

СРПСКА ПРЕС

СЛОБОДНЕ НОВИНЕ • БРОЈ 91 • 14. ФЕБРУАР 1994. • ЦЕНА 2 ДИНАРА

ТАЈНО ГЛАСАЊЕ У СКУПШТИНИ

**СВИЊСКИ УЈЕД
ЧЕТВОРИЦЕ**

ИТАЛИЈА 2200 ITL, ФРАНЦУСКА 6,30 FRF, ШВАЈЦАРСКИ 4,8 CHF, АУСТРИЈА 30 ATS, СР НЕМАЧКА 5,80 DEM, ШВЕДСКА 25 SEK, БЕЛГИЈА 40 BEF, ДОЛАНДИЈА 4 HFL, ГРИЧА 500 GRD, НОРВЕШКА 25 NOK, ДАНСКА 25 DKK

СЛОБОДНЕ НОВИНЕ / ИЗДАЊЕ
СЛОБОДНИХ НОВИНАРА
ДИРЕКТОР: Даница
Драшковић

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК: Богољуб Пејчић

УРЕДНИЦИ:
Стево Батић, Илија
Давидовић, Љиљана
Јорговиновић — Булатовић.

СТАЛНИ САРАДНИЦИ:

Миленко Вучетић,
Славица Лазић, Сандра
Петрушић, Благоица
Стојановић, Александар
Чотрић, Александар
Цветковић, Војкан Ристић,
Никола Бурзан, Владан
Василијевић, Ђорђе
Вукоје (фото), Милица
Лучић Чавић, Златко
Чобовић, Ејуб Штитковић,
Љиљана Шоп, Нада
Мијатовић, Ружица
Ранитовић-Јовић, Бранка
Поламенац, Градиша
Катић, Сандра Скоко
(Лондон), Мира
Трајковић (Париз),
Бранка Митровић, Донка
Михаиловић, Миша
Бркић.

ГРАФИЧКИ УРЕДНИК:
Раде Марковић

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Нада Бошковић, Драгица
Бугарски

АДРЕСА РЕДАКЦИЈЕ:
Бранкова 13-15, I улаз, VI
спрат, 11000 Београд
ТЕЛЕФОН: 011/620-891,
628-242 (секретаријат),
625-937 (редакција)
ТЕЛЕФАКС: 624-598
ЖИРО РАЧУН:
60801-603-0-27562 СДК
Стари Град
РУКОПИСИ И ФОТОГРАФИЈЕ СЕ
НЕ ВРАЋАЈУ

ШТАМПА: ДП „Борба“,
Косовска 26, Београд

Мишљењем Секретаријата за
информације Републике
Србије бр. 413-01 221/91-01
од 15. фебруара 1991.
одређена је стопа пореза од
3%

ИЗЛОГ

**СКУПШТИНА
СРБИЈЕ: ПОУКЕ
ТАЈНОГ ГЛАСАЊА**

БОРИТИ СЕ ЗА ВРЕМЕ ИЛИ ТРАЖИТИ КРТИЦУ

Стр. 8- 18

**АВРАМОВИЋЕВ
ЕКОНОМСКИ
ПРОГРАМ**

ДР ГВОЗДЕН РОСИЋ
(„Испробавали су нашу
част“)

**ДР ДРАГОСЛАВ
АВРАМОВИЋ** („Будите
фер, признајте да је
успело“)

МР МЛАЋАН ДИНКИЋ
(„Јуриш на сламарице“)

САВА АЊЕЛКОВИЋ
(„Краде се на највишем
инивоу“)

ОПЕРАЦИЈА УСПЕЛА, ПАЦИЈЕНТ УМРО

Стр. 20-30

БРАЋА ПО КРВИ

Војници Трећег Рајха тврдо су веровали свом фиреру да немачка поседује тајно оружје којим ће свет бацити на колена и у име те наде гинуло их је на стотине хиљада не презајући ни од сопствених злочина какве човечанство до тога времена није упамтило. У лудници нашег рата, појавио се опсепар сличног калибра — Владимир Жириновски који је такође разгласио једно тајно оружје и наводно лично предао најпозданијем чувару трезора — Жељу Ражњатовићу Аркану, које ће овај активирати уколико велике силе бомбардују српске положаје у Босни.

Нормалан и обичан свет ову је вест примио као испразно лупетање из радионице Миље Вујановић, што свакако није случај са нашим ратницима преко Дрине којима подједнако годи и Миља и Волода иако им магија космоса или спајање протона и неутрона не значи ништа, али их импресионира сазнање да су Срби у дослуху са Богом преко Миљеиног гвозденог крста и да су тајним оружјем Жириновског у само једном трену већ покосили дванаест муслиманских војника, тамо негде у околини Брчког. Истина, експерименталне мртве муслимане нико није видео, веровало се на реч Арканову, као што се некада отворених уста дивило тврдњама наших курсиста руских официрских школа да у Совјетском Савезу расту клипови кукуруза од два метра.

За крај бурлеске најављен је долазак и десет хиљада козака са њиховим атаманима под врховном командом београдског посластичара. Међутим, није дојављено којим путем ће силни коњаници трупити у Босну, будући да се Жириновски замерио Румунима назвавши их италијанским циганима а и Бугарима, пошто је њиховог шефа државе прогласио малоумним и понудио им једног свог нижег функционера за вршиоца те дужности.

Ако све то не морају да знају наше истраумиране тобичије изнад Сарајева, није искључено да је неко од њих, осокољен тајним оружјем и руским козацима, опалио гранату по добрињској пијаци у најгушћем реду где су муслимани и Срби чекали хуманитарну помоћ. Био би то стравичан учинак руског бонвивана а највероватније и отворени позив авионима НАТО да поразнају брда око Сарајева.

Док сателитска технологија над Босном не реши случај пијачног масакра, цела прича са Жириновским у много чему коинцидира са нашим (не)приликама, са једним домаћим „златоустим“ парламентарцем и његовим претњама о ракетирању Беча, Рима и Будимпеште, скривеним оружјем у банијским планинама. Слободан Милошевић се, као и сада Борис Јељцин, није оглашавао. Њихове мрачне профашистичке алтернативе упозоравале су свет да од горе има горих и логично је питање аналитичара да ли Жириновски говори оно што господар Кремља не може или не жели да каже. Искуство са „омиљеним опозиционарем“ у Србији Јељцину је добродошло да нити куди нити хвали свога Јеврејина из Казахстана.

Осим Шешеља, Караџића и Аркана, Владимира Жириновског нико други није примио, не рачунајући дежурне статисте српског екстремног национализма Мирка Јовића и Радомира Смиљанића. Истина, у том колу накратко је заиграо и црногорски првак социјалиста Светозар Маровић, не толико из поштовања према комичном фиреру, колико из прагматске нужде да удовољи традиционалном русофилству многих Црногораца, изнова распетих на бјелаше и зеленаше.

После јавних нагађања о писању новог устава Југославије, брисању Црне Горе као државе и инаугурисању Слободана Милошевића за председника свих Срба, па према томе и Југославије, врло брзо треба очекивати официјелну потврду таквих гласина из врхова Социјалистичке партије Србије. Наиме, неки аутори новог Устава већ се препознају, а и сам Слободан Милошевић кореспондира са светом као легитимни председник Југославије игноришући важећа уставна овлашћења Лилића и Контвића.

Академик Миодраг Јовичић већ најављује „престанак потребе да се у новој државној заједници задржи федеративно уређење“ и да је југословенски федерализам изгубио сваки разлог постојања. Црној Гори се кроји регионална капа ништа мања ни већа од, рецимо, Баната. По академику Јовичићу, уместо Већа република у новој држави постојало би Веће региона — од 12 до 13 територијалних јединица, изједначених по правима и дужностима.

Нацрт предлога за рушење Црне Горе као државе катаклизматични позив за махање крвавим барјаком браће по крви, обострано поносне на своје државе. Покуша ли Слободан Милошевић да опорави једно од два ока у глави, Србија ће остати без пријатеља и међу Србима — тужни сирак без игде икога.

ПИШЕ: Богољуб ПЕЈЧИЋ

и то је

Србија

Пише: Миленко ВУЧЕТИЋ

ТРУЛЕ НОГЕ

1.

Историјска оцена свега што нам се данас догађа биће, кад за то дође време, сведена на готово лапидаран, а по значењима богат и свеобухватан став да смо се на кључној цивилизацијској раскрсници, на крају суморног двадесетог века, када су ударани темељи новим планетарним истинама за долазећи миленијум, кобно разишли с историјом.

Та оцена је, у безизгледним вапајима да се уразумимо и да ускочимо бар у последњи вагон воза за будућност, већ изрицана у више наврата, а најлуцидније је, па и најпрецизније, заокружена литерарним исказом Матије Бећковића да нам свет изгледа наопако јер ми дубимо на глави; ту оцену изричу и многи други забринути интелектуалци и политичари у равнима истих циљева које има Матија Бећковић, али без икаквог учинка и углавном у омеђеним просторима побуне савести.

Кловнови национал-социјалиста, узгред речено, побуну савести, најчистију и најузвишенију побуну, називају, поспрдно, сврабежом душе, јер национал-социјалисти, у принципу, на све што се не уклапа у њихов концепт, преузет из времена минхенских пивница а дограђен крвавим дометима кремљских теревенки, одговарају или пендрецима, тенковима и псима или кловновским досеткама.

У провалију нас је гурнуло, и за њено дно прилепило, нешто што је дубље и од саме провалије.

Историју која настаје на новим темељима, на таласу епохалних промена филозофије и логике живота, ми, тврдоглаво и аутистично, покушавамо да обезвредимо и зауставимо потрошеним историјским искуствима.

На рушевинама берлинског зида, у камењу за грађевину будућности, о које се саплићу још једино Руси и Срби по занимању, не цветају косовски божури и не расте таковски грм.

У компјутерима Вол стрита, програмираним да снагу нације и државе изражавају мерљивим вредностима, а не митским уздасима, нема фајлова Газиместана, Чегра, На-

чертанија и Меморандума, нити песмарица за гусле.

Може све то нама да се не допада — и Ајфелов торањ су Французи, пре него што је постало симбол Француске, сматрали за ругобу и бездушну новотарију за рушење — али се преко ужета затегнутог између допадања и недопадања никада не стиже.

Болестима које су нас снашле — од разумљиве немоћи опозиције да у лажном и лажираном вишестраначком систему помери макар за милиметар стену монизма, преко монетарних трикова иза којих следи већи хаос од привидно заустављеног, до ратних подлога српског и руског мазохизма, јефтинеја и од најлошијих трава, а разорнија и од најпрљавијег хероина, и даље нас, ипак, упркос свему, фатално привлачи и опија.

Умирући у провалији, на оштрим шиљцима сопствених заблуда, Србија, опет, цвилећи, дозива у помоћ Русију, и то најгору Русију модерног доба, ону коју представљају Владимир Жириновски и сличне сенке из тамних подрума историје, не схватајући да тако и тиме само убрзава умирање.

Политичке координате Владимира Жириновског, у коме успавана Европа још не препознаје зло какво је већ једном, у случају Адолфа Хитлера, галантно потценила, у суштини су координате империјалне, шовинистичке, расистичке и ратне политике.

Тај човек ће, кроз две године, ако на време не буде заустављен, тријумфално умарширати у Кремљ уз помоћ гласова истих социјалних и менталних рубова друштва који су и Адолфа Хитлера уздигли на трон, дограбиће кофер са шифрама за активирање атомског оружја и уздрмаће планету како је нико до сада није уздрмао.

Највећу цену таквог потенцијално исхода изласка руских мрачњака на политичку позорницу платиће, наравно, Русија и руски народ, али и сви они који се на руске мрачњаке ослање и у њима потраже заклон.

Створимо ли ми, рецимо, Велику Србију уз помоћ Русије какву репрезентује Владимир Жириновски, наћи ћемо се у истој ситуа-

цији у којој су се нашли Хрвати стварајући Независну Државу Хрватску под патронатом Немачке и Адолфа Хитлера, дакле у ситуацији да Велику Србију имамо неколико година и да нам она, онда, остане вековни морални камен око врата.

Боравак „правог Руса“ у Србији, Црној Гори и на српским територијама у Хрватској и Босни и Херцеговини, тешка је политички и морални ударац и Србији, и Црној Гори, и Србима изван Србије, и сигурно је да нам, сем у егзалтацијама „квалитетних Срба“, неће донети ништа ваљано.

Митинг у част Владимира Жириновског у Подгорици, срамотан колико и оно црногорско „Хоћемо Русе!“ из времена „антибирократске револуције“ и „догађања народа“, затамњен је, срећом, чињеницом да у Београду, током боравка Владимира Жириновског, није било обећаваног и најављеног митинговања.

Несрећни Црногорци вечно падају на поправни из руског, па и кад факултативно уче италијански, и то је, изгледа, у Црној Гори, еталон свих осталих тамошњих несрећа.

Злосрећни Србијанци, памтећи Русе по Црвеној армији и терору од пре педесет година, близу су схватањима да заргљај Русеј никада и никоме не доноси срећу.

У нормалним условима, а с међународним невољама које имамо, у организовању жара — лека, једноставно, нема.

Труљење ногу је почело, трулеж на време није ампутирана, отров је у крви, стигао је и до мозга, и остаје нам, једино, да беспомоћно трулимо.

Лепо је што још има честитих и храбрих људи којима се чини да је спас нације могућ, да ће парламент постати аутентичне демократске институције, да ће опозиција доћи на власт, да ће се привреда опоравити, да ће социјална беда остати иза нас, да ће се ратни пожари угасити, леп је и дирљив оптимизам,

макар и кад се храни искључиво честитошћу и храброшћу, али је истина непоправљиво ружна.

У парламентима се деценијама ништа битно неће решавати, а вероватно их ускоро неће бити; оштрице трајне социјалне, а вероватно их ускоро неће ни бити; оштрице трајне социјалне беде још су у канијама социјалних посртања и тек ће нас засецати; садашњи ратни пожари су почетне чарке дугогодишњег рата.

Беспуће на коме смо се нашли је очигледно — сагледиво је до голих квантификација економског и биолошког сатирања и до кривуља моралног пада — а очигледно је, такође, да нам је, можда и заувек, суђено једино беспуће.

У историји која настаје имали смо своје место, јер смо увек, као народ, били с онима који историју света стварају, али смо се, овог пута, из историје у настајању сами избацили.

Све остало су неважне, дневне и пролазне несанице.

2.

Из опојне омаме славенофилије, за коју је још Ф. М. Достојевски рекао да је „вечно на добром гласу“, а да испод ње „провирује нешто ограничено“, много пута смо, када бисмо јој подлегли, излазили бауљајући и с модрицама, попут незрелих кадета залуталих у куплерај.

С истока нам, сем вотке — ко је воли и коме више прија од вискија — никада ништа добро није стигло.

Мајчица Русија је и Русима маћеха.

У зидине Кремља смо, додуше, често гледали кад би нас стигле невоље, али у Москву, чињеница је ван спора, ни у највећим невољама, нисмо бежали.

Станице наде у безнађима биле су нам и јесу Чикаго, Кливленд, Милвоки, Лос Анђелес, Њујорк или Хјустон, а у руским просторствима препознавали смо и препознајемо, као и Јосиф Бродски, једино станице у пустињи.

Доларе смо скупљали и у мирним и у немирним временима, некад да нам буде лепше, некад да главу спасавамо; с рубљама, које никад нису вределе ни код нумизматичара, углавном смо се спрдали.

Опојна омама славенофилије, та кобна посете Владимира Жириновског видели бисмо, с разлогом, прсте тешких мрзитеља Србије, оних који Србији желе све најгоре, али то није тако; та посета и величање „правог Руса“, уз несхватљиво помпезно медијско припремање његовог доласка и на тзв. независним медијима за које се, до јуче, веровало да у сличне замке не могу да упадну, плод су трајне ирационалности и неизлечивог лудила.

Из опојне омаме славенофилије овог пута, изгледа, не излазимо бауљајући и с модрицама, већ у њу, више верујући тамо од светлости и Милијани Балетић од Ф. М. Достојевског, тонемо као мушице залутале над комину.

3.

Рат на бившим југословенском просторима све више личи, без обзира на разна примирја и мировне уговоре, на иницијалну капислу стогодишњег рата.

Историчари већ отворено говоре, чак и у необавезним телевизијским фељтонима, а ће то бити шетајући пакао различитог интензитета, а онеспокојавајуће прогнозе дају читајући стварност и листајући историју.

На реду је, изгледа, Македонија, али ни Македонија није последња у том крвавом реду.

Ратне страхоте с локалним обележјима прелиће се, по мишљењима многих аналитичара, у готово све балканске земље и пре или касније букнуће незауостављив балкански рат.

Национална поама у Србији ескалираће, неизбежно, зато што нема ни назнака смирења националистичких страсти, до логике да су и Скадар, Солун, Темишвар или Сегедин српски, чак и више од Соколца, Црљана или Пачетина и с много више добитака, а онда ће и Албанију, Грчку, Румунију, Бугарску па и Мађарску заразити сличан или гори национални вирус.

Свет извесне шансе да се то заустави тренутно види једино у локализовању рата у оквирума Босне и Херцеговине, с претпоставком да се, док Босна и Херцеговина гори, нови фронтови ипак неће отворити, и на то се, углавном, своди све што је актуелна светска тактика и стратегија.

Муњевита балканска турнеја Дејвида Овена и Торнвалда Столтенберга, с наглашеним посетима престоницама земаља које се граниче са Србијом и Црном Гором, укључујући и посету Риму, не слуги на добро.

У продужавању санкција против Србије и у увођењу санкција против Хрватске траже

се могућности да српска и хрватска страна у Босни и Херцеговини драстично ослабе, а да муслиманска војска ојача, дакле, да се ратовање на строго контролисаном и изолованом подручју расламса у новом смеру и тако продужи.

На тим претпоставкама је, изгледа, и дошло до „женевског споразума“ између Србије и Хрватске, у коме посматрачи, ако је тако, с разлогом препознају уговор о ратном савезу.

Трагедија Босне и Херцеговине, у којој се, баш као и у чеховљевски писаној неуспелој драми шекспиролога Николе Кољевића „Вечера пред рат“, јунаци, како је својевремено забележио Јован Христић, „не сукобљавају једни са другима, већ највише између самих себе“, постаје бедем пред могућим новим трагедијама.

Ни масакр на сарајевској пијаци, с догађајима који ће уследити, а који ће, као и цела ратна авантура Радована Караџића, само ојачати муслимане, не излази из тог оквира.

Чеховљевска драма шекспиролога увек је, и на позоришној сцени и у животу, и у вечерима пред рат и у рату, само лоша реплика бекетовштине.

Бивши југословенски простори су, све у свему, планетарна главобоља, а аспирини за главобоље су, ма како да су паковани, увек горки.

ЈУНАЦИ УБИЈАЈУ И ПАКЕТИМА

Раскомадани људи на сарајевској пијаци целом свету су зауставили дах. Не верујемо, тражимо кривце, очајање и стид што смо савременици таквих злочина не напуштају нас. Можемо ли учинити нешто више од молбе да све што треба учине они који могу? Често пожелим да сам чаробњак и да могу да све вратим као некада што је било, да оживим све мртве, да подигнем све рушевине, куће, цркве, цамије, онако као у бајци чаробним штапићем. То, на жалост не могу, али могу и хоћу да желим најгору казну за оне који то раде.

Многи од тих људи на пијаци били су они којима шаљемо пакете из Београда и Србије да не умру од глади, и који их не добијају. Педесет хиљада пакета хране живота стоји на Палама и не долази у руке полумртвих Сарајлија, јер не да Радован. Чак су били донели одлуку да се ти пакети поделе борцима за Божић. У православном духу. Нама који шаљемо остаје да се питамо који су то људи, да ли су људи уопште, и каква смо ми то браћа кад се толико разликујемо. Ратују наши јунаци пакетима. Кад не убијају гранатама и снајперима цивиле, они убијају пакетима. И то много успешније, јер од тих педесет хиљада пакета, који нису стигли, од глади је умрло много више људи него и од граната које падају свакодневно. А метод је „чистији“, не види се, не буни се свет. Све је то Радован лепо смислио и простудирао јуначки док се коцкао у десетине хиљада марака или давио у вину и печењу. Знам да то неће вратити у живот умрле Сарајлије, али мени је у очајању утеха да Бог све види и да ће се Радовану и свим Радованима све вратити.

Пише: Даница ДРАШКОВИЋ

НЕ ПРИЧАЈТЕ БАЈКЕ

Читам трактат госпође Марковић о моралу и политици, о њеним бившим друговима, који прихватају „лако и без бола све што захтева политика, која њима омогућава да буду на власти, све је једноставно и допуштено и

као да није сукобљено са моралом“ и пита се како су они за годину дана могли да о Шешељу, на пример, мењају мишљење од тога да је безначајни примитивац, затим патриота и логичан човек и на крају фашиста. Па, све то, драга госпођо, мужу свом реците, а не „друговима“. Све то чини Ваш муж.

Да би се одржао на власти мења партију, мишљење, пријатеље. Он је Шешеља обожавао да би га сада мрзео. Имајте бар мало поштовања према народу, не причајте бајке о себи и свом мужу, не причајте да су за све криви неки други људи, а да Ви „нисте одавде“. Зашто не пишете мало о Сарајеву и како се осећате када гледате мртве људе на пијаци, са распулућеним главама, разнетим ногама, просутим стомаком, да ли сте можда плакали док су их трпали на камионе као вреће песка, са свим њиховим судбинама, надама и љубавима. Пишите о томе, много нас више интересује него ваши ручкови са друговима. Ваше баште и остале глупости. Зар не мислите, госпођо, да и Ваше руке покрећу гранате бачене на пијаци у Сарајеву? То је реалност, а све друго су бајке.

Да ли је морално да Ви пишете о моралу док у земљи којом неограничено влада Ваш муж, и која није у рату, гину младићи на неким ратиштима, све војне фабрике производе оружје у огромним количинама и шаљу у рат и за рат, шаље се неограничена помоћ у храни и новцу преко Дрине, јер без тога не би могли ратовати ни два дана? Да ли је морално о томе ћутати и изигравати крвавог миротворца и љубазног вампира? Ако сте заиста искрено против ових злочина, убистава недужних цивила, рушења читавих градова и села, онда — зауставите то, госпођо. Кажите

јавно и јасно: не подржавам вас, браћо преко Дрине, ни речима ни делом. Нећете добити ништа већ од сутра, ни за какве циљеве не дамо помоћ да њоме убијате људе на улици и пијаци, децу на санкању, да гађате ред за хуманитарну помоћ. Реците то јавно, пробајте, добићете подршку народа, земље којом владате. И моју. Не варајте ни себи ни нас ко то ради, јер знамо и Ви и ја ко то није учинио. Па нећете ваљда злочинце бранити и подржавати само зато што су из нашег народа?! Немојте рећи да не можете ништа учинити. Можете! Исто тако како сте могли мене и Бука без икаквог разлога злочиначки претући и држати у затвору, учините то са разлогом онима одговорним за злочине у Сарајеву и целој Босни. То Вам је, уосталом, и дужност, када већ пишете, а све друго је управо неморално. Зато, отворите у Вашој кући најпре странице златне књиге — морал и политика.

МОРБИДНИ СВЕТОСАВЦИ

Жириновски, Аркан, Јовић, Шешељ и Патријарх. Лепо друштво, али не за Патријарха. Дошао човек са претњама страхом, смрћу, хвали се новим оружјем, којим је, каже, већ 12 муслимана убио и затим иде код Патријарха. О чему су разговарали? Каква је то црква у којој убице и људи зла имају почаст и поштовање? На Светосавској академији ове године господин Калезић, декан Богословског факултета, на крају је тражио од публике посебан поздрав и аплауз за генерала Младића. И диже се човек у униформи, са капом на глави, оружјем за појасом и доби аплауз и поштовање на Академији посвећеној Светом Сави. Тај аплауз чујем док гледам крваву пијаци у Сарајеву и видим да је то све заједнички ђаволов плес. Многобројни гости из страних амбасада и других цркава су сигурно само учврстили слику о нама, јер, ето, и на црквеним светковинама мржња, рат и зло добијају почести. Држи ме нада да то није традиција ни мог народа ни цркве и да је 50-годишње време зла завршило посао и у цркви. Господо владике и остали, ако не мирите — бар не свађајте.

ДАЈУ И ШТА ИМ СЕ НЕ ТРАЖИ

У Скупштини Србије све како треба. Нејединствена опозиција, Шешељ држи реч и договор сат-два, Ђинђић се мучи због одлагања колаборације коју је обећао Слоби. Није издржао и каже: Није важно, два сата раније или касније". Можда њему није важно, али нама у публици јесте. Сваки сат и минут отпора и борбе за демократију је важан. Но, шта можемо, Томић каже: „Победила је демократија“. За њега је крађа, подвала, куповина гласова, уцена — демократија. Он је тако схвата, тако су га учили у партијама у којима је боравио и не пада му напамет да се стиди што је крађом постао председник. За нас из публике он је прљави председник и не може нешто добро донети. На превари се не гради толеранција и компромис.

А како они схватају компромис?

Једноставно.

Кажу опозицији — дајемо вам минимално, колико се мора, а ви прихватите, иначе сте против народног јединства. Ево, имамо једну трећину гласова бирача, 49% мандата, али у влади хоћемо 70% места и сва важна министарства, у свим одборима хоћемо већину тако да можемо да вас надгласамо, а ви будите потпредседници Скупштине. И гле чуда! Опозиција хоће, прихвата, гурају се у одборе, у владу, не питају ништа — него „дај шта даш“!

Господо из опозиције, и ја сам вам дала глас, али да га поштујете, иначе тешко ћете добити и ове гласове на следећим изборима ако их не умете користити. Ако не знате како се користе, учите од Бице и Раке. Они поштују своје бираче и не дају ништа што не морају. А ви дајете и много више него што вам траже. Ако уђете у те владе, одборе и потпредседнике, ви више нисте опозиција, ви сте само декорација. Мој глас за то немате и мене у тим телима не представљаате. И многе бираче, моје познанике. А видећемо се на новим изборима.

ПИШИ, ГЛИШО

У задњем НИН-у, партијском листу Демократске странке, кажу, има текст о мени. Тражим текст, али нема. Прво Ђинђић, па Ђинђић, па опет Ђинђић. Популаран, омиљен, паметан. Добро, човек платио па добио. А шта сам ја добила? Нађем текст пијаног Глишића који за две-три флаше вискија добијене од Ђинђића, направи колаж од свега негативног што је писано о мени. Добро је успео. Мени се свиђа, јер волим да сам моћна — како он тврди — и волим да ме не воле, а нарочито у НИН-у.

Жао ми је Глише и хоћу да верујем да пије због мртвих у Сарајеву, због диктатуре у Србији, због страха да то каже ономе коме треба и како треба. Зато и пише о мени. То је потпуно безбедно и профитабилно.

Што се тиче дилеме да ли је била пивска флаша или флаша са киселом водом, Глишо, када већ пишеш моју биографију, да знаш — била је винска. Бели крстач. Пуна. Ти најбоље знаш колика је то штета. За вино, наравно. А биће и туче. Тебе сигурно нећу, иако си заслужио. Да не прљам руке.

И пиши Глишо, пиши.

СВИЊСКИ УЈЕД ЧЕТВОРИЦЕ

ПОШТЕНО, У ЧЕТИРИ ПРИМЕРКА

Одмах после избора Драгана Томића за шефа Скупштине, из уста Вука Драшковића сазнали смо да је гласове ДЕПОС-а контролисао радикал; из уста Војислава Коштунице да им није омогућено да контролишу гласове демократа и да иступају из посланичког клуба са њима; из уста Томислава Николића да су, наравно, сви гласали за свог (заједничког) кандидата, а из уста Зорана Ђинђића да би социјалисти ИОИИКО прошли у другом кругу. То су биле прве, „недотеране“ реакције. Све остало је прича о издаји са познатим завршетком.

Пише: Бранка МИТРОВИЋ

Сећате ли се серије „Твин Линкс“? Првога, овога месеца, а четвртог дана и четвртог покушаја конституисања српског парламента, њени мириси, помало морбидни, помало мазохистички, мириси који те напросто маме да идеш тамо где не треба да идеш и да урадиш оно што не треба да урадиш, полако али сигуно увлачили су се у свако ћоше Скупштине.

Све се знало и ништа се није знало. Знано се да птице чекалице, на понос свог председника, неће ни по коју цену одустати од свог кандидата за првог човека Скупштине. Знано се да неког чвршћег договора у редовима опозиције нема, мада су се појединци клели да, ето, никада нису били јединственији. Знано се... а није се знало да компромиса нема, а заправо га има. Својеврсно „примирје“ склопљено је већ у јутарњим часовима: ресторанске цене опет су¹ постале најниже у држави! Знао је онај који је то наредио да пуна кашика друкчије памет вага! И зато се просто осећало да ће негде морати да пукне. Није се знало баш где и како, али — висило је у ваздуху. Није се знало да ће се то баш тако брзо десити, али — десило се. Лолу Палмер је неко убио по други, мање — више јубиларни пут!

У ИГРИ И ЛИФТ

Шок је ипак био јак. Вук Драшковић је љутито, чупкајући бркове, гледао новинаре, као да су они криви. Док се Војислав Коштуница презнојавао, што ће врло брзо, и то неколико пута спасти и Зорана Ђинђића, Милан Божић је гладио брадицу и некако уморно вртео главом. Жарко Јокановић је попио другу таблету не би ли умањио потмули бол који му је напрасно окупирао ганглије. Мука није заобишла ни радикале. Тек они најпри-

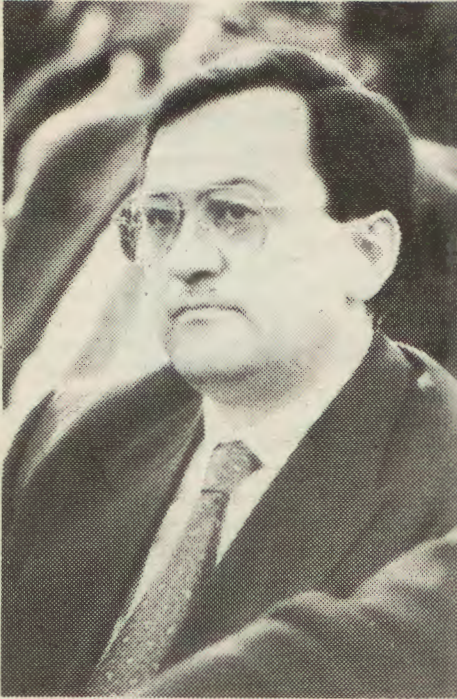
себнији почели су да траже одговор на питање: **ко је издајник?**

Председник Скупштине Србије ипак је постао Драган Томић. Била су довољна само четири Вука Бранковића да распрше илузију о некаквом јединству опозиционог блока. Јер, од 247 присутних посланика за носиоца ордена „Обилића“, којег је установио Аркан, за једног од најповерљивијих сарадника Слободана Милошевића, тајно је гласало 125. Социјалиста је било само 121!

Чекајући глас више, којег су најзад и дочекали, не може се рећи да ни већина посланика СПС није била изненађена. Од оваквог расплета, дакако, они не би одустали ни по коју цену, јер се врло добро зна шта функција председника парламента са собом носи, али се „победи демократије и разума, након фер борбе“, како то уз осмех примети господин Томић, баш није тако брзо надала. Један од

То се зове демократија: Драган Томић

Вино, жене, гитаре и све што уз то иде: Зоран Аранђеловић:

значи само једно: браћо Срби и остали, ми социјалисти јесмо за компромис, али само ако добијемо све!

Врх СПС-а, рекао је потом **Вук Драшковић**, или неће договор или не разуме значење ове речи јер, врх СПС-а сматра да договор није компромис, већ истицање списка за-

хтева, готово ултимативни, док друга страна треба испод тога само да се потпише! А ДЕПОС је, образлагао је он оно што се дешавало у петодневној паузи, тражио у преговорима и договорима најмање што се може: да понесе одговорност за толерантан рад српског парламента. Ниједно друго место ни-

О ГЛАСАЊУ

ЗОРАН ЂИНЂИЋ:

Не постоје докази и начин да се провери како је Драган Томић добио још четири гласа. Не постоји начин да се провери колико је листића штампано, где је то урађено, нити ко је из опозиционих странака могао доћи до та четири гласачка листића. Посланици ДС су гласали по договору, двадесет осам људи су сведоци да је заокружено име Јоргованке Табаковић.

ОЛГА СКАКУН:

Представници Демократске странке Србије су у наше просторије донели своје листиће. Питала сам их да ли су видели наше, а они су се захвалили и рекли: у реду је, у реду... Отишли су потом без питања. Нисам осетила потребу да на ту тему даље са њима разговарам. Ми смо у посланичком клубу ДС обавили посао који смо требали да обавимо, а за проблеме око гласања сам сазнала преко медија.

ДРАГОЉУБ ПОПОВИЋ:

Прав део изјаве госпође Скакун је тачан, а драги, на жалост, није. Колега Драган Јочић и ја нисмо могли да преконтролишемо гласачке листиће посланика ДС, јер они нису били сакупљени на једном месту. Госпођа Скакун је показала само седам-осам листића, а остале нисмо ни видели. Речено нам је да су се њихови посланици већ разишли по скупштинским холовима.

ЗОРАН ЂИНЂИЋ:

У питању је или неспоразум или лоша комуникација. Не бих рекао да је била присутна зла намера. Очекујем да ради нормалних односа у опозицији сви они који су дали некакве изјаве, које су у вези са гласањем ишле изван изражавања незадовољства, које су указивале на неке чињенице, које не постоје, да кажу да то није тачно.

АЛЕКСАНДАР ЧОТРИЋ:

Можда Ђинђићеве демократе и нису дале гласове Драгану Томићу. Избио је скандал, а господин Ђинђић би, ако ништа друго, могао да се залита зашто је он, не само овај пут, испао најсумњивији.

ВУК ДРАШКОВИЋ:

Цела Србија је видела и чула да је ДЕПОС, да је Српски покрет обнове у оквиру њега, истрајао на принципу етичности, држања договора и задате речи. Са те стране, ту моралну сатисфакцију ми јесмо добили. Видело се и ко је реч погазио. Но, ми не излазимо из Скупштине, не дао Бог, али да ли ћемо учествовати у даљем договарању са СПС, шта ћемо радити, да ли ћемо дати кандидате за преостале функције, одлучићемо на даљњим консултацијама.

најупућенијих у све врсте договора и „време расплета“, **Зоран Анђелковић**, у прошлом сазиву шеф посланичке групе СПС, руководећи се маштом препуном калкулација, (дотични друг је пут политике кренуо прескочивши пулт трговине у Варварину), пре је мислио да ће тактика изнуривања противника учинити своје. Посланици СПС су, наиме, у самом старту постали хендикепирани: један од њих је већ првог дана заседања доживео срчани удар, а другом се, управо овог критичног 1. фебруара десила велика трагедија, умрло му је дете. Тако су остали без два гласа и једино их је мало смиривала чињеница да се господа Маџари чврсто држе своје одлуке да се овај пут у међусрпске свађе неће мешати. Руководили су се и оном познатом: да их ништа не сме изненадити. У том духу се већ дало слутити да ће, уколико се изборни маратон настави у недоглед, дати све од себе не би ли се понеки опозициони посланик бар на неколико сати или један дан ослободио клупе. Тај би се, као случајно, заглавио у неком лифту или би, можда, ето баш тај дан, баш онај дан када су социјалисти одлучили да одлука коначно мора да падне, остао заробљен у вагону **Минићеве железнице** који ни поред најбоље воље председника Србије (ах, те санкције!) неће још дуго клизити по брзим пругама. Дакле, да ће убица **Лоле Палмер** баш тако брзо доћи — ни они нису слутили!

ПТИЦЕ ЗНАЈУ, АЛИ...

А све је пре тога, мање више, текло усталеним редом. На моменте је чак изгледало да се социјалисти неће извући. Омражени **Зоран Аранђеловић**, бивши први човек српске Скупштине, збиља је имао мало шанси да то опет постане. Због тога је Томић овај пут у функцији новог председника посланичке групе СПС, тако умилно тражио тајм аут. Просто је молио опозицију да пристане на нову рунду преговора. И овај пут они су удицу прогутали, иако је било јасно да договор заправо

Изгледа да је неко гласао поштено: Вук Драшковић

смо тражили нити желели, додао је Вук. Рекли смо чак да нећемо бити против било какве владе, била она мањинска, експертска или влада народног јединства.

— Цела опозиција, заједно са странкама националих мањина, договорила се, збиља, да неће социјалистима после ових избора правити никакве сметње. Узмите све, рекли смо. Нећемо у том случају ни потпредседничка места, нити ћемо слати људе у одборе, нити ћемо икога у Веће Република. Ништа. Узмите све и немојте рећи грађанима да опозиција није за компромис — закључио је Драшковић.

То што владајућа партија нема ни морално, ни политичко, ни право на основу изборних резултата (и птице на грани већ знају да за СПС није гласало чак две трећине Србије) да господина Томића гурне у председничку фотељу, социјалисти није пуно узбудило. С радошћу су примили вест да је у воду пала кандидатура ДЕПОС-а. Иако се у бројним анкетама већина Србије изјаснила да би волела управо младог др Гвоздена Росића, ради мира у кући, да види на челу Скупштине, социјалисти су, ћутке трпећи све што је сатима изговарано на њихов рачун, мудро, мора се признати, јер — тако треба, сачекали да опозиција направи погрешан корак. Од свог кандидата, дакако, нису одустајали ни под разно, а „уједињена опозиција“ је управо то учинила. На предлог Српске радикалне странке кандидаткиња за главу куће постала је после Росића Јоргованка Табаковић. А како је математички било неизводљиво да и она прође (сви су, и социјалисти и опозиција, веровали Мађарима да ће се уздржати од гласања, јер, како чусмо у ресторану, „они држе реч, за разлику од превртљивих Срба“), већ се нагађало ко

ће дати следећег кандидата, хоће ли то бити Демократска странка или Демократска странка Србије...

Четири „погрешно“ заокружена листића забаву су нагло пресекла. Незахвално је погађати ко је пресудио, али је највећа сумња пала на Демократску странку. Социјалисти су

тако извојевали још једну победу, а нова јабука раздора је вешто убачена у крхке опозиционе редове.

Ђинђић је први истрчао на терен. Било је договорено, рекао је он, да се у другом кругу кандидату СПС ипак омогући да добије! Драшковић је то демантовао, а како је тајнс гласање било тајно само за гледаоце испред малих екрана — сви посланици су гласали у својим посланичким клубовима под надзором својих колега и колега из других странака — те како је једино Демократска странка, према причи сведока, измакла опсежној контроли, сумња да је управо она колаборирала са непријатељем довела је новог лидера ДС готово до суза. Иако је, како се то каже, одлучно одбацио оптужбе, његова објашњења као и прилично климаве тврдње госпође Олге Скакун, правног саветника у посланичком клубу ДС, нагнале су многе да викну: држ'те лопова!

ЈЕДНА КАРАКТЕРНА ЛИЧНОСТ

Да би прича била јасна ваља још једном поновити како је кандидаткиња радикала, односно опозиционог блока, „млада, лепа, паметна“, како се могло чути у представљању Јоргованке Табаковић, изгубила од Драгана Томића за којег је, према сопственом признању, председник Милошевић приметио да је „по карактеру погодна личност за тражење компромиса, јер није свађалачки тип, јер је миран и стабилан“.

Од 250 посланика било је, дакле, присутно 247, а за Томића се у кутију слило 125 гласо-

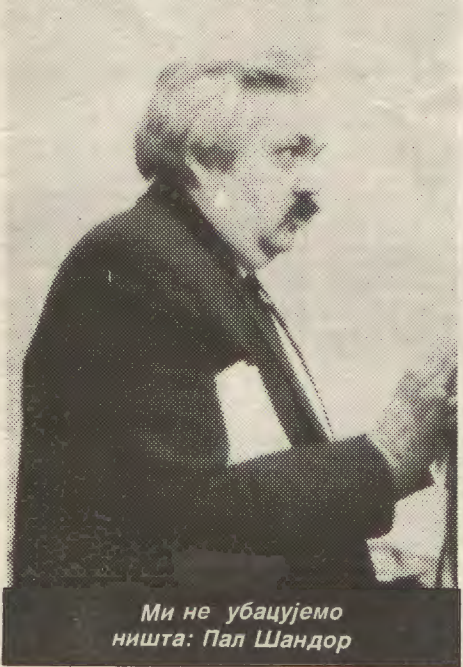

Издајник је, међу нама: Коштуница, Ђинђић и Драшковић

*А била је тако, лепа млада,
достојанствена и паметна:
Томислав Николић*

ва. Госпођа **Табаковић** је добила 113 гласова, два листића су била неважећа, а 7 их није убачено у кутију јер су се посланици ДЗВМ и Коалиција ПДД и ДПА (два Албанца) држали речи да у овом циркусу неће учествовати. Одмах после објављивања резултата, од којих је многим застала кнедла у грлу и које су многи, не само у посланичким клупама, виде-

*Ми не убацујемо
ништа: Пал Шандор*

ли као још један корак ка дубокој парламентарној кризи, коју ће господин **Милошевић** вероватно решити још једним „мушким потезом“, **Мирко Петровић**, посланик ДСС, рекао је да његовим колегама није било омогућено да прегледају гласачке листиће ДС, иако је пре тога било договорено да ће се извршити такозвана интерна, али и екстерна контрола. Овај договор је већ функционисао приликом прва два гласања, а приликом трећег, рекао је потом и **Војислав Коштуница**, демократе су га прекршиле: **Драган Јочић** и **Драгољуб Поповић**, посланици ДСС, сишли су у посланички клуб ДС и понели им на увид седам листића њихове странке. Ђинђићеве демократе, објашњавали су потом, нису биле спремне за контролу. На столу је било разбацано пет-шест листића. Остатак нису успели да ви-

О ДОГОВОРУ

ЗОРАН ЂИНЂИЋ:

То што је Драган Томић изабран за председника Скупштине мало раније него што смо ми у опозицији планирали, по мом мишљењу ништа у суштини не мења наш договор. Наши посланички клубови, наиме, донели су одлуку да не продужавамо више расправу и да, будући да ми то не можемо добити, препустимо социјалистима председничко место и уз њега саа друга места у Скупштини. Договорили смо се да у другом кругу не понудимо кандидата, како би прекинули вгонију у којој нема никаквог добитка за нас. То се десило, односно Томић је изабран два сата пре него што смо ми предвидели да ће се десити. Никакав губитак за нас из овога није проистекао, једино смо се лишили једног психолошког добитка који би се састојао у томе да ми из опозиције покажемо да кандидат за кога ми не желимо да прође не може да прође, а нада желимо — може проћи.

ВОЈИСЛАВ КОШТУНИЦА:

Не, то апсолутно није тачно. Такав договор уопште није био постигнут. Различити сценарији око гласања и потези које треба вући су током разговора били разрађивани, а једино је договорено да се на све могуће начине спречи избор Драгана Томића за председника парламента. Све изван тога не представља наш договор, а онај ко тврди да представља можда се забунио, можда је то са неким другим разговарао, на неком другом месту, вероватно изван Скупштине. Увид у гласање Демократске странке, као што је познато, није био омогућен и како је Драган Томић постао председник парламента са четири гласачка листића из редова опозиције, остала је сумња да би то могли бити листићи управо из ове странке. То је и разлог што је посланичка група Демократске странке Србије иступила из посланичког клуба са Ђинђићевом Демократском странком.

ВУК ДРАШКОВИЋ:

Са посланичком групом ДЕПОС-а договор и споразум да се у другом кругу гласања пропусти кандидат Социјалистичке партије Србије за председника Скупштине није постигнут. Заједнички састанак свих клубова опозиције одржан је првог фебруара ујутро, пре заседања и на њему такође није постигнут никакав договор о којем сада говори господин Ђинђић.

ЗОРАН ЂИНЂИЋ:

Половина присутних је разумела да је постигнут договор, а друга половина није. У њу спада и Вук Драшковић. Утврдили смо да смо ми заправо договорили да не продужавамо седницу и да не идемо даље у процес исцрпљивања, јер је интерес опозиционих странака да се парламент што пре конституише. То је био мање или више једногласан договор.

ВОЈИСЛАВ КОШТУНИЦА:

Но, то није тачно!

ТОМИСЛАВ НИКОЛИЋ:

Таквог договора није било. Замерамо Демократској странци што није дозволила контролу гласова. Они једини знају зашто контролу нису дозволили и зашто је сенка сумње остала на њима. Но, вероватно су постојали неки договори о којима радикали нису ништа знали. Очито је осим званичних било и незваничних разговора.

де. ДЕПОС је иначе контролисао **Александар Стефановић** из СРС.

Математички је било неизводљиво да **Томић** добије, закључно је после скандала **Вук Драшковић**. У питању је, рекао је, напосто

издаја у редовима опозиције! Ко је издао — то је веома лако утврдити. Можда је то лепо, можда и поштено, али то је издаја и то је срамота! После овога што се десило збиља о свему треба дебело размислити!

НЕОПРЕЗНЕ КРТИЦЕ

Познаваоци србијанске политичке чаршије и личних односа на српској политичкој позорници тврде да се, после децембарских избора, у Србији нешто озбиљно променило.

Ако неко жели да одреди дан и час наступања те промене, може чак и то. Лако га је одредити. То је она знаменита среда 1. фебруара, око седам сати увече када је г. Томић, кандидат Социјалистичке партије Србије за место председника Народне скупштине Републике Србије добио, на најјавнијем тајном гласању у новијој српској политичкој историји, 125 гласова иако је у сали седео само 121 социјалистички посланик, и тако постао председник наречене скупштине.

Како чак ни најглупљи врапци на Калемегдану, па ни најверније присталице СПС-а у новобеоградским бетонским крлеткама, ни не помишљају да је г. Томић неком својом речитошћу или способношћу да скупштином управља, задобио симпатије неких опозиционих посланика, који су, ето, забога, одлучили да гласају за њега и тако покажу своју спремност да подрже социјалистичког кандидата у знак добре воље и спремности на демократски дијалог са досадашњим властима, јасно је да је по среди нешто друго. Власти су очигледно активирале своје људе у опозиционим редовима. Четворо њих, „кртице“, како се то у обавештајном жаргону каже, или су преправили своје или су имали дупликате гласачких листића и решили владајућим социјалистима проблем блокаде парламента која је трајала десетак дана.

ГРУБ ЗАХВАТ

Највећи сумњивци су **Ђинђићев** демократи не само због тога што су одбили да покажу другим опозиционим странкама како су попунили своје гласачке листиће, него и због тога што су и током кампање али и после ње показали претерану ревност и превелику брзину у покушајима да са социјалистима уђу у неки облик коалиције. „Обично добро обавештени кругови“ кажу, међутим, да су међу кртицама била тројица демократа, а да је један био чак из СПС.

Но, иако занимљив и интригантан, и иако ће још данима служити за „испирање уста“ у политичкој чаршији, овај догађај, сам по себи, не би био значајан да га узмемо као белег, као датум преокрета и знак озбиљних промена на српској политичкој сцени.

Догађај је значајан из сасвим других разлога, супротних чак првом значењу које нам падне на памет. Јер, иако су га скоро сви ви-

Уместо да се питамо ко су кртице у редовима опозиције, запитајмо се: зашто су владајући социјалисти поступили овако неопрезно и нервозно откривајући своје људе

Пише: Милан БОЖИЋ

дели као знак слабости српске опозиције да се у парламенту организује и супротстави властима, он се може видети и као знак слабости власти.

Јер, сасвим изненадно, као последица децембарских избора, нестало је комотне и сигурне већине која је владајућим социјалистима омогућавала да бахато и самоуверено владају и раде шта хоће и како хоће. Тако, када се појавило једно, не чак ни суштински важно политичко питање — јер, без обзира на овлашћења која има у самој скупштини, председник скупштине није политичка личност од особите тежине и пре би се рекло да су социјалисти желели да га се докопају као знак симболичног континуитета своје власти а вероватно и притиснути нестрпљењем и нервозом свог поглавару који на овакву неспособност свакако не гледа са симпатијама — и социјалисти су били присиљени да активирају своје кртице.

Сваки обавештајни експерт ће вам рећи да се тако високо постављени агенти једне стране не употребљавају, односно злоупотребљавају, будућашто. Њихов задатак је, пре свега, да прикупљају информације, обавештавају своје налогодавце о важним потезима

противника а никако не да се овако очигледно, иако лично још увек неоткривени, откривају.

Окренимо, дакле, проблем наглавачке. Уместо да се питамо ко су кртице и из којих су странака и да се међусобно сумњичимо, поставимо питање: зашто су владајући социјалисти поступили овако неопрезно и нервозно?

Зашто су, у питању које није ни политичко, а поготову не за опстанак на власти, кључно, употребили овако груб обавештајни захват који пре је за сценарио неког криминалистичког филма него за дневни ред једне скупштине?

Одговор на ово питање објашњава, истовремено, зашто је на српској политичкој позорници дошло до, чини се, значајних промена.

На децембарским изборима социјалисти су, у ствари, поражени. Они јесу имали највише гласова али нису имали већину гласова бирача у Србији. Они имају највише посланика, али немају већину посланика у скупштини.

Гласање од 1. фебруара је, заправо, доказ да су власти изборе изгубиле.

Ово, наравно, опозицију може само да радује. Међутим, изгубити изборе не значи, бар не у Србији, исто што и изгубити власт. Режим је озбиљно уздрман резултатима избора, али власт још увек није ни почео да испушта из руку, а камоли предао.

Режим, међутим, знатно боље него опозиција процењује ситуацију и њен развој. Њега чека борба за преживљавање и зато и користи средства каква, до јуче, није ни сањао да употреби. Зато у битку баца и резервне војнике. Зато на један, скоро перверзан, начин обнавља традицију српске политике из друге половине XIX века када је династија Обреновића владала дуго, а на моменте чак и успешно, једном чудном мешавином, парламентаризма, самодржавља, мућки, подметања, финансијских скандала, насиља, распуштања и поновног сазивања парламента.

Не без основа, може се претпоставити да Србија улази у једну такву фазу свог политичког развоја.

ТРАЖЕЊЕ „ПАРЛАМЕНТАРНЕ РУПЕ“

Ударац који смо добили у скупштини пре треба да нам буде знак да се режим суочио са последицама свог изборног пораза као и са слабостима које из њега произлазе, те да стога мења тактику.

И, док се у нижим слојевима политичке атмосфере може очекивати серија тактичких удара попут овог знаменитог гласања, у видним слојевима атмосфере се одвија политичка игра кроз коју режим покушава да себи обезбеди дугорочно преживљавање. Одавно ослобођен идеолошких предрасуда — ту, скоро, на неком од састанака, Вук је, пола у шали а пола у збиљи, рекао да на митинзима више не треба извикивати: „Црвена бандо!“, него само „Бандо!“ — владајући естаблишмент у транзиционом периоду жели да сачува, пре свега, личну слободу носилаца власти када са ње сићу, а затим и да остане у поседу како капитала и имовине које је стекао у претходном поретку тако и дивиденди које тај капитал и имовина продукују. Стога је владајућем естаблишменту потребан некакав договор, споразум, који би подразумевао увлачење у вршење власти бар дела опозиције чиме би се „закрпила“ и „парламентарна рупа“ у броју гласова бирачког тела али и створио мост за премошћавање две обале политичке реке и потирање разлика. Укратко, тражи се добар, али благ антикомунистички детерцент.

Ова промена у понашању властодржаца је велики изазов за опозицију.

Када би опозиција била јединствена странка или политичка организација, том изазову би било много једноставније одолети. Било би довољно, борбом у парламенту и у јавној политичкој арени, наставити са круњењем кредибилитета власти и на следећим, или изборима после њих, преузети у потпуности власт а социјалисте бацити у опозицију где би веома брзо ишчезли.

Овако, ствари су много озбиљније и опасније.

СПАСИОЦИ ИЛИ ГРОБАРИ?

Опозиција је у досадашњем развоју имала две фазе. Фазу конспирације и фазу конфронтације. У фази конспирације опозиција се састојала из појединаца и угледних еснафских удружења који су, док је поредак био обична партијска диктатура поткопавали његову пирамиду моћи. Наравно да су сви схватили да се организацији може супротставити само организација, али за то није било ни грађанске храбрости ни моћи. Тек по паду берлинског зида, када режим више није могао да се репресијом супротстави надалазећој демократији почело је оснивање политичких странака и њихово супротстављање властима. Наступила је фаза конфронтације у којој су странке стварале своју инфраструктуру, „вежбале мишиће“ и опробавале се и надгорњавале у оштром сукобу са властима.

Децембарским изборима, чије резултате је тако питоресно осликало гласање 1. фебруара, завршена је фаза конфронтације. Опозицију сада очекује једна много осетљивија фаза у којој маневришући према понудама власти да уђе вршење власти, истовремено мора да маневрише и у односу на опозиционе супарнике.

Земља је гладна, примиче се овакво или онакво разрешење босанске драме, приближава се обрачун са Црном Гором и промена устава, стабилизациони програм је почео да

Уместо да у Јагодину и Свилајнац шверцујемо бензин: Бица и Радмило

даје прве резултате али је његов успех независан од способности или спремности власти да га спроведу. Програм стабилизације директно зависи од тога да ли ће за три или четири месеца, колико програм на само унутрашњим резервама капитала може да најдуже потраје, доћи до ублажавања санкција и одмрзавања југословенских рачуна по иностранству. Можда успе, а можда и не успе.

Много је, дакле, непознатих, а мало поузданих ослонаца за процену. Да ли ући у коалицију, коју власт преко сваке мере театрално зове „влада националног јединства“ и ојачати своје позиције или их уништити ако се драма заврши неким румунским расплетом? И, обратно, какве су последице одбијања?

Шта ако, рецимо Ђинђић, крене у коалицију са властима, у земљи се одржи какво-такво стабилно стање, и онај ко је одбио да сарађује буде маргинализован као обичан подривач и непатриота а они који остану уз сласти скину главни кајмак успеха?

Дакле, да ли ће они који са социјалистима крену у сарадњу бити слављени као реформатори поретка у земљи или проклињани као реформатори и спасиоци тоталитаризма?

Очигледно српска опозиција је у знаку ЗК. Прво К је било конспирација, друго К је било конфронтација а да ли ће треће К бити колаборација или компромис, и за кога ће бити једно а за кога друго, време ће показати.

Паскање у холу: Бата Живојиновић и ОН

ПОТРАГА ЗА ИЗГУБЉЕНИМ ВРЕМЕНОМ

У својој расправи о пуковнику Апису Слободан Јовановић је видео град Крф, у тренуцима када му се прилази са мора, као једну велику, опсењујуће сценографије позорницу на којој треба да буде одиграна нека од драма Вилијама Шекспира. Његова размишљања на тај начин нису била случајна. Поготову што је ближе одредио позорницу — Крф за последњи чин то неименоване драме Шекспирове. Јовановић је са разлогом у трагичној судбини пуковника Аписа и његових најоданијих пријатеља видео и целу трагичност народа, државе. Судбински је повезивао страдања српског народа са навикама и наравима дубоко укорененим у њега који су га вукли у поноре унутрашњих трвења, никада не прекинутих, и чудних, самоубилачких пркоса и ината према другоме, нарочито туђину, али не само њему. Али, Јовановић није пропустио да подсети да су те и такве навике и нарави чешће узвишени него поједностављени, сведени на нагоне неразума. Из тога настајале трагедије, међу којима је и Аписова, готово по правилу су биле морално чисте; тамо где је било некаквог посрнућа, излазило се снагом сопствене воље, и разума, уз свесна жртвовања ако је и то тражено. Чисте су и по томе што су у својим разрешењима доносили најбоље и у трајањима итекако вредне поруке и поуке. Отуда Јовановићева мисао која премошћује време и Апису даје симболично место уз Лира, Ричарда.

ОД ДАВИДОВИЋА ДО ГРОЛА

Још један повод за такав приступ ваља тражити у самој сржи овог догађаја који је упркос многобројних настојања научника и публициста остао неразјашњен до краја. Реч је и о сада сасвим животним и опомињућим људским понашањима и погрешним оценама на које наилаз или у свом времену или за кудикамо дужа раздобља. Није ли Апис и поред свих грешака које му се могу приписати ипак тежио истој оној ствари коју ће и краљ Александар прихватити као императив своје политике са завршним чином уједињења Срба, Хрвата и Словенаца 1918. године, закратко пошто је посредовањем суда убио свог, како се њему у нејасним визијама причинавало, најопаснијег противника, не само у војсци, већ и у политици? При том, он ће вешто завадити и поделити официрски кор да би га лакше држао под надзором и отворити пут војној диктатури.

Усамљени ће бити гласови противљења, можда и под притисцима тренутног захтева да се и у најгрубљим грешкама сачува бар некакво јединство, неопходно у ратном изгнанству и као претпоставка скорог ослобођења земље. Ипак, и то је имало ничим непомињена обележја честитости и доследности којом се ништа не квари и добија све. Љуба

Опозиција може успешно контролирати сваку владу у овом скупштинском сазиву.

Најзначајније упорниште је, по свему судећи, везано за радна тела скупштине и саму скупштину. Зашто то не би било и главно полазиште већ 8. фебруара?

Пише: Владан А. ВАСИЉЕВИЋ

Давидовић излази из владе у знак неслагања са сумњивим процесом Апису и можда баш тако, нестављајући послове великог и мудрог политичара, великог искуства и непоновљивог поштења пружа прилику другима, па и целом народу за катарзу.

Реч је о нечему што савремена политичка историја Србије и некадашње и садашње Југославије не бележи. На истој страни се налазе српске демократе, земљорадници, социјалисти и хрватски сељаци. На челу јединствене листе за изборе 1938. године неће стати ни Љуба Давидовић, вероватно са највећим правом, Живко Топаловић, Милан Гавриловић, стаће Влатко Мачек. Кратко, пролазно, у суноврату убрзаног развоја догађаја пред којима су поклекли и Европа и свет, а профит остварити искључиво Коминтерна, ово уједињавање је за сваког добронамерног показало да се ширина погледа у политици и образованости и искуство, ослоњени на поштење не заустављају лако ни пред на изглед несавладивим препрекама.

Деценијама касније, суморна зима 1993/1994. и предзнаци још суморнијег пролећа 1994. године поново, по ко зна који пут покрећу иста питања, исте недоумице. Враћају у велике и мале грехе српског и југословенског самодржавља на штету државе и народа. Отета моћ властодржаца показује се

данас као ваља никада раније трагичном истрајношћу у готово свим временима и свим збивањима од почетка овог века, а нарочито на његовом завршетку.

ПРЕДСЕДНИК САМО ЕПИЗОДА

После трећих, овога пута ванредних избора за Народну скупштину, 20. децембра 1993. године, политичка сцена Србије као да коначно открива праву пустош која на њој влада. Просценијум су покрили незаменљиви социјалисти. Њихова моћ јесте потпуно истрошена, чак и ако се узме у обзир видовитост програма обнављања монетарног система и опоравка националне економије, највећим делом добро постављеног, али уведеног у живот у недоба и без обезбеђивања елементарних претпоставки да да очекиване резултате (почеци то недвосмислено показују). Међутим, њих та околност не брине.

На последњим изборима опозиција, иако разједињена и формално и суштински у заслепљености болесно амбициозних и политички, сем часних, сасвим, сасвим ретких појединаца, необразованих и незрелих вођа остварила је помак према промени односа снага који се основано може сматрати победом, нарочито ако се узму у обзир околности под којима су ти избори спроведени. Маргинални политичари и њихове измишљене, без живота и снаге странке, који упорно настоје да докажу супротно, показују само додатно незнање и промашеност таквог бављења политиком. Да докажу исправност својих ставова нису кадри, јер једноставност тврдоглаве чињенице наткриљују њихову личну тврдоглавост. Они би могли да задовоље своју злобу само ако главни учесници, стварни победници избора својим непромишљеностима не покваре тек извојевану победу. А ту се управо јављају велике опасности, како бар досадашњи рад новоизабране скупштине наговештава.

Суочени са бескрупулозношћу актера социјалистичке партије који су с правом или без њега запосели просценијум (зависи како ко гледа на изборне резултате) и са злоробом оних који су тренутно само део оног колебљивог, поводљивог гледалишта, које и када наслућује још није у стању да раздвоји добро од зла, поштење од непоштења, реалну потребу земље од њеног пропадања и изгинућа народа, актери са сцене морају да унесу у своје улоге, у основи добро савладане, више оплемењених страсти, мудрости, далековидости. Импровизацијама би морао да дође крај за сва времена. Не сме се на првим грешкама мањине обесхрабрити већина и уосталом и даље је могуће сви. Договор са председником Србије је обична епизода, вредна искључиво брзог заборавља. Не треба да буде ни срамота што су се добронамерни правци опозиције после три састанка понашали као председник енглеске владе Н. Чемберлен

својевремено, враћајући се из Минхена са споразумом који је потписао ради европског и светског мира са француским пријатељем Даледијеом и двојцом политиканата Хитлером и Мусолинијем. Веровао је у своје дело. Није чуо заједљиву опаску свога наследника В. Черчила да изиграва будалу. Победник су ипак били Енглези.

Част да буду будале на крају ће припасти онима који су претерано веровали у своју моћ и таленат да варају. Епизодом се мора сматрати и избор председника Скупштине. Јер и скупштина и њен председник су у неограниченој власти мудре, стрпљиве и спремне да бар у овом часу заборави на безвредне интересе појединих група којима и нема места у правој политици, опозиције.

НЕ ПОТЕНЦИРАТИ ГРЕХ

Треба без одлагања проверити да ли су најпозванији опозициони представници чули једну изузетну поруку коју је пре дан-два упутио мудар и доследан човек из њених редова. Парламентарни живот тече даље. Изгубљене битке нису и изгубљени ратови. Остаје још много више тога за шта се треба залагати: скупштински одбори, расправе о законима, контрола владе и њеног рада, сложније него у октобру 1993. године одупирање личној председничкој власти. Повлачење из тога било би највећа и судбоносна грешка, као што би била грешка исте тежине и излазак из парламента како довољно гласно, иако привидно без заинтересованости и посебних амбиција, довикују исти они злобници који су себи одредили место у гледалишту, па су брзо постали очигледно незадовољни сопственим избором. Просценијум не може да буде ос-

војен истим средствима којима се служе они који су на њему. Два су разлога за то. Они су вештији, оуглани су, немају срама. Свако други ко се приклони тим средствима излаже се огромној опасности да се обрука а да за узврат не добије ништа.

С друге стране, морално пропадање и опозиције коначно и за сва времена ускраћује овом простору демократију, законитост, правду и правичност. Једини могући наступ сцене према просценијуму, да са њега победнички поздрав и коначно за себе придобије највећи део гледалиште, укључујући ту и своју злу коб која ју је здушно саплитала, а скоро никада јој није помагала, јесте да се озбиљно лати државних послова и да не одлаже почетак тих настојања. Другим речима, да се врати бар делимично, колико то у оваквим условима је објективно доступно некадашњим традицијама које нису мале. Детиње дурење није политички прагматизам, као што то нису ни испразна мудровања самозване савести у овој средини, исказивала се она као страначка или ванстраначка. Наравно, излишно је доказивати да без политичког прагматизма нема ни озбиљне политике и државотворности. И још нешто, у враћању пословима о којима се овде говори, ваља имати у виду да нису сасвим добронамерна потенцирања недавно учињеног греха у редовима опозиције. Поступак није поштен, било чији да је, нема спора. Међутим, није ли то опомињање више у корист социјалиста и њиховог опаког и прелукавог предводника, него њихових политичких неистомишљеника. Наопако протумачену крилатицу, везану за Макијавелија „Завади па владај“ (Divide et Impera) наопако у томе што су је тоталитаристи произвољно подредили својим најпрљавијим

циљевима, иако јој је смисао сасвим друкчији, српски властодршци су до те мере зналачки користили да би их требало лишити тог задовољства. Крајње је време.

ВЕЛИКЕ МОГУЋНОСТИ

Велика опрезност мора да буде показана у даљим корацима опозиције. Да ли је неопходно имати владу јединства под постојећим условима и без свођења досадашњих рачуна? Ово тим пре ако постоје услови да та влада, ма чија да је, може да буде доста успешно контролисана у парламенту, за разлику од раније објективне немоћи опозиције. Најзначајније упориште је, по свему судећи, везано за радна тела Скупштине и саму Скупштину. Зашто то и не би било главно полазиште већ 8. фебруара?

Чинилац вредан изузетне пажње је и време. Оно не ради за опозицију. Добитници су на супротној страни. Паралисан парламент, ван свих функција безмало четири месеца отворио је неслућене могућности за далекосежне грешке које чини влада која је због неспособности одавно морала да оде. Ванредно стање не треба проглашавати и формално. Заведено је фактички 20. октобра 1993. године када је потражен парламенат којим ће се народ поносити и максимално искоришћено за својеврстан притисак, претежно психички, на грађане да поверују у неминовност сопственог, наметнутог им страдања, као слободног избора њих самих, због чега морају беспоговорно, под претњом бруталног војно-полицијског насиља да се повинују самовољној власти и безакоњу. Уредбодавна владавина је већ дала поразне резултате. Порески систем без примера било где, плод послушничтва и професионалне нечеститости, запретио је преосталим здравим деловима привреде. Грађани су изложени невиђеној тортури и немају никакве заштите. Распаднуто и безвредно кривично законодавство није замењено одговарајућим, новим и савременим. Национално богатство велике вредности прелази у руке неодговорних појединаца које власт штити на све могуће начине, јер су део ње или су јој блиски. Простор информација је претворен у легло најтежег злочина. Залагати се за мир и крај бесмисленог рата који земљу води у катастрофу представља највећу јерес и условљава батинашке одговоре власти. Авет нацизма наднела се над државу која је сасвим разграђена и приватизована од социјалиста. У том склопу збивања и потреба налази се чврст и незамењив ослонац суштинског опозиционог деловања, са не малим изгледима да Србију и њене грађане лиши једне страшне море у којој су изгубљени, наднесени над понор без повратка, немоћни да пресеку сами, лишени неопходне помоћи, уже на које их је ставила власт, немајући намеру да се у ниским страстима и задовољавању тих страсти, одлучи на завршни потез вешања.

ДР ГВОЗДЕН РОСИЋ, НЕСУЂЕНИ ПРЕДСЕДНИК СКУПШТИНЕ СРБИЈЕ

ПРОВЕРАВАЛИ СУ НАШУ ЧАСТ

„У комбинацији је било да ДЕПОС добије два места потпредседника, пет места у Већу република Савезне скупштине, да се регулише статус 11 бивших посланика ДЕПОС-а, да се дају нека министарска места у будућој српској влади, нека места у дипломатији“, каже човек „чисте биографије“, из друге генерације страначких политичара.

Разговарала: Славица ЛАЗИЋ

Господине Росићу, драматика која је пратила мучни избор председавајућег Скупштине Србије говори да је то место ипак далеко важније од обичног спикера скупштине. Зашто је питање председавајућег толико важно?

То питање је и практично и морално. Након прва два сазива парламента недвосмислено се намеће закључак да је место председника Скупштине максимално злоупотребљено у политичке сврхе, јер је било резервисано за експонента владајуће странке и читав смисао постојања те функције састојао се у томе, што је сасвим супротно демократском устројству на коме парламент треба да почива. Ми смо желели да то место буде што мање политички обојено, да то буде спикер у парламенту чији ће основни задатак бити да направи атмосферу у којој ће најјачи бити онак ко има најбољи предлог, а не онај ко има највећи број посланика, при чему је најмање важно од кога предлог долази. Што се моралног аспекта тиче, сматрали смо да странка која није имала ни суштинских ни персоналних ни програмских промена не мо-

же да изнедри човека који би променио устаљену праксу. Наше разочарење је било велико када смо сазнали да је кандидат СПС-а човек који је представљао заштитни знак једног крајње неуспешног парламента који је доживео неславу судбину.

ДОГОВОР ЗА КРАТКО

Неколицина кандидата које је Депос понудио за место председника скупштине (Драшковић, Пејчић...) били су категорично одбијени од стране осталих опозиционих странака. Шта је то што је било пресудно да се око Вашег имена релативно лако договоре?

Чињеница је да се помињао већи број врло познатих, афирмисаних људи и сваки од њих оправдао би указано поверење. СПО је понудио и мене као кандидата сматрајући да је политички консензус свих значајних политичких субјеката значајнији од страначке воље. Драго ми је да је први пут откада постоји вишестраначки живот у Србији опозиција дошла до заједничког решења не само на бази заједничке борбе против СПС-а, већ и око конкретне личности. То више тумачим као залагање за конкретну концепцију која би омогућавала праву атмосферу у парламенту која је неопходна ако желимо да такву атмосферу створимо и у читавој држави. О практичним преимућствима места председника скупштине ми нисмо разговарали. Нас је превасходно интересовало да се маргинализује политички утицај и политичка обојеност председника скупштине.

Неочекивани резултати тајног гласања показали су да је међу новопеченим савезницима из редова опозиције издајник, како рече Вук Драшковић. Има индикација да је издајник из редова Демократске странке и то, наводно, из фракције која подржава Мићуновића. Каква су Ваша сазнања?

Ја немам никаква конкретна сазнања и ниједна категорична изјава није дошла ни од председника СПО ни од било ког посланика Депоса, а нема ни званичног објашњења. Гласање је било тајно уз институцију контроле која је договорена на нивоу свих опозиционих странака и била је примењена како прве недеље рада у парламенту, тако и друге. Проблем је у томе што такве контроле није било у Демократској странци. При томе не желим да доносим било какве закључке нити да било шта прејудуцирам.

Озбиљна примедба опозицији може се упутити зато што је уопште пристала на тајно гласање које увек потенцијално крије могућности шпекулације гласовима. Како је изгледала та тзв. интерна и екстерна контрола опозиционих странака, која је тобоже требало да обезбеди поуздане резултате?

Прва два дана заседања провера је била таква да су приликом гласања у сваком клубу опозиционих странака били представници осталих странака којима је стављен на увид резултат гласања, тако да смо увек имали тачан број гласова и није постојала никаква могућност да будемо изненађени када председавајући саопшти званичне резултате. Овог пута се десио неочекивани обрт. Ми смо у нашим просторијама дозволили присуство свих заинтересованих представника опозиционих

странака током нашег гласања и код нас су то обавили представници ДСС и СРС. И наши представници су били у посланичким клубовима других странака. Представници ДСС су изјавили да је атмосфера у просторијама Демократске странке била таква да су они проценили да њихова контрола, супервизија, није најпожељнија — и они су одустали. Да је постојао чврсти договор и да се нисмо ослањали на субјективне процене мислим да би резултат гласања био другачији.

НЕУСПЕЛА ТРГОВИНА

Томић је добио четири гласа више него што је било присутних социјалиста. Постоји ли могућност накнадног увида у гласачке листиће, односно њиховог поновног преброявања?

Таква могућност није предвиђена пословником, поготово није била могућа у еуфорич-

ној атмосфери, с једне стране, и крајњој ре-зигнацији, с друге. Симптоматично је да је у кулоарима скупштине и пре гласања процурела информација да је г. Томић виђен за председника скупштине, што нико од посланика Депоса није очекивао имајући у виду однос снага у парламенту.

Да ли су непринципијелни међустраначки договори били нуђени Депосу?

Према мојим сазнањима јесу и те понуде су биле прилично широкогуде. У комбинацији је било да Депос добије два места потпредседника, пет места у Већу република, да се регулише тзв. проблематични статус 11 бивших посланика Депоса у Савезној скупштини. Нуђен је, даље, већи број министарских места у влади националног јединства као и значајна места у међународној дипломатији. За многе би то био релативно лак плен. Међутим за нас је то било испод части.

То је био став наше посланичке групе који је јасно презентирао Вук Драшковић.

И све то за место председавајућег?

Не само то. Крајње је симптоматично што се такве ствари нуде за место за које сви декларативно изјављују да није од доминантног политичког утицаја, да је то протоколарна, спикерска функција.

Имате ли сазнања да ли су слични трговински „послови“ нуђени и осталим опозиционим странкама?

Таквих понуда је било, поготово што су често утаначивани сепаратни разговори са свим шефовима посланичких група. Понуде су биле мање издашне него када је био у питању Депос, што се вероватно заснивало на сазнању о чврстини моралних принципа појединих опозиционих странака.

Очигледно је да опозиција у парламенту мора да успостави чвршћи и обавезајући механизам сарадње и договора. Како до њега доћи?

Практично је немогуће направити обавезујући однос ако за неког дата реч и моралне обавезе не представљају довољно чврсте гаранције. Ми смо се принципијелно држали својих обећања и договора са осталим опозиционим странкама, а он је био довољно јасан и недвосмислен да опозиција треба да добије место председника скупштине у циљу здравије и конструктивније атмосфере у самој скупштини. Како Депос има највећи број посланика од свих опозиционих странака, заједнички је био закључак да председник треба да буде из редова посланика Депоса. То је функционисало првог дана. Другог дана је дошло до испољавања неких парцијалних интереса, када је посланичка група СРС донела одлуку, независно од осталих, да буде уздржана. То се продужило следеће недеље када је посланичка група СРС још пре конституисања парламента истакла свог кандидата. Мислим да смо и ту показали своју величину и, за разлику од посланика СРС, који су обећали да ће гласати за кандидата Депоса па ту одлуку накнадно променили, ми нисмо обећали да ћемо гласати за кандидата СРС, али смо им изашли у сусрет иако нисмо имали било какву моралну обавезу. То није први пут да Депос пружа руку помирења, односно позив за сарадњу свим опозиционим странкама у Србији

ИГРА СА ВАНРЕДНИМ СТАЊЕМ

Помиње се да ће СРС председавати у 12 а опозиција у 11 скупштинских одбора. Каква је Ваша процена?

Ако би се поштовали изборни резултати према којима је два милиона и двеста хиљада грађана гласало за опозицију, док је нешто мање од 1.600 хиљада гласало за СРС, то не би могло да се деси. Чак и када би се ишло по броју посланика, опет не би могао да се добије један такав однос снага у одборима. Али, о томе ће се још разговарати.

Социјалисти су позвали опозицију да уђе у „владу народног јединства“. Какав је став Депоса?

Депос у оваквој ситуацији не би ушао у владу која се предлаже, јер нас подела власти каква се нуди не интересује. Ми смо желе-

ли да се себе преузмемо одговорност за атмосферу у парламенту и за квалитет одлука које ће тај парламент донети. Ми нити смо тражили нити тражимо ни једно једино место у влади, јер не можемо да поделимо одговорност за неке катастрофалне ефекте дугогодишње владавине социјалиста. Наш став је категоричан: не тражимо ни грам власти, тражимо поделу одговорности с тим да би ми преузели на себе одговорност за рад у парламенту. То нам није омогућено.

Пре свега ћемо инсистирати на доношењу закона о РТВ и на доношењу новог изборног закона. Значи, своју енергију ћемо усмерити на законодавну делатност у парламенту.

Због односа снага, има аналитичара који дају кратак век овом сазиву парламента. Какакве су Ваше процене?

Имајући у виду судбину претходног парламента и начин његовог распуштања, мислим да је то немогуће проценити. Ту се наравно намеће и питање завођења ванредног стања, за које нека средства информисања тенденциозно припремају атмосферу страха. Стално се прети ванредним стањем као да је стање у коме живимо мање ванредно од тог којим нам се прети.

КОНАЧНО СЕ ОГЛАСИЛИ

Каква је судбина једанаесторице бивших Депосових посланика у савезном парламенту чије је „решење“ Депос могао да издејствује трговином са СПС-ом? Они најављују оснивање сопствене странке унутар Депоса, а имају значајну подршку међу нестраначким интелектуалцима Савета Депоса?

Да је постојала искрена намера, до тог проблема никада не би ни дошло. Међутим, странка је стављена пред свршен чин: ради се о кршењу основних докумената странке, о напуштању изворних програмских начела, кршењу статута странке, којег смо сви дужни да се придржавамо — од председника странке па до сваког члана, и ту нема много простора за полемику, поготово зато што је време тешко. Мени је драго што се Савет Депоса уопште огласио имајући у виду колико је био одсутан са политичке сцене. Међутим, како ми живимо у بلاгостању, а Србија цвета, тако велики интелектуалци једнаставно немају потребе да се ангажују око неких егзистенцијалних проблема овог народа. Драго ми је да су коначно сада нашли довољно велики разлог да се и они обрате јавности! Што се правне процедуре тиче, са тих 11 посланика све ће бити у складу са нашим правним нормама. А уколико смо ми правна држава најбоље говори податак да је регулисање статуса тих 11 посланика било условљено трговином која је нуђена Депосу. Не сме да се изгуби из вида да је изборни систем пропорционални, да сваки од њих дугује велику захвалност странци која је учествовала у њиховој изборној кампањи и да су изабрани да представљају страначке интересе у парламенту.

Да ли је тај раскол ослабио странку? Г. Ракитић изјављује да 30 одбора СПО прилази новооснованој странци?

На велику жалост оних који су очекивали да ће то странку потрести, ефекат је потпуно

супротан. Дошло је до стабилизације у странци, до раслојавања на безначајни број људи који не желе да поштују основна документа странке и на велику већину која доминира у свим одборима у унутрашњости. Различита мишљења унутар странке се размењују на нивоу органа странке, а не као што је урађено преко средстава информисања.

ДОБАР ТЕСТ

Гласови националних мањина (Мађара и Шиптара) у оваквом односу снага ће, што је сасвим парадоксално, одређивати националну политику државе. У пат позицију у којој се сада налази републичка скупштина, њихови гласови одређују много тога. У јавности се чује да ће посланичком клубу Депоса прићи и ДЗВМ. Има ли таквих индиција?

Никаких званичних информација о томе још нема. Мислим да има доста симболике управо у тој чињеници о којој сте говорили, која је добар тест политичке зрелости за изабране представнике грађана Србије у парламенту. На тај начин ћемо показати колико смо спремни да формирамо ваљан консензус националних мањина и већинског народа и да тај модел пренесемо и у нашу земљу, јер уколико успемо да нађемо компромис и решења која су прихватљива како за већински српски народ, тако и за националне мањине у скупштини, то ће бити добар образац за заједнички живот.

Економски савет Депоса није се прецизно одредио према новом економском програму г. Аврамовића. Имате ли поузданије ставове о овом програму за оживљавање привреде?

Ради се о веома амбициозном програму и предуслов за његову реализацију је консензус свих политичких субјеката у Србији. Консензус не да није постигнут, већ опозиционе странке нису биле упознате ни са предлогом тих мера, ни са њиховом реализацијом, тако да ми на себе не можемо да предузмемо одговорност за последице овог програма. Државни органи који су преузели на себе одговорност за реализацију тог програма су исти они који су нас и довели у ову безнадежну економску ситуацију, тако да сам ја лично врло скептичан.

Јесте ли скептични када је у питању приближавање две најјаче опозиционе странке у парламенту, имајући у виду познату предисторију односа СПО и СРС?

Ни у ком случају не могу да кажем да се ради о било каквом приближавању. Проценили смо да у овом тренутку постоји конкретан заједнички интерес. И сами сте сведоци да је тај договор (ради се о месту председника скупштине) трајао 24 сата. Након тога свако се вратио на своје позиције. Ми смо остали принципијелни и држали се договора, а посланичка група СРС је променила свој став без икакве аргументације. Очекујем да ће убудуће односи ипак бити озбиљнији, да ћемо се сви придржавати договора на које нас нико не присиљава.

НИЈЕ ОТМИЦА, ВЕЋ ХАПШЕЊЕ

ПРЕДМЕТ: ВЕЉКО ЦАКУЛА

У овом тренутку истекло је 72 сата од тренутка хапшења некадашњег потпредседника владе Републике Српске Крајине. Цакула још увек није пуштен на слободу или изведен пред истражног судију. Реконструкцију и мотиве догађаја објавио је Одбор за одбрану Вељка Цакуле и политичких слобода при Грађанском савезу Србије.

Одбор тражи од надлежних државних органа и председника Републике да се обезбеде хитно пуштање на слободу Вељка Цакуле, гарантује његов живот а починиоци овог незакоња најстроже казне. Како је Цакула ухапшен непосредно након интервјуа НТВ Студију Б, Одбор захтева да надлежни органи упознају јавност са разлозима за лишење слободе. Индикативно је и ћутање РТС која овај догађај није ни поменула. Понашање државних органа наводи на закључак да је позадина овог догађаја неприхватање било какве иницијативе која има за циљ завршетак рата и враћање мирнодопском животу на просторима некадашње Југославије.

ОДБОР ЗА ОДБРАНУ ВЕЉКА ЦАКУЛЕ И ПОЛИТИЧКИХ СЛОБОДА

САОПШТЕЊЕ ЗА ЈАВНОСТ

Вељко Цакула, некадашњи потпредседник владе Крајине, ухапшен је од стране политичке полиције, Службе државне безбедности, 4. фебруара 1994. у 11,30, у центру Београда, код Југословенског драмског позоришта. Приликом хапшења полиција је употребила и хемијска средства да би савладала Вељка Цакулу. Четворица полицајаца су непосредно савлађивала Вељка Цакулу приликом хапшења, док су остали, такође у цивилу, обезбеђивали акцију.

Хапшење је изведено да изгледа као отмица. Полицијци се господињу Цакули нису представили, већ су га одмах физички напали и уз насиље угурали у ауто. Пролазницима који су покушали да помогну Цакули, полицајци који су обезбеђивали хапшење су показали службене легитимације СДБ-а и нису дозволили да се помогне Цакули. И господину Душану Ећимовићу, некадашњем министру за информисање Крајине, који је био са господином Цакулом приликом хапшења је речено (да не чује Цакула) да су отмичари службена лица и да се удаљи.

Полицијци који су физички савладали Цакулу су га и одвезли аутом регистрације БГ 936-525. Полицијци који су обезбеђивали хапшење, су их пратили у другом аутомобилу.

Полицијци из службе јавне безбедности су демантовали да они имају икакве везе са овим хапшењем, док се политичка полиција (СДБ — служба државне безбедности) не оглашава.

Политичка полиција (СДБ) је увела праксу да хапшења изводи тако да ухапшеницима изгледа као да их је уграбила нека неконтролисана група, како би од почетка затварања били под притиском да им је угрожен и голи живот.

Претпоставља се да је непосредни повод за хапшење господина Цакуле био његово учешће преходне вечери (03. фебруара) у емисији Независне телевизије Студио Б — „Интервју гледалаца“.

Господин Вељко Цакула је већ био хапшен, од стране господина Мартића, садшњег председника Крајине, 21. септембра 1993. године и био у затвору до 01. децембра 1993, из којег је пуштен и на интервенцију министра иностраних послова Русије, господина Андреја Козирјева.

Господин Тадеуш Мазовјецки, специјални извештач Уједињених нација за људска права у некадашњој Југославији, упознат је од адвоката Николе Баровића, браниоца господина Цакуле са свим што је и овде изнесено.

Браниоци господина Цакуле су и адвокати Борис Поповић, Боривоје Боровић и Слободан Томић.

Београд, 7. фебруар 1994.

ТАМБУРАЊЕ ПО НАЦИОНАЛНИМ ЖИЦАМА

ШАШАВИ СУПЕР-ЂОКА

Тренирајући строгоћу кобајаги правне државе, тржишни инспектори Новог Београда уз појачање колега из Београда и Србије обавили су пре неки дан рацију међу уличним продавцима. У стилу Елиота Неса, новобеоградски „Несаломиви“ стигли су пред уличне тезге уз шкрипу кочница комбија, разлетели се међу уличним продавцима, купили им поморанце, банане, мандарине, које кило детерџента, неколико ролни тоалет папира и — изгубили се у непознатом правцу.

ОБРАЧУН СА НЕДИСЦИПЛИНОВАНИМ НАРОДОМ

У вести која је добила ударни термин на многим телевизијским станицама сугерише се да је акција изведена под окриљем спровођења „Аврамовићевог програма“, што би на гледаатељство требало да остави јак утисак како државни органи најзад сређују стање на домаћем тржишту. Нигде у вести, међутим, није речено шта су инспектори урадили са заплешеном робом и где је она фактички завршила, па се основано може само сумњати да је отишла у приватне руке. Нико се тог, али ни наредног дана није нашао да запита те кукавне државне чиновнике где ће обичан народ куповати све те дефицитарне артикле и каква је то држава која не дозвољава здраву економску конкуренцију.

Само који дан раније савезна влада обавестила је уз помоћ саопштења своје поданике да ће свако онај ко на текућем рачуну испише нешто већу суму без покрића завршити најмање десет година иза решетака. Државна администрација као да је једва дочекала „Аврамовићев спасоносни програм“ да се коначно обрачуна са финансијски недисциплинованим народом, кога је иначе она читаве прошле године терала да се бави ситним финансијским криминалом како би преживео. Нови програм, сада би по тумачењу Шаиновића и Кантића требало да значи — нови живот, ново понашање, само што још не рекоше и нове Југословене. Не би било чудно да нам неко ових дана јавно каже како ће супер динар преживети само под условом ако Срби постану — трансформерси.

Вести о томе како су се државни чиновници растрчали да ревносно спроведу у пракси „лик и дело“ пензионисаног стручњака Светске банке обично су гарниране извештајима из којих се може наслутити да је господин др Аврамовић већ оправдао епитет стечен у народу — супер деда. Њега су протеклих дана

Ако и овај програм нечијом вољом буде преведен на цицварићевске ноте и смештен у амбијент предкумановске Србије — онда му је судбина запечаћена. Баш као и оном зајму за привредни препород Србије.

Пише: Миша БРКИЋ

водали са састанка на састанак и преостало му је вероватно да још удружењу риболоваца и љубитеља Аде Циганлије објасни своју генијалну замисао о супер динару коју је узгред разрадио док су он и академик Коста Михаиловић размишљали како Срби могу да подвале целом свету. Вероватно ће др Аврамовић тек за неки дан сести, ставити прст на чело и запитати се што он све то ради кад програм више није у његовој надлежности. Он јесте творац, али тај програм су као свој партијски задатак већ усвојиле српска и савезна влада, па би ваљда сад најлогичније било да се пред народ, банке, трговце, произвођаче... испрсе разни Шаиновићи, Кантићи, Зебићи, Станићи. А не би било згорег ни да председник Србије стане пред ТВ камере и каже: „Народе мој, ово сам вам ја подарио и то је сад ваш програм“.

ВЕЋ ОТЕТО 19 МИЛИОНА МАРАКА

Иако се др Аврамовић као паун шепури и саопштава „фасцинантне резултате“ у првим данима спровођења програма који више није његов, власт мудро ћути и чека расплет догађаја. Ни она сама још не верује да ће моћи да издржи а да не почне из потаје да поткрада, па за сада пушта творца програма да сеје оптимизам. Ако којим случајем и не дај Боже, крене наопако, власт има одступницу да елегантно извуче себе из одговорности и остави Аврамовића на цедилу да супер надрља.

Као спектакуларан успех Аврамовић оцењује то што је у првих недељу дана држава од народа отела 19 милиона марака. Он је наводно, са Николом Станићем очекивао да ће у том периоду морати народу као мамац да понуди 80 милиона долара да би се, ваљда,

грађани залепили на жваку звану нови динар. Као чисту увреду „супер деда“ доживео је новинарску сумњу да тих 19 милиона марака није прикљупљено зато што народ верује у супер динар, већ једино због тога што је морао да продаје девизе из сламарица да би платио комуналне рачуне и рачуне за струју и купио неопходне намирнице. „Шта мене брига за разлоге, држава је увећала своје резерве за 19 милиона марака“ обречуно се др Аврамовић и тако несвесно открио суштину читавог програма.

Кад му је већ пошло за руком да за оволико девиза превари народ, творац програма иде даље и задовољно трља рукама, често понављајући: „Само да овај мој трик или виц успе, нема везе да ли на памет или на срећу“. Кад би, дакле, неко покушао да маркетиншки уобличи прве дане спровођења новог програма могао би да се послужи већ коришћеном рекламом „изгледа шашаво, али делује“.

Паметни и стручни људи, међутим, већ почињу да се трезне од почетне опијености. Југословенски индустријалци, на пример, с дозом цинизма примећују да је требало само исплатити пензионере и четири дана спустити хиперинфлацију па да изгледа како су све наше невоље већ решене. Све као да вуче на ону опасну српску шему „Боже, како се раније нисмо сетили тога“ и сад би Аврамовићевом алхемијом требало само још да покрене производњу и за ову земљу нема зиме.

ИЗ ШУПЉЕГ У ПРАЗНО

Проблем производње полако се кристализује, као централни сегмент поверења у Аврамовићев пројект. Творци програма тај део посла оставили су за нека каснија времена, јер им је најважније било да о пропасту спасу државу. Све чешће се, међутим, поставља питање шта ће се догодити кад се исцрпе садашње девизне резерве и кад држава заиста треба да се финансира из пореза које сакупи од привреде и становништва. Питање је пак хоће ли уопште бити привреде способне да плаћа намете држави.

Чак је и један савезни министар нашао за сходно да упозори да без нове вредности Југославија нема шансе да спасе своју економију. Вук Огњановић, министар финансија, сматра да се од присипања из шупљег у празно, истина, може живети извесно време, али ако држава механизмима макроекономске политике и конкретним мерама не подржи производњу — све може прилично трагично да се заврши.

Занимљиво је и око овог питања послушати шта мисли творац реконструкције монетарног система. У његовом програму, негде прилично завучено пише да ће у наредном периоду задатак Народне банке Југославије бити, да осим чувања националне валуте, брине и о спасавању социјалистичких гиганата. Па је тако у једном разговору са новинарима др Аврамовић изјавио да савезну владу негде од лета чека велики посао око покретања производње у „Застава“, Металуршком комбинату Смедерево и тако редом. Којим би се то парама радило? Па вероватно оних које држава централизује у својим девизним резервама. Дакле, наум твораца програма и оних који га спроводе је сасвим јасан — прво спасити социјалистичку државу да не пропадне, а потом излечити сва државна (социјалистичка) предузећа како би та власт могла да опстане. Кад год с новинарске или стручне стране стигне питање како ће заправо изгледати оживљавање производње, др Аврамовић узима прост пример производње јестивог уља и на њему гради читаву стратегију. Уља, наводно, има на залихама, њих треба убацити у трговину, зарадити новац и тим новцем финансирати нову производњу. То јесте тако на примеру ове робе, али „мали Ђокица“ не може на исти начин да замишља производни процес рецимо код произвођача трактора, алатних машина или фрижидера. Из цетињског „Обода“ стигло је ових дана упозорење да би фрижидери и могли да се производе што се тиче фабрике и радника, недостаје само новац да се машине покрену и, наравно, купци платежно способни да купе фрижидер. Слично је и са другим производима: постоје фабрике машина чији финални производ није довршен због недостатка неког важног дела,

а за који фабрика нема новца да га купи. Тај недовршени производ води се као залиха, а произвођач не може да га изнесе на тржиште јер такву робу нема ко да купи. Истина, пре неки дан огласио се српски министар индустрије Момир Павлићевић и обећао да ће држава са 200 милиона динара (марака) кредитирати многе финалисте — произвођаче трактора, комбајна, камиона и других возила. Биће јако занимљиво посматрати како ће то држава и којим новцем (а да не доштампава паре) урадити. Она је за сада свесна да би јој

ускоро за врат могла сести „црвена Раковица“ или земунски синдикалци, па би се спомењута Павлићевићева изјава могла најпре схватити у функцији превентивног умиривања већ наелектрисаних радника.

ЗДРАВ НОВАЦ И СОЦИЈАЛИЗАМ

За сада само као добар штос др Аврамовић продаје причу како ће он, ако буде изабран за гувернера Централне банке, ухапсити сваког оног ко покуша да неовлашћено и мимо његовог знања штампа динаре без прокрића. Да би незадовољним радницима на неком митингу могао да каже „а сада свако на свој радни задатак“, председник Србије Слободан Милошевић прво ће морати да откључа врата топчидерске штампарије. А за то му заиста неће требати мишљење гувернера, па макар се он звао и др Драгослав Аврамовић. У том дуелу неће помоћи ни Аврамовићев хоби — покер. Јер, човек по властитом признању игра искључиво са отвореним или сакривеним картама и не зна шта је блефирање. То би могла да му буде кобна грешка.

Што програм, иначе одмиче с применом, полако на видело излазе и неке генетске слабости које је творац (чини се) свесно у њега уградио. Здрав новац, на коме Аврамовић толико инсистира, бар у досадашњој економској историји био је везан за капитализам (изузев краткотрајног светлог тренутка руског „червоњца“ чији су творци завршили с метком у челу), а Аврамовић (сад већ) не крије да му је социјализам увек био на души и срцу. Пошто су дакле здрав новац и социјализам инкомпатибилни, др Аврамовић је умислио да у светску економску теорију и историју уђе први коме је то пошло за руком, што би по мом скромном суду завређивало најмање Нобелову награду за економију.

ТАМБУРАЊЕ ПО НАЦИОНАЛНИМ ЖИЦАМА

Ни то, међутим, није све. Наш „економски Месија“ преузео је на себе још једну улогу која нема много везе са његовим минулим радом, али се подразумева кад се др Аврамовић превише дружи са Костом Михаиловићем. Осим спасавања динара, Аврамовић узима на себе и национално бреме хомогенизације Срба без обзира где они живе. Како време одмиче, овај пензионер као да је намеран да читавом свету докаже како Србима од Кинна до Прешева нико ништа не може. „Ми смо и под санкцијама показали свима да су Срби способни да преживе и то ће бити наш велики адут кад некада будемо поново преговарали са међународним финансијским институцијама. Тада ће наш министар финансија лупити руком о сто и одбити да Југославија враћа раније дугове. А тада ће светски банкар морати својим газдама да положи рачун и одговарају штс Југославија није вратила две милијарде долара“, грми бивши чиновник Светске банке на своје некадашње послодавце. И при томе с великом дозом гађења подсећа да су баш „ти трули светски капиталисти“ недавно Македонији одобрили 400 милиона долара кредита. „Замислите, дају ларе једној држави која ускоро неће постојати, а оглушују се о захтеве једне Србије“, говорио је пре неки дан др Аврамовић.

Тамбурање по националним жицама практикују у последње време и они чиновници из државне администрације задужени за спровођење економског програма. Из савезног министарства привреде недавно је кроз уста помоћника министра, господина Васића, упућен јавни апел васколиком српству да на све дозвољене и недозвољене начине уноси у зељу девизе које за сада нош крије на приватним рачунима по светским банкама. Као да се капитал „пали“ на национални зов, а не на мирис профита.

Ако заиста и овај програм економског оздрављења буде (нечијом вољом) преведен на цицварићевске ноте и смештен у амбијент предкумановске Србије — онда му је судбина запечаћена. Баш као и оном зајму за привредни препород Србије. Толико је био успешан да га сви данас осећамо на сопственој грбачи.

МР МЛАЋАН ДИНКИЋ, АСИСТЕНТ НА ЕКОНОМСКОМ ФАКУЛТЕТУ

ПОРЕЗ НА ПЕНЦЕРЕ

У питању је велика недоследност, грађанима се прети затвором за безначајне минусе на рачунима, а годинама су пљачкане милијарде марака па никоме није фалила длака с главе. Баш као у свету мафије. Исти они који су били креатори система економске деструкције и пљачке народа сада се појављују као најфинија господа да би инсистирали на финансијској дисциплини.

У сузбијању хиперинфлације примењен је једноставан „рецепт“ који су југословенски економисти листом заступали: моментално зауставити штампарију новца у Топчидеру. Шта су, по Вама, најосетљивије тачке програма монетарне реконструкције, чија ће ефикасност дугорочније моћи тек да се сагледа?

Нема никакве дилеме да заустављање емитовања новца без покрића представља камен темељац за вођење здраве монтерне политике. Добро је да су креатори економске политике то најзад схватили и надам се да ће се овог принципа придржавати и на дуже стазе. Поред овога, суштину првог дела стабилизационог пројекта чине две „козметичке операције“ које имају првенствено психолошки карактер. У циљу сламања инфлационих очекивања прокламована је конвертибилност динара и извршена замена новца (уведен је нови динар). Из економске историје је познато да су краткорочни ефекти оваквих мера утолико делотворнији уколико се примењују у земљама са вишом хиперинфлацијом, што се показало и у нашем случају. Да закључим, козметички део операције је по мом мишљењу био изванредно временски темпиран, лепо осмишљен и добро медијски подржан. Овом приликом нећу улазити у то колике су заиста девизне резерве које стоје иза конвертибилности динара и да ли је његова емисија извршена са стопостотним покрићем, мада извесну сумњу изазива одлука по којој се у банкама без најаве може заменити највише до 100 динара, док за веће износе треба чекати 5-30 дана.

Међутим, у суштинском делу програм и мере које га прате садрже неке стратешке недостатке који би могли бити узрок његовог „пуцања“ у будућности.

НИШТА БЕЗ 100 ДЕМ

Прво, не постоје адекватна решења за покретање привредног развоја. Делови програма који се баве овим питањима су урађени крајње уопштено и некомпетентно. Инсистира се на систему приоритета. Међутим, држава не може унапред да зна шта је исплативо, а шта не. Основни финансијери привредног развоја морају бити пословне банке, којима је у интересу да паметно уложе и што пре поврате инвестирана средства, јер дубиозе им се више неће санирати инфлаторним новцем без покрића. Банке би требало да инвестирају на основу финансијске и економске оцене трошкова и користи алтернативних пројеката (Cost-Benefit приступ), уз њихову ригорозну селекцију. У данашњим условима, кредите би морали да добију профитабилни пројекти који изискују минимална улагања и гарантују кратак рок повраћаја средстава. Међутим, Влада очигледно не жели стварање тржишне при-

Разговарао:
Александар ЦВЕТКОВИЋ

вреде, јер планира формирање фонда од 200 милиона динара за покретање производње у великим предузећима, тзв. гигантима. Очигледно је да ће неекономски критеријуми бити пресудни за доделу средстава, јер су ова највећа предузећа уједно и највећи губиташи.

Дакле, враћамо се у период државног социјализма и државних инвестиционих фондова, мада се у пракси небројено пута показало да је држава лош и неефикасан алокатор ресурса. Поред тога, сулудо је оживљавати предузећа чији капацитети вишеструко превазилазе потребе суженог и затвореног тржишта насталог након распада СФРЈ и увођења економских санкција. С друге стране, уколико се веома брзо не покрене привредни развој и на тај начин омогући повећање реалних личних примања становништва (што не би требало да представља нарочит проблем уколико би се водила паметна економска политика, с обзиром да се полази са веома ниске стартне основе), цео програм ће неминовно пасти у воду. Према мојим проценама, у веома кратком року морали би бити створени економски услови у којима би просечна плата достигла реалан ниво од барем 100 ДЕМ, уколико се желе избећи искушења социјалних незадовољстава и притисака да се настави са инфлаторним финансирањем. Довољно је рећи да ће најосновнији трошкови (струја, ПТТ, комуналије — без исхране и других трошкова) за просечно домаћинство у фебруару износити 34.1 динар, што је износ који је приближно једнак вредности просечне пензије и нешто нижи од вредности просечне плате. Уколико Влада, пак, посегне за најзгоднијим решењем и смањи цене комуналних услуга, јавна предузећа која их пружају доспеће у дефицит који би се опет морао покривати из инфлаторних извора.

РЕЗЕРВЕ ИЗ СЛАМАРИЦА

Поред овога, није учињен готово никакав напор да се смање јавни расходи и прилагоде тренутној економској снази земље (предвиђено је знатно смањење учешћа јавне потрошње у друштвеном производу, са 55% на 52%). Уместо да јавну потрошњу прилагоди пројектованом обиму реалних јавних прихода, држава ради управо обрнуто. Она покушава да повећаним пореским захватањима намакне одговарајуће приходе. Међутим, на тај начин порези губе чак и фискалну функцију, јер сви теже да избегну њихово плаћање. Уместо да адекватном пореском политиком постигне два циља, подтакне повећање обима економских трансакција и тиме у маси убере већи порески приход, Влада прибегава много једноставнијем, али економски деструктивном решењу. Она задржава порез на финансијске трансакције и уводи харач у облику енормних такси на фирме. При томе, апсурдно је да се највећи намети прописују предузећима која се баве спољном трговином а чије је пословање у условима санкција најтеже. Ове таксе неодгољиво подсећају на тзв. „порез на пенцере“ које су Турци увели током своје 500-годишње владавине над Србијом, а због тога су многе српске куће у то доба грађене са минималним бројем прозора.

У програму уопште не постоји намера да се реши проблем буџетског дефицита. Он је процењен на годишњем нивоу од око 1,5 милијарди долара. Храбрени почетним резултатима програма, експертски тим је дошао на идеју да сервисира и један део старе девизне штедње, што ће само повећати буџетски дефицит и појачати изазов за његовим инфлаторним финансирањем. И у самом програму је констатовано да „нема начина за покривање овог дефицита из неинфлаторних извора домаћег финансирања, сем ако се не ради о неким неконвенционалним методама (стр. 12)“. О каквом се арсеналу неконвенционалних метода ради — показаће време. Једно је сигурно, значајна упоришна тачка овога програма јесу резерве девиза у сламарицама становништва и сефовима предузећа и банака. То јавно признају и сами аутори програма. Међутим, њихови власници вероватно нису спремни да их добровољно уступе за покривање дефицита нерационалне државе. Због тога се у будућности може очекивати сијасет „мера“ усмерених на принудно извлачење девиза од грађана, банака и привреде, према су неке већ и данас на снази.

Како тумачите постављање др Драгослава Аврамовића на чело тима експерата?

— Др Драгослав Аврамовић је веома виспирен стручњак који је искрено одан владајућем режиму. Он за неколико копаља одскаче од свих актуелних чланова ужег експертског тима. Самоуверен је и поседује способност да убеди народ у своје идеје. С обзиром да је већ неколико година провео у разноразним владиним економским саветима, историја ће показати да ли је и у којој мери учествовао у осмишљавању стратегије и разради тактике за извлачење девиза из сламарица становништва, што је представљало срж „монетарне политике“ у претходном периоду. У економско-стручном погледу, професор Аврамовић спада у групу тзв. економских романтичара. То се види и из његове књиге „Криза дугова“, у којој он јадикuje над судбином високозадужених земаља у развоју и даје наивне предлоге развијенима да одустану од својих потраживања у интересу човечанства у целини. Елементи наивности очигледни су и у појединим деловима стабилизационог програма, с обзиром да господин Аврамовић у данашњим условима очекује инострану финансијску помоћ програму, деблокаду наших рачуна у иностранству, па чак предлаже и покретање тужби пред Међународним судом у Хагу, на коме би морална основа за увођење неправедних санкција била доведена у сумњу. Оно што, међутим, чуди јесте његова дволичност као економског стручњака. С једне стране он се залаже за увођење и спровођење строге финансијске дисциплине и принципа „тврдог буџетског ограничења“, а с друге стране, инсистира на оживљавању „гиганта“, иако је јасно да инвестирање у њих значи просипање оскудних средстава у рупу без дна. Бојим се да ове две тежње уваженог професора нису баш најкомпатибилније.

Ова земља месецима услед парламентарне кризе нема првог човека централне банке. Предвиђа ли програм већу аутономију деловања на тој функцији?

— Као одговор на ово питање парафразираћу једну реченицу из програма: „Пулом де-

виза и злата које служе као подлога конвертибилности динара располагаће гувернер Народне банке Југославије, који ће о свакој трансакцији обавештавати председнике република и влада СРЈ, Србије и Црне Горе“. О каквом се степену самосталности централне банке ради, нека просуде сами читаоци.

КАД ЈЕ МОГЛО ДО САДА

Примена програма имаће према речима аутора и своју социјалну цену, изражену у укидању стотина хиљада радних места (гашењем неуспешних предузећа). Хоће ли предвиђена конструкција средстава одвојених у ту сврху бити довољна?

— У овој земљи, поједини режимски економисти вечито учествују у изради разноразних програма и економским експериментима, а никада не снесу одговорност за њихов неуспех. Неретко, ови послушници владајућих гарнитуре, чије се формалне титуле користе као параван за спровођење идеја политичара, прихватају да презентирају резултате и из оних области економске науке за које нису довољно компетентни. Отуда, њихово интерпретирање туђих идеја понекад може деловати ноншалантно и неспретно. Иначе, вишкови запослених представљају акутан проблем наше привреде, проистекао много пре увођења економских санкција. Они су последица неадекватне структуре домаће привреде. Можда звучи апсурдно, али овај проблем је могуће знатно безболније решити сада, него што је то било раније. Дobar део вишка запослених има могућност остваривања алтернативних прихода. Због тога су социјални трошкови предвиђени програмом релативно ниски и износе око 146 милиона долара (1,46% планираног друштвеног производа). Премештање социјалне функције из предузећа на државу најзад би омогућило руководним структурама предузећа да пословну политику базирају на економским критеријумима. Програм је детаљно идентификовао број и структуру вишка запослених и изнео веома конструктивне предлоге за њихово решавање. Због тога га треба подржати. На жалост, према изјавама професора Аврамовића, суштинско решавање овог проблема ће и овога пута бити одложено за „нека боља времена“, под нејаким изговором „када смо могли и до сада, моћи ће и убудуће...“.

Верујете ли у тезу неких ваших колега да ће се у наредном периоду у домаће новчане токове убацивати део онога што је годинама тајно изишло из земље (као подршка програму), као и да је донедавна мегаинфлација намерно изазвана са највиших места у држави да би се повратак на 30-40 марака динарске противвредности доживео међу становништвом као огроман напредак, тј. да је власт још једном обезбедила предак за сопствени опстанак?

— Мегаинфлација јесте изазвана свесно, али не баш са тим циљем. Примарни циљ је био да се покупи што више девиза од становништва. Процене су да је из земље изнето између 10 и 15 милијарди долара, то је недавно поменуо и директор Београдског трговинског центра у интервјуу „Економској политици“. Питање је да ли су девизе откупљене од

становништва коришћене у државном интересу и за државне потребе или су отишле на приватне рачуне. Златан Перучић, директор „Беобанке“, својевремено је поводом укидања жираног откупа девиза, помало неспретно, изјавио да су девизе отишле на приватне рачуне. С обзиром да се зна да су све штедионице, да би могле да послују, морале имати уговор са пословним банкама, и да су де факто радиле за пословне банке, он је индиректно признао да су девизе које су штедионице откупиле, односно банке, односно држава, завршиле на приватним рачунима.

Мало је вероватно да ће се оно што је на такав начин отишло на приватне рачуне сада вратити као подршка неком програму и у име ширег интереса. Ја у то уопште не верујем, имајући на уму досадашњи стил и карактер актуелне власти.

Постоји још један разлог: саме резерве у земљи су много веће од оног што су они саопштили (200-400 милиона долара), али се то, скривено на разним рачунима чува за војску и полицију. То председник сигурно не жели да потроши за стабилизацију и побољшање живота народа.

СВЕ ЈЕ МОГУЋЕ УТВРДИТИ

Јесу ли Вам познати прелиминарни подаци до којих се дошло поводом случајева „Дафимента“ и „Југоскандика“? Опште је уверење да се и ту држава дубоко заглиблила?

— Ја не знам која су овлашћења анкетног одбора Савезне скупштине, али он је у сваком случају морао да ангажује независне ревизоре и упути их у пословнице „Дафимента“ и „Југоскандика“, да они „прекопају“ њихове рачуне и документацију. А уколико се то не дозволи знало би се да ту нису чиста посла. Ипак, морам да поновим: оно што се догађало са жираним откупом девиза је финансијски криминал највишег ранга и чуди ме и тим поводом није формиран анкетни одбор. Разноразним малверзацијама банке су добијале средства на своје рачуне и практично бесплатно откупљивале девизе од становништва. Могуће је врло лако утврдити која банка је највише девиза откупила (то је у октобру вероватно била „Беобанка“) и за чији рачун су радиле приватне штедионице, јер свака је морала да има уговор — документација о томе постоји у Народној банци Југославије. Могуће је утврдити и колико је девиза откупљено, одакле су паре (динари) потекле, ко је одговоран у Служби за платни промет (јер очигледно је да су паре добијене преко службе), куда су те паре отишле... И ту би, дакле, независни ревизори имали пуне руке посла. Ја процењујем да је ту реч о суми приближно оној која се везује уз „Дафимент“ и „Југоскандик“. Али, изгледа да су у то уплетени људи који су у самом врху владајуће партије. Зна се ко су креатори упада у платни систем још од деведесете године, од када се то примењује, па до данас. Поменућу нека имена, јер они ће кад-тад ући у историју, у најцрње хронике наше економије. (И сам припремам књигу „Економија деструкције“ која ће се базирати тим питањима). Од деведесете до данас го су људи који се ротирају по најзначајнијим функцијама у држави — тадашњи гувернер

Атанаковић, за кога се везује изношење девиза на Кипар, његов заменик Никола Стачић, данас координатор експертског тима истред српске владе, Јован Зебић, тадашњи министар финансија и Драгослав Јовановић, директор СДК Србије. Касније су се ту укључили и Зарија Мартиновић и Златан Перучић, као техничка лица односно егзекутори. Мислим да би опозиција овом афером морала више да се позабави.

Има најава, а на томе инсистира и др Аврамовић, да би могло доћи до коначног решења за стару девизну штедњу?

Могу вас подсетити како је то раније урађено и зашто се држави „осладило“ да на тај начин враћа девизе. (Основни је проблем што тих пара нема, па се размишља како да се оне врате уз што мање трошкове за државу и банке. Неопрезношћу нашег (српског) руководства у време када се распадала Југославија, словеначке и хрватске банке су то покуповале према паритету 7:1, из своје сиве емисије. Испред носа су нам однели девизе).

У сваком случају, стара девизна штедња је на дан замрзавања износила 8,7 милијарди марака. До краја 1993. године савезна држава је смањила своје обавезе по основу старе девизне штедње за 3,3 милијарде марака. Међутим, на разлици између званичног курса (по коме је стара штедња исплаћивана) и црног курса по коме је грађанин за динаре могао да купи девизе (грађани су реално могли да купе 1,1 милијарду марака држава је уштедела 2,2 милијарде марака. Бојим се да ће прибећи нечем сличном. Све досадашње мере су биле страшно деструктивне и не видим начина и повода, због чега би то неко мењао када није било неких јачих притисака да се то промени. Народ је све то истрпео.

Како сте реаговали на вест да је успостављен паритет између динара и марке на нивоу један-један?

— То има два аспекта. Прво, у условима када имамо затворену привреду девизни курс не игра ону улогу коју има у нормалним економијама, не уравнотежава платни биланс

итд. У затвореној привреди можете прогласити било који паритет. Аврамовић је ефектно искористио то што је марка де факто истиснула динар из нашег платног промета (тзв. „ефекат доларизације“, када у земљама са хиперинфлацијом страна валута постане претежна). То му је помогло у краткорочном обрачунању инфлације, јер сви посматрају динар као купон који замењује немачку марку. Краткорочно, то је веома ефектан потез. Заиста, морам да одам признање професору Аврамовићу за луцидност да смисли тако нешто.

СЛАТКИ ШЕЋЕР

Усвајањем програма престале су приче о дејству санкција а актуелизоване оне о нашим „унутрашњим резервама“. Колико би та бајка могла да траје, подразумевајући пуну финансијску дисциплину на свим нивоима државе?

Без укидања санкција нема објективних услова за неки нормалнији привредни развој. Поготово ако имамо у виду наше предимензиониране капацитете (а структурно прилагођавање сада вршити према апсорпционој моћи нашег суженог тржишта је бесмислено), и то да су ефекти санкција неравномерно распоређени — неко се обогатио, а већина осиромашила. Сада је успостављена финансијска дисциплина, међутим, прошло је тек петнаестак дана од примене програма. Постоји и објективна стварност до које сам ја дошао исцрпном анализом у свом магистарском раду. Анализирао сам методима Светске банке ефикасност српске привреде. Ако би се то уопштило на нивоу индустријских грана само две гране су се показале као конкурентне и ефикасне према критеријумима Светске банке. То су прерада каучука и производња пића. Оне гране које наша економска политика форсира дуги низ година, као што су металопрерађивачка, машинска... посебно индустрија коже и обуће, оне су изузетно неефикасне биле и пре санкција. Финансирање тих грана је рупа без дна. Радници ће тражити плате, а

политичари ће томе тешко одолети.

У затвореној привреди важе економска правила која у нормалним земљама не важе. Због тога имамо случај да је цена шећера преко две марке (иако га имамо у изобиљу), а у Немачкој је 0,6 ДЕМ. Али и ту је битан државни монопол. Сасвим поуздано знам да читаву индустрију шећера у Србији контролише једно приватно предузеће које је јако блиско владајућој странци.

Шта ће се догодити са ненаплативим потраживањима банака, насталим у последњој седмици јануара, када је раст црног девизног курса заустављен, а камате подигнуте на милион процената месечно?

У том се периоду догодио економски парадокс — инфлација је заустављена а камате подигнуте, што је била још једна од краткорочних мера за намицање девизних резерви. Креатори програма су, уосталом, одмах искористили прилику да се похвале како су се за недељу дана девизне резерве повећале за 19 милиона марака. То су протумачили повећењем становништва у програм. У ствари ради се о чистој принуди путем зеленешких камата. Због страха од високих камата на мину се по текућим рачунима становништво је масовно продавало девизе. Други извор су предузећа која су масовно узимала кредите (којима су куповала девизе), чекајући да инфлација „поједе“ динарску вредност кредита — сада су и они морали да продају те девизе.

У питању је велика недоследност, грађанима се прети затвором за безначајне минусе на рачунима, а годинама су пљачкане милијарде марака — да ником није фалила длака с главе. У свету мафије је тако, мафијаш временом економски толико ојача да може да пређе на легалне послове. Исти они људи који су били креатори система економске деструкције и пљачке народа сада се појављују као најфинија господа која инсистира на финансијској дисциплини.

Мислим, ипак, да ће држава ретроактивно морати те камате да врати у нормалу и примени их на оне који у недостатку девиза нису могли да плате свој дуг.

Шта бисте као стручњак могли да саветујете грађанима, како да избегну толике замке (које би се безмало могле третирати као заседе друмских разбојника), не би ли сачували своја преостала материјална добра?

Тешко је саветовати неког ко је приморан да продаје девизе да би преживео. За највећи део становништва то је немогуће. Уколико се може, треба и даље куповати девизе. Јер, довољно је да само некоме падне на памет из света политике, да каже: „Добро, доста смо експериментисали, пређимо поново на инфлаторно финансирање!“ па да динар за час оде доврага.

Надам се да ће брзо проћи време када ће становништво бити задовољно овим понижавајућим нивоом егзистенције, са 40-так марака на крају двадесетог века, и да ће наћи начина да оствари своја права.

SAVETOVALIŠTE

ZA

PORODICE UGROŽENE RATOM

U ovom trenutku porodica je:

UGROŽENA
RAZDVOJENA
UNESREĆENA
ZBUNJENA
NESIGURNA
PONIŽENA
BEZ OSLONGA

**POMOZITE
SEBI
I SVOJOJ PORODICI**

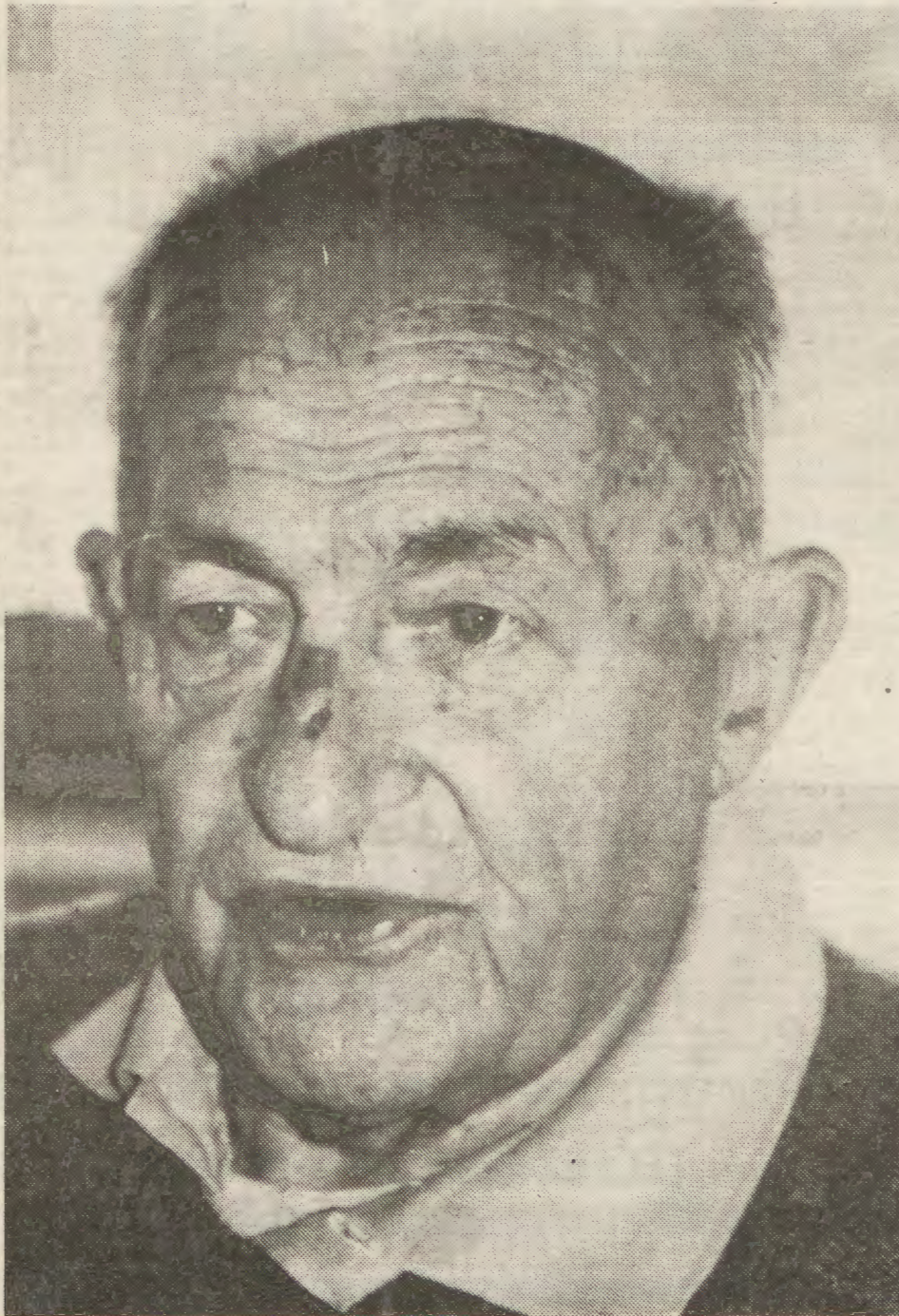
SAVETOVALIŠTE ZA PORODICE UGROŽENE RATOM

TEL. 624 295, BEOGRAD

USLUGE SAVETOVALIŠTA SU BESPLATNE

ДР ДРАГОСЛАВ АВРАМОВИЋ, ИДЕЈНИ ТВОРАЦ „ПРОГРАМА“

ЈА ЖРТВА?

„Слушајте, Немачка, Јапан, па и цела Европа, прошли су кроз период обнове за 5-6 година. По чему нама треба 25 година да се вратимо на ниво из 1989? Јесу ли они надљуди, а ми Пигмеји? Ми смо данас вероватно у бољој ситуацији, у погледу снабдевености квалификованом радном снагом и инжењерима него што је била Кореја, а нико далеко ни од ситуације у којој су били Немачка и Јапан“, каже наш саговорник. Био је добар човек.

Разговарала: Славица ЛАЗИЋ

Једна од бројних критика на рачун вашег програма односи се на непостојање друштвеног консензуса, без кога програм остаје без подршке релевантних политичких субјеката. Зашто Ви под општедруштвеним консензусом упорно подразумевате консензус између савезне и републичких врхушки, односно између Контића, Шаиновића, Букановића и сличних, а не и између осталих научних установа, института, опозиционих, странака итд.?

У формулисању овог програма није партиципирала ниједна од политичких странака.

Ни владајућа? Ко је онда дао зелено светло и на крају новац за његову реализацију?

Ни владајућа! Ја нисам видео ниједног члана владе или њиховог представника за све време рада. Једино је присуствовао Станић, али као члан нашег Одбора. Нико са стране, изузев групе која је радила, није учествовао нити утицао на закључке нашег рада. Политички погледи међу људима који су радили, а било нас је 10-12, били су на разним половима: од крајње деснице до левице. Ни-

када никога нисам питао којој политичкој партији припада. Према томе, не може да се каже да је ово програм било које партије. Ја сам после сазнао ко је наручио програм, што је уосталом било јасно, јер је то неко морао да финансира. То је финансирала постојећа влада. У погледу неутралитета програма, није било никаквог утицаја са стране. Онда је српска влада која је наручила програм то погледала, и после 2-3 дана програм је отишао у савезну владу са писмима која су била припремљена за ММФ, Међународну банку итд. То је било почетком децембра. Консултације између савезне и републичких влада су трајале до краја децембра. Те три владе су имале различита гледишта, и то сасвим различита гледишта.

Ваш предлог је, претпостављам, поджавала српска влада?

Једна теза је била да ништа не треба радити до окончања санкција. Друга теза је била да се инфлација мора угушити за 15 дана, што значи масовну незапосленост а то не бих никада прихватио. Трећа варијанта је била мешавина свега тога, што наш систем више не би могао да поднесе. Тада смо одлучили да скратимо рок, за шта сам ја највише одговоран, и са планом смо били готови месец дана раније предвиђајући да ће доћи до кризе. Зашто тада или данас, јер није касно, све политичке партије не узму да погледају програм, ја то не знам. Политичке партије од којих се очекује консензус треба лепо да седну, погледају свих 13 тачака програма и уместо што унапред причају да нема консензуса, да проанализирају. Тада би се видело, рецимо, да се сви слажу у 9 или 4 тачке, па онда проценити да ли преостале тачке одбацити или не. Друго је питање ко ће спроводити тај споразум у пракси.

НЕМА РИЗИКА

То је кључно питање, јер сте се Ви када је у питању гаранција да ће програм бити ваљано спроведен у дело позивали на обећања и част Милошевића, Континга, Шанновића и других, који ниједан сличан програм нису ни хтели ни могли да реализују, а који су једини одговорни за тотални крах и економије и политике?

Не знам ја да сам говорио о гаранцијам?! Ја сам говорио да је г. Милошевић, који је предложио да се овај програм ради пре три месеца — што сам ја касније сазнао — прихватио овај програм после унутрашњих дебата, и то врло озбиљних дебата од 27. децембра до 7. јануара. И могу Вам рећи да је ту једно од кључних питања било хоће ли доћи до допунске незапослености, на шта је одговор био да, ако се настави без програма са инфлацијом, а ефективна је тражња падала, јер је падала укупна снага новчане масе, да би то апсолутно довело до даље дефлације. Други предлог је био — затварамо Топчидерску штампарију. Али, то значи 25% редукације потрошње, што је најмање 600.000 незапослених. Трећи предлог је био унутар саветника савезне владе, који су тврдили да не можемо ништа да урадимо док се не скину санкције. Рекао сам им да би и моја покојна баба тада знала шта да уради. Питање је шта сада, јер смо дотерали цара до дуvara! По мом дубо-

ком професионалном уверењу, проблем нема ништа са политичким партијама. Није било другог решења. Једино је могло да се расподелу народу што год је било долара и марака у Народној банци и где другде и после два месеца све остаје исто.

Осим домаћег неповерења, имате ли сазнања каква је реакција светских економиста?

Стручњаци из Америке кажу да ту има добрих ствари, Руси се чуде како је то било могуће урадити и још не верују да се то десило. Ово је врло, врло, врло смео, мислим имагинативан програм. Испашће сад по оном: Циганин хвали свога коња. Али, није било другог решења. Лако је наћи рупе, па рећи: дефицит није процењен, или, немамо довољно резерви. Кључно питање је: шта уместо тога? Ризик не постоји јер је алтернатива била распад! Првог децембра смо имали почетак огромних штрајкова.

Полазите од тога да „више нема штампања пара“...

Ја полазим од тога да је наш папирни новац, какав је постојао у децембру месецу, постао неефективан, јер су цене расле брже него најбржа могућа штампа Народне банке и због тога је ефективна куповна снага падала упркос инфлацији, тако да сте имали дефлацију у инфлацији...

Штампање пара буквално зависи од једине речи председника републике Милошевића и потреба његове владајуће гарнитуре...

Зависи од Народне банке.

То наравно није једини извор, јер највећи нису објавили ни који су сви досадашњи извори бесправно штампаних пара, ако их уопште знају, а Ви полазите да је то само Народна банка.

Зависи од Народне банке и да ли су успели да затворе оних седам различитих банака. Без тога ништа неће да функционише — то је апсолутно јасно. Физички се то може контролисати — нека затворе штампарије и ставе пломбу на браву, и тачка! То је само једна команда. Да ли се то може економски? Идеја да стопирате наш стари папирни динар, а да у исто време створите конвертибилну валуту била је идеја која је упалила. Физички, полицијски, штампање се може контролисати. Ја сам једно време говорио, и то је још могуће, да треба да постоји инспекција Народне банке у виду неке парламентарне групе, али нико о томе није даље мислио. Али, очевидно, народ има поверења како је, јер примају нове динаре изнад очекивања. Ја сам мислио да ћемо губити резерве, јер ће свет мењати нове динаре у марке, напротив, свет је продавао марке за динаре. То питање поверења може да буде интелектуално и сасвим озбиљно у Вашој глави, у мојој глави, али очевидно обичан човек је ово узео како је речено.

ПЛАЧУЋА СИТУАЦИЈА

Шта сте друго и могли очекивати од покраденог, ојађеног, апатичног и гладног народа коме је припређено и затвором до десет година ако се не повинује новим правилима игре, ако су она уопште нова?

Грешни наш народ је прихватио чак и Дафину и Југоскандик...

И Зајам за привредни препород Србије...

То је мало друкчије...

И упад у монетарни систем...

Па није, није, то су компликованије ствари. Ја не знам може ли да буде ефективног одговора на Ваше питање. Не може се доказати да неће бити злоупотребе — то нико не може да докаже, али то је ствар јавног морала, политичког морала.

Зашто сте за кључни пример успешности програма одабрали баш руски случај из почетка века, а не рецимо боливијски, који је знатно новијег датума и приближнији нашем случају?

Не знам да ли је сличнији нашем случају.

Изведен је без иностране финансијске подршке, што је у овему томе вероватно пресудно?

Ја мислим ипак да су добили, али, није важно. Чујте, видите шта је за нас био проблем — имали смо страховиту инфлацију, коју није било могуће постепено редуковати. Ја никада не бих предложио решење које би значило допунску дефлацију. Прошли смо кроз страховиту редукацију потрошње — плата академике је срозана на 40 марака, радника на 20-30, пензионера... плачућа ситуација, десператна! Знате колико су мизерне плате у војсци? Наш укупни војни буџет је 600 милиона долара — ја не знам како они одржавају авионе од тих пара? Инфлација је толико срозала наш порески систем, уништила га због разлике у времену између пријаве и прикупљања пореза. Даље, предузећа плаћају 2-3 пута више буџет него што плаћају најамнине, па су почела више да не плаћају најамнине у парама, него у природи, у кромпиру, тако да је настала кромпирана валута и на тој бази нису држави плаћали ништа. Тако да смо престали да финансирамо државу. Према томе, морало је прво доћи до стабилизације да би се регенерисао фискални систем. Такви преседани постоје у Аустрији и Мађарској 1923. и у Аргентини. Треба нам неколико месеци да стабилизујемо и на тој бази реструктурирамо наш порески систем да би држава могла сама себе да финансира. На бази стабилизованог новца ми можемо да зајмимо на домаћем тржишту.

Колико времена Вам треба за реализацију?

Нама је требало да добијемо шест месеци да ликвидирамо инфлацију одмах — што смо сад урадили, плус да добијемо шест месеци да би регенерисали привреду, реструктурирали фискални апарат и довели допунске фискалне приходе у привреду кроз нове порезе и редуцирали расходе где се може.

Тражили сте да вам се деблокирају средства у износу од милијарду двеста милиона долара. Одбили су вас. Чиме сте то заменили?

То нам је требало за стабилизацију, коју смо већ урадили, и да премостимо буџетски дефицит здравим парама, јер тако не бисмо морали да идемо ни у какву допунску незапосленост. Али, паре су биле блокиране. Требало нам је 800 милиона долара за буџет за привих шест месеци, што би било довољно. Са 800 милиона долара смо могли да свршимо цео посао. Ми имамо више од тога у иностранству, имамо око милијарду пет стотина блокираних пара, плус би требали у нормалним условима да добијемо средства од ММФ

и Међународне банке. Покушали смо, али су шансе биле мале. Резервна позиција је била та да пронађемо неки начин у коме ћемо премостити овај јаз. Пронашли смо да овде има више пара него што се очекивало. Да и Народна банка и републичке банке имају пара, да наше пословне банке имају пара, поред ових у иностранству.

НИВЕЛИСАНО МУЋКАЊЕ

Како то објашњавате?

Прошле године била је огромна инфлација. Дошло је до повећања нашег износа а пошто је курс био неповољан, нисмо увозили и од прошле године смо имали један извозни вишак који се манифестовао у стокирању робе, али се нарочито манифестовао у приливу девиза. Народ и банке су имали огромне паре и било је очевидно да је то линија којом ми треба да идемо. Мост ка тој линији био је стварање нове валуте. Али, нисмо могли да повучемо старе динаре из једног цуга, нити можемо тотално да пређемо на тотални здрави систем без старих динара док нам је буџет у дефициту. Због тога паралелна валута. То је једино решење иначе бисмо нови динар упропастили, јер бисмо морали да штампамо нови динар.

Ником живом није јасно откуд Вам израчунати буџетски дефицит од око 1,5 милијарди долара...

То је тачно.

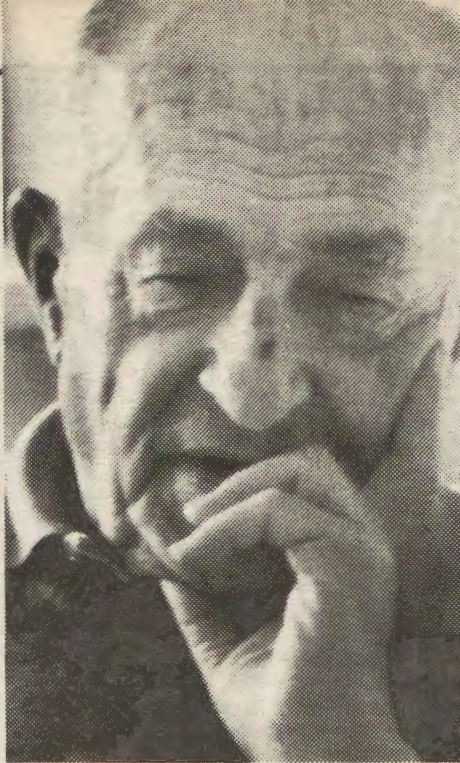
Према већини компетентних економиста он је најмање 5-6 милијарди долара, а већ та огромна разлика је сасвим довољан разлог за пропаст програма унапред?

Не знају они то! Процена која је рађена у нашем документу је рађена од стране Републичког завода за развој — државних функционера, плус човека који је био потпредседник владе — то је Станић, плус стручњаци Дејан Поповић и Раичевић. Они су радили ту процену плус Хинић, Хаџић, Небојша Савић. Они знају те цифре. У документу је све то објављено и конфирмирано сада оперативним буџетима који мора да се плате — ту не може да се лаже и поново је постављен на милијарду ипо и за један месец 150 милиона. Они који причају о пет милијарди, они апсолутно не знају шта говоре!

Прву сумњу у тај програм изнео је сам председник Милошевић када је на Војном савету уверио војску да не брине зато што су јој програмом битно смањене припадљивости. То исто важи и за полицију. А управо војска и полиција су највећи корисници буџетских, да не кажемо штампаних инфлаторних средстава?

То је део буџета. Али ако мислите да су то неке боговске плате нису. То су мизерне плате. Буџет је тај који је парламент гласао. Ми смо једино рекли — не може више од овога. 800 милиона су велике паре за нас, а нису ништа у нормалним условима. Рекли смо: до овог нивоа некако ћемо да смућкамо, изнад овог нивоа је врло тешко. Јесам Вас убедио?

Искрено — не! Оно што је даље занимљиво односи се на проблем трајнијег решења привредних проблема без својинске трансформације садашњег привредног система. Шта ћете са социјалистичком привредом?

Сви који су формулисали програм стоје иза тога да сектори у нашој привреди морају бити равноправни. Приватни, задружни и државни морају бити независни, треба да конкуришу један против другог, а ко добије, добије. Лично сам против приватизације великих предузећа, јер ће то увек бити огромна пљачка. За то сам да ко год може да направи ново предузеће, према њему нема никакве дискриминације. Реструктуриција треба да буде таква да успешна предузећа преузму неуспешна и да у томе не треба да буде дискриминације међу секторима својине. Генерално, то је једино решење. А онда Ви и ја идемо на изборе, па на изборима кажемо: ми не можемо више да идемо са таквом равноправношћу сектора, па Ви гласате да све треба да буде приватно, а ја гласам да све буде државно, а онда — ко добије!

ПЛАЊАМО СВЕ ПОЛИЦИЈЕ И ЦАРИНЕ

Шта ћете са социјалистичким гигантима, гутачима пара (Железара у Смедереву, „Застава“ у Крагујевцу, „ЕИ“ Ниш)? Знате да су то били неуспешни покушаји зидања Скадра. Рекли сте да хоћете да их обновите, па како онда покрити буџетски дефицит када су поменути гиганти били кост у грлу претходних програма?

То је кључ нашег привредног проблема. За сада морамо да спасавамо главу, да свет има хлеба. А кључ је да је овај месец стабилизација; да се до следећег месеца све рашчисти и залихе изађу на тржиште; паралелно с тим морамо да обновимо производњу; да дође до новог кредитирања. Чим то буде урађено морамо да дођемо до нових инвестиција, јер ће се појавити пуно рупа које акутно захтевају да се запуше. Већ летос мора да се одлучи шта да се ради са тим предузећима. Знам шта ће ту испасти — Народна банка ће морати да председава целом том процесу, која ће онда рећи: делови х, у, з могу да преживе, потребна је инфузија нове технологије и за то морамо да правимо аранжмане са великим светским фирмама. Да ли је то „Фиат“, да ли је „Ценерал моторс“ или „Мишу-

биш“, није важно. „Застава“ је велико предузеће које је успело да се пробије на америчко тржиште, друга је ствар што је имала рђаве представнике. То је технолошки била врло здрава инвестиција.

Како замишљате да истовремено оборите хиперинфлацију и подстанкнете производњу?

Ми смо већ оборили хиперинфлацију.

Цене су већ почеле да расту, ако нисте приметили.

А друге цене падају. Немојте само тако... Жена ми јутрос каже да је хемијско чистићење одела било прејуче 3 динара а данас је 5. Реко': шта се дешава с другим ценама? Пале су. Е, онда немој да изабереш баш једну цену. Ми ћемо бити скупи у стварима које зависе од увоза, ту морамо бити скупи и треба да будемо скупи. Место хемијског чистићења може мало на руке!? То је казна коју нам је иностранство наметнуло. Али, нема потребе да увозимо бугарску и маџарску сланину. Ми сада добијамо од народа паре од девиза које продаје зато што нова валута мора да звучи 6% интереса. Тих 6% интереса се мора зарадити, а то може да плати само нова производња. Значи, интересна стопа мора да буде најмање 6, банкама треба због њихових трошкова још 3, што је 9. Под 9% ми треба да смо способни да финансирамо све што треба.

Како дугорочно опоравити привреду без страних кредита, без ефикасне спољне трговине, односно без укидања санкција?

Чујте, санкције нас погађају јер морамо више да платимо да извеземо, него што би било нормално. Ми извозимо и санкције нису успеле да блокирају нити наш извоз нити наш увоз, само што то скупо кошта. Морамо да платимо сваку полицију и сваку царину у свету, морамо да корумпирамо свакога да бисмо могли да извозимо. Наше вино је, рецимо, потпуно нестало последње две године и ја сам се фрапирало када сам у Женеви пронашао „Поинот ноар“ из Рековца џабе, за 3,5 франка. То значи да произвођач овде добије 50 центи, али је стигао да га прода и заслужије орден! Санкције исто тако доводе до стварања нове домаће производње која иначе технолошки не би дошла. Пуно нивих ствари је данас пронађено код нас. Према томе, ствар није црно-бела. Рећи да нација неће да преживи је глупост. Нација ће преживети, још како! И рашће, само уместо да расте под 7%, рашће под 4%.

Ваш програм предвиђа отпуштање с посла великог броја запослених. Зар се не бојите социјалних немира?

Програм то не предвиђа. Програм каже да имамо данас велику незапосленост јер су људи у извозним индустријама остали на платним списковима. Они не могу да буду бачени на улицу. Не знам која влада и не знам који програм може да реши тај проблем преко ноћи. Ако би дошла нека брутална влада могла би да избаци милион људи на улицу, али се ја не бих кладио да ће добити изборе. Излаз из нашег програма за незапосленост је брзи економски раст. Ви можете да мућкате па да са списка предузећа пребаците издржавање на државу, што програм и предвиђа да се пребаце на државни буџет. Тим се олакшава предузећима да мисле само о повећању производње. Коначно решење је ви-

ши ниво инвестиција, виши ниво привредног развоја, а то је у прилогу сваке партије у овој земљи.

ПРИЗНАЈТЕ, БИЛО БИ ФЕР!

Ви подразумевате да производња почиње да се оживљава малтене аутоматски, иако сваки озбиљнији аналитичар тврди да је потребно најмање 25 година...

Не знају они ништа!

25 година треба да се производња врати на ниво из 1989. године.

Слушајте, Немачка и Јапан су прошли кроз период обнове па и цела Европа, за период од 5-6 година. По чему нама треба 25 година? Јесу ли они надљуди, а ми Пигмеји? Нисмо! Ми смо данас вероватно у бољој ситуацији у погледу снабдевености квалификованом радном снагом и инжењерима него што је била Кореја, а не заостајемо много од ситуације у којој су били Јапан и Немачка. Американци су предвиђали Јапану да никада неће постићи развој од 6% годишње. То су будалаштине! Све те пројекције не вреде 5 пара. Каквих 25 година. То се све сврши за пет година. Имаћете такав просперитет да куће које сада вреде 100.000 марака коштају 3 милиона и људи већ на то рачунају. Када се реконструишу куће у Бранковој или Карађорђевој, биће палате. Биће овде бум. Имамо изванредан географски положај, не би иначе запушили цео Балкан, јер је наша блокада запушила сваког. Јел' тако?

Јел' се слажете?

Звучи превише оптимистички.

Звучи реалистички, то није ништа оптимистички.

Вас изгледа много не забрињава што се сви ограђују и стављају примедбе на Ваш програм?

Био сам у низу дискусија са врло угледним људима, сви су тучени тотално! Па јесу, немојте сад... Ја мислим да знам шта говорим. Чујте, овај програм не би био примљен да је било алтернативе. Лако је критиковати. Наставити са ситуацијом која је била пре три недеље била би катастрофа.

У моменту када Ви и савезни функционери тврдите да држава има извесне, одиосно довољне девизне резерве за почетак програма, Мило Ђукановић, који би такође требало да зна о чему прича, тврди да

је савезна каса, посебно њен девизни претинац, апсолутно сув. У питању је раскорак.

Мило Ђукановић је пристао на овај програм и то после озбиљне дискусије 7. јануара када смо ми рекли да на бази садашњих резерви можемо да пустимо 150 милиона марака новог оптицаја; а сада је наш укупни оптицај 40-50 милиона. Лако би било да су наше резерве деблокиране, не би имали старе динаре, урадили би све из једног цуга. Држава сада купује девизе и на тој бази може да повећава оптицај. Па, признајте једанпут, то је фер плеј?!

Наш главни уредник јуче је хтео да замени 50 долара и у ЈИК банци су му тражили да прво отвори рачун да би му уплатили динаре на тај рачун. Он је за кеш девизе, кеш динаре, али је то очигледно немогуће.

Верујем, и то је скандал. Тако ће цела ствар да пропадне. А у програму пише — аутоматски конвертибилност, без икаквих ограничења и икакве регистрације, икакве пријаве. Прекујче ми се жалио један господин да су му тражили број пасоша. Наш проблем је да имамо 50 година веровања да се динар брани са тим дефанзивним механизмом. Ми нисмо схватили да се динар може бранити само ако свако верује да је он једнак марки, а никад неће веровати да је једнак марки ако има ових шиканирања. То је наш свет, то је наш багаж!

На приватним рачунима у иностранству има око десет милијарди долара. Власници тих пара тврде да су патриоте...

Велики број су сигурно патриоте...

Да ли би те патриоте могле да пребаце коју мулијарду?

Ако не успемо да привучемо те људе, биће све врло тешко. Прве инвестиције које треба да привучемо треба да буду од тих људи. Режим мора бити врло либералан — да ли ће, када једном уђу, моћи поново да изађу, јер ако не буде тако, ти људи неће дати девизе. С друге стране, имамо огромну масу марака у оптицају, огромну масу коју треба привући. То треба да буде народна, а не индивидуална ствар.

ИМАМО ЗЛАТА У ШВАЈЦАРСКОЈ

По Вашим проценама, колико је још девиза преостало у кућним сламарицама?

Треба да буде сигурно најмање милијарду-две марака у џеповима људи. То су велике паре унаоколо. А све то смо ми платили. Инфлација је прошле године то платила. Ми не бисмо имали ни резерве код Народне банке, ни у црногорској Народној банци, приватне пословне банке у Београду имају најмање 300-400 милиона долара, поред онога што држе у иностранству. Ми покушавамо да те паре мобилишемо у земљи, јер их има.

Све то наводи на закључак о два могућа извора девиза. Један је из фондова насталих конфисковањем народних пара из Дафимент и Југоскандина...

Не конфисковање. Чујте, ја не знам колики су износи. Дафимент је урадио оно што су неки и у Румунији урадили захваљујући лаковерним људима који су веровали да постоји пројекат који може да да 10-15% месечно. Такав пројекат не постоји! То је било унапред осуђено на пропаст и пре него што је и почело.

Према другој претпоставци, власт је у земљу унела извесну количину девиза са Кипра, Грчке и сличних места, где су склоњене у претходним сличним акцијама, а све се предузима да би се ова власт још мало одржала.

Не знам колико држава има. Оно што знам ћу Вам рећи: ја знам колико Народна банка има пара, знам и колико блокираних пара има у иностранству. Сутра, када се одблокирају та средства, може да се деси да они којима дугујемо, покушају да из тих средстава покушају да наплате, али то не може да буде озбиљно. Па, само у Швајцарској имамо злата у вредности 700 милиона долара.

Значи, пошто не враћамо на време дугове, не постоји могућност да међународне

финансијске институције то наплате из блокираних средстава?

У последњој кореспонденцији коју смо имали са Међународном банком позвали смо њихову мисију да дође овде. Они су одговорили да на жалост не могу то да ураде због Бадинтерове комисије, која испитује да ли Југославија постоји или не, али кажу да треба да испунимо услове да би поново реактивирали наше чланство. Један од услова је измирење обавезе Југославије према банци и додају: или споразум или аранжман како ће се ти репови ликвидирати. Другим речима, они већ сада рачунају на решење.

Знате ли колики је дуг Србије према тим међународним институцијама?

Ми дугујемо Фонду око сто милиона и дугујемо Међународној банци око милијарду и сто, а то су дугорочни дугови и не морају одмах да доспеју. Акумулирани интерес нисмо плаћали и то би требало одмах да се плати од тих 1,1 милијарде које дугујемо Међународној банци.

Мислите ли да је грешка што се тражила сукцесија Југославије?

Ја то не знам, верујте. По мом мишљењу, наша грешка је од почетка била та што нисмо на стед-пет ситуацији. Ми смо потписали те аранжмане и нико нас не може да брише! Увек се од нас тражио пристанак. Како можете данас да кажете шта је пропало, шта није? Поготово што смо два пута прошли кроз финалне билансе: под Хитлером и сада. Ко зна како ће све то на крају да испадне? А ми смо то пропустили. Мислим на режим г. Панића — најзанимљивије докторске дисертације из права и политике биће те које то буду објашњавале. Сећам се једног састанка у СИ-В-у када сам их питао: зашто иду, јер ми је било апсолутно јасно да од тога не можемо ништа да добијемо, само да изгубимо. Идеја наших разноразних познатика, пријатеља и непријатеља била је да се што пре омогући да се подели наша квота да би Словенија добила зајмове, Македонија исто, што се тачно десило, а ми нисмо добили ништа. Наше чланство је још увек у питању да ми нисмо потписали црно на бело, они ништа не би могли да ураде. Ништа не би могли без нашег одобрења, јер ми нисмо међународно ликвидирани, јер није дошло до мировног уговора којим се Југославија разграничава. Југославија је огроман рат и није престала да егзистира. Ваша политичка партија можда сматра да је престала да егзистира, али није! Не би било толико крви, за Бога милога, да је Југославију било тако лако целати. Све друге земље су пропале и нестале. Југославија је живља него икад.

ЗВАЛА МЕ ЈЕДНА ДАМА

Је ли тачно да Вам је супруга рекла да бегите што пре одавде?

Сваки дан ми то каже и сваки дан ја имам сцену. Ту има право.

У програму је констатовано да нема начина за покривање дефицита из неинфлаторних извора домаћег финансирања, сем ако се не ради о неким неконвенционалним методама. До сада су те методе биле решења са Дафном, Југоскандиком, жиралним откупом. Које су то неконвенционалне методе?

Дупла валута. То значи да првих шест месеци не можемо да развијемо допунске изворе средстава изузев можда том паралелном валутом.

Десет дана након спровођења програма на тржишту нема ни нових, ни старих динара, а народ вади преостале девизе да би платио пристигле астрономске рачуне за птт и струју. Не говори ли то о злој намери ове власти?

Не. Чујте, идеја о том фискалном напору је одлична идеја, јер морамо и себи и свету да покажемо да ћемо ликвидирати дефицит. Избор појединих пореских форми, као таксе за регистрацију фирми, нису били срећна решења. Врло је велико повећање цена електрике и то не може тако да се уради. У току је ревизија.

Пензионери, који су у први мах били обрадовани величином динара која им је дата, добијају телефонски рачун за који им требају две-три пензије. Испада да је државна пошта само један од будућих начина да се извуку паре.

Чујте, не бих ја био толико популаран да је таква ствар. Немојте сада да претерујете, немојте. Грешака је било, нема сумње, али се те грешке ликвидирају. Звала ме је једна дама којој је пензија 60 динара, а рачун за електричну енергију биће јој 120. То ће да се исправи, ако се не исправи, ова земља нема будућност.

Зашто председник Милошевић ниједном није јавно стао иза Вашег програма? Осећате ли да би ускоро могли бити једина жртва која ће бити испостављена народу ако програм не успе?

Ја жртва? Ја нисам жртва уопште. За мене је била велика част да су ми тражили да ово радим и ја сам с највећим задовољством то урадио и тиме сам плаћен. Привреда је добила екстра неколико месеци.

Сви они који су до сада живели од државног буџета штрајком изнуђују повољнији положај (здравство и просвета, уз војску и полицију који то регулишу на другачији начин).

И наставиће тако.

С друге стране, они од којих држава планира да узме паре (привредници, таксе, царине) изнуђују смањивање својих обавеза. Није ли то рушење комплетне фискалне конструкције?

И ја бих да сам приватник, то тражио; или да сам радник који није плаћен, ишао бих у штрајк. Нема ту: ко је крив. Свако је крив. Део наших проблема је порески систем, јер ми недовољно стојимо на принципу пореза на доходак. Проблем је да хоће да добију паре пре него што су људи зарадили. Па, не може! Како да вам да онај ко тек почиње приватно да ради 10.000 марака?

Цереалија и уља има

Због чега нови динар још увек није признат у свету као конвертибилан?

Ја се чудим да је стигао и на аустријску листу.

Само на аустријску.

Ја нисам очекивао да ће се то десити за шест месеци.

Може ли овај Ваш програм да реализује

нека опозициона влада, или се подразумева да то може да учини искључиво социјалистичка?

Може свака влада. Идите тачку по тачку па ћете се сложити најмање са 10 до 13 тачака.

Имате ли увид у економске програме које су својевремено нудиле опозиционе странке? Свака странка има свој елаборат који су радили тимови стручњака.

На жалост, нисам видео ништа презентирано на две стране под тачкама са малим детаљима. Говорити „својинска трансформација“ не значи ништа. Нисам видео, али програми су у фразама, тако да се свако може сложити са њима.

Ако се обистини црна слутња да ће после овог Вашег програма народ остати без девиза и у још већој беди, шта онда?

Ми смо 31. децембра били дотерали цара до дуvara и од тога горе није могло да буде, то је било на ивици распада друштва.

Ово што се после тога десило не погоршава ту ситуацију.

Има мишљења да сте пружили појас за спасавање овој власти.

У једном смислу, јесам. Ја сам урадио оно што сам мислио да треба да се уради. Нико није утицао на мене, нико данас на мене не утиче шта ћу да кажем.

Јесте ли председнику Милошевићу искрено рекли шта ако ово не успе, шта после тога?

Председнику Милошевићу сам рекао оно што сам сваком другом рекао и знам тачно моменат у коме сам то рекао. Када је он рекао да се боји како ће проћи радни народ, ја сам рекао да се ја исто толико бојим, али да нема другог решења. Њему је требало минут да целу ствар схвати и да стане иза ове ствари тотално.

— Пошто ћете сада да прошетате до Калемегдана, имаћете прилику да видите како „Спона“ дели у 12 сати хуманитарну помоћ километарски ред за једну венку хлеба, мало пасуља и килограм шећера који се формира још од ноћас. Када би Вас неко из тог реда питао „Господине професоре, докле ћемо овако?“, шта бисте му Ви одговорили?

Не би требало више од два месеца. Храна постоји у залихама. Ми имамо довољно цереалија и имамо уља. Немамо пасте за зубе и сличне ствари. На уљу и цереалијама се може живети.

Власт осуђује тај начин дељења помоћи. Да ли сматрате сврсисходним то дељење помоћи и како на то гледате?

Верујте, не знам ни колико помоћи се даје, ни како се даје. Једне суботе сам видео ред и било ми је жао да тај ред постоји. Жао ми је било. Као што ми је било жао када су пре 4-5 недеља, док смо чекали у реду да купимо хлеб, две старије даме, видевши да су цене скочиле, хтеле да одустану, јер нису имале довољно пара да купе хлеб. Ми који смо били у реду смо платили за њих. То је ужас један! Да ли се то могло избећи, друго је питање. Ми смо земља која има вишкове и тога не би требало да буде.

ИЗ ДНЕВНИКА СПОНЕ

ПОНЕДЕЉАК, 24. 1. 94.

Пред вратима СПОНЕ, у ово прво јутро у новој недељи, тиска се већи број људи. У нашим просторијама делимо само брашно. Многима је и то довољно, неки су незадовољни, а понеко одбија да прими.

— Шта ћу ја, дете моје, са овим брашном?! Струје немам већ данима. Исекли ми, не могу да платим. Хлеб добијам на бонове, па сам дошла ако имате да ми дате нешто уз хлеб.

Видим, ни Ви немате, а брашно дајте неком ко може да га искористи.

УТОРАК, 25. 1. 94.

Прилази ми бака у црнини. Жели да јој помогнемо, као и многи други. Речи се нижу једна за другом. Богатство у изражавању, жалост у погледу.

— Ја сам мајка јединца погинулог у Пакрацу. Оста чедо моје тамо само. И ја га напустих, побегох, те живим овде у кампу за избеглице. Кад пружим руке, празна ми и лева и десна — само ваздух пусти кроз њих прође. А очи моје, очи моје ништа мило и драго не могу да виде — све им драго оста тамо. Само сећање имам. И наду због Вас. Да поживим још, да ми сећање дужи траје. Док ја мислим на мог јединца — дотле ће се знати да је постојао.

ЧЕТВРТАК, 27. 1. 94.

Година 1939. Мој деда, Драгутин Стојановић, поносно је стајао у Свечаној сали данашње Прве београдске гимназије на Дорћолу. Као угледном грађанину припала му је част да буде Домаћин Школске славе Свети Сава. Данас педесет и пет година после, из сећања се појављују приче које ми је мајка, тихо, да нико не чује говорила.

Хуманитарна организација СПОНА данас је Домаћин Школске славе Свети Сава, у цркви Свети Сава.

После литургије Њ. С. Патријарха спрског Господина Павла, сечења славског колача, деца (у организацији госпође Лашић) извела су приредбу. Потом су господин и госпођа Драшковић делили пакетиће деци која су присуствовала или учествовала у обнови ове велике славе. Сви гости били су услужни пробраним врстама колача и соковима. Како је лепо осећање да можемо, бар понекад, да живимо као људи.

ПЕТАК, 28. 1. 94

Телефони непрестано звоне. Распитују се људи хоће ли СПОНА делити ове суботе храну на Тргу слободе. — Госпођо, ове суботе СПОНА не излази на Трг. Ове недеље спремаме смо Светог Саву. Следеће суботе биће пакета са храном!

ПОНЕДЕЉАК, 31. 1. 94.

СПОНА овог јутра у својим просторијама дели хлеб. Пекара Гага свако јутро испоручује нам свеже, вруће векне хлеба. Да ли смо до скоро могли да помислимо да нас хлеб добијен на поклон може обрадовати?! И докле ће нам такве ствари представљати олакшање, па чак и радост?

У време кад ради наша амбуланта срећем људе који у свом очају више заиста не знају шта да раде. Болест је ту, а лека нема: То сазнање да човек не може сам да доноси коначне одлуке за свој живот, и живот својих најближих, већ да зависи од одлуке људи које уопште не познаје, који му нису пријатељи, који му нису драги. Сазнање да зависиш од злих људи, само још више доводи до очаја мајку којој су обе кћери тешки асматици (а она не може да им помогне), оца чије дете мора на тешку и компликовану операцију која се може урадити само у Паризу (новца нема — заробљен је у државним банкама) родитељи чије дете лежи у блиници а лекова нема у целом граду...

УТОРАК, 1. 2. 94.

Прогресивно се повећава број људи који нас ујутро дочекују испред врата СПОНЕ чекајући хлеб. Немамо довољно за све. Неко добије хлеб, а неко брашно.

ЧЕТВРТАК, 3. 2. 94.

Екипа ЦНН-а тражи за своју репортажу породицу интелектуалаца који су припадници

средње класе, а данас живе од помоћи СПОНЕ. Међу многим одабирамо једну. Отац, инжењер, православне вероисповести, мајка професор математике, католичке вероисповести, старији син студент машинства са свим десеткама, млађи син основац, одличан ђак. Од плате не могу да преживе, школски прибор не могу да обнове, помажу блесну мајку која живи сама и не може да купи себи ниједан од потребних лекова.

Деца кажу:

— Нико из наше породице овај рат није желео. Убеђују нас да је ово верски рат. Ми знамо да је Бог један. Добри људи су добри људи. Ко поштује Божије заповести не може да повреди другог човека. Према томе ово није верски рат.

СУБОТА, 5. 2. 94.

Нови динар је стигао у наше животе. Значи ли то да људи од плате и пензије могу да живе као људи, значи ли то да редова на Тргу слободе више неће бити? Питања на која унапред знам одговор.

На Тргу слободе и данас је велики ред. Миран, тих као и увек. Данас смо припремили преко 4.000 пакета у којима се налазе хлеб, пасуљ и шећер.

Нови, златни динар, старе рђаве муке. Док не окајамо старе грехе неће нам бити боље.

Марија Карлеуша, СПОНА

Нови председник Скупштине Србије **Драган Томић** добио је пре две године некакво признање у облику плехане медаље од команданта паравојних јединица **Жељка Ражнатовића Аркана**.

Када европски познат криминалац одаје све почаси господину **Томићу**, онда можете мислити каквог је он тек мафијашког калибра.

Руски научници су после седамдесет година строгог чувања тајне саопштили да је **Лењинов мозак** — врло мали.

Тако стоји ствар са мозгом вође Октобарске револуције, а за нашег вођу већ сада се може рећи да мозга и нема!

Када је **Вук Драшковић** после првог сусрета са **Милошевићем** изјавио да је председник „духовит и шармантан човек“, одмах је уследила и потврда у пракси.

Милошевићев предлог за формирање владе народног јединства била је — обична шала.

После потписивања споразума о нормализацији односа између Србије и Хрватске најављено је и скоро успостављање телефонских веза између Београда и Загребца.

На тај начин Срби и Хрвати ће се, осим преко Телевизије, повати и телефоном!

Роналд Бигз, човек који је предводио „пљачку деценије“ извршену у Великој Британији, данас се налази у Бразилу — на слободи. Да је у својој земљи био би на робији.

Слободан Милошевић је извршио „пљачку stoleћа“ и то преко зајма за Србију, старе и нове динарске и девизне штедње, дилера, итд.

За разлику од **Бигза**, **Милошевић** у својој земљи још увек не мора у затвор.

Мирјана Марковић је недавно објавила књигу по називом „Одговори“.

То је још један доказ ко се у њиховој кући пита!

Отпочели су преговори између власти и опозиције.

Како разговори теку, сасвим је могуће да буду настављени у Женеви.

Бранислав Ђосић, директор Београдске берзе, отишао је, како пише „Борба“, на „вишемесечну специјализацију на Кипар“.

Како раде директори разних берзи и банака, имамо утисак да су специјализацију завршили на Сицилији!

Приликом посете Словенији, ултранационалистички лидер руске Либерално-демократске партије **Владимир Жириновски** сусрео се са **Змагом Јелиничем**, председником шовинистичке организације — Словеначке националне странке. Њих двојица су након сусрета позвали јавност у борбу против фашизма.

Мирјана Марковић је издала књигу. За разлику од ње, **Милошевић** је издао Србе у Крајини!

Слободан Ракитић је још у априлу прошле године изразио отворено незадовољство неким одлукама Српског покрета обнове.

Он је, међутим, тек сада одлучио да формира нову странку. У међувремену је прикупио сто потребних потписа за регистрацију своје странке.

ИМУНИТЕТНА ПРАВА НАРОДНОГ ПОСЛАНИКА

„Народни посланик ужива имунитет. Народни посланик не може бити позван на кривичну одговорност, притворен или кажњен за изражено мишљење или давање гласа у Народној скупштини.

Народни посланик не може бити притворен без одобрења Народне скупштине, осим ако је затечен у вршењу кривичног дела за које је прописана казна затвора у трајању дужем од пет година.

Против народног посланика који се позове на имунитет не може се, без одобрења Народне скупштине, покренути кривични поступак или други поступак у коме се може изрећи казна затвора.

Народна скупштина може одлучити да се примени имунитет према народном посланику и ако се сам на њега није позвао, кад је то потребно ради вршења његове функције.“

(Члан 77. Устава Републике Србије)

Aleksandar Čotrić
(Својеручни потпис)

Александар ЧОТРИЋ

Позив фашиста у борбу против фашизма, неодољиво нас је подсетио на **Милошевићев** позив у борбу против криминала.

Другог фебруара пуштен је у оптицај и новчић од једне паре.

Ето доказа да нови програм монетарне реформе и економског опоравка не вреди — ни две паре!

Слободан Милошевић је новчани износ некакве „Велике СДМ награде“ у вредности од 10.000 нових динара поклатио Савезу пензионера Србије.

Милошевић пензионерима 10.000 динара, а они њему милион — гласова!

Кабловска телевизија „Фуд ТВ“ почела је са емитовањем двадесетчетворосатног програма приказујући на свом програму само храну.

И у нашој земљи храна се може видети — само на Телевизији!

Владимир Волфович Жириновски рече да ће бити створена нова држава од Владивостока до Книна.

То је вероватно тек план за прву фазу. У другој фази држава би се простирала од Меркура до Јупитера, а у трећој од Алфа Кентаура до Млечног пута...

Жириновски не види увек дупло већу Русију.

То му се дешава тек после десете вотке!

На митингу у Бијељини **Жириновски** је рекао да ће бити уништени сви непријатељи Срба и Руса.

Да ли он то има неке информације о смаку света?!

ПОРУКА ЧЛАНОВА СПО ГОСПОДИНУ
РАКИТИЋУ:
— СЛОБО САДАМЕ!

Украјина, Русија и САД муку муче како да униште силно нуклеарно наоружање којим располажу.

Нека га поклоне нашим зараћеним странама, па ће видети како се то ради!

Хрвати су открили споменик Хансу Дитриху Геншеру.

Срби би врло радо урадили Геншеру оно што претходи откривању споменика!

Академик Михаило Марковић агитовао је по Крајини за полицајца Милана Мартића.

Пошто Марковић тако добро ради за полицију, треба га искључити из Српске академије наука и примити на Полицијску академију!

Ивица Дачић добија жестоку конкуренцију.

Слободан Ракић је постао врло успешан портпарол СПС-а.

Искључени чланови СПО и бивши посланици Депоса у својим писмима најавили су „аутономно деловање“.

Не верујемо да ће им УДБА то дозволити.

Председник Удружења Срба из бивше БиХ Гојко Ђого вели:

„Кад год неко изговори реч свет, мени дође да пљунем“.

Господин Ђого се сам препоручује, а руски научник Павлов је сличне експерименте вршио са псима!

Укупни капитал Џорџа Сороса, директора „Сорос-фондације“ износи десет милијарди долара.

Он располаже богатством скоро као неки наши политичари.

Мирјана Марковић у коси има цвет. А питање је: има ли шта у глави?

Председник републике први је извео народ на улицу. И тамо га оставио.

За плату могу да купим неколико хлебова. Теоријски: јер хлеба нигде нема.

Убијајте нас, пљачкајте нас, лажите нас, радите нам шта знате, али ми ћемо опет да гласамо за вас!

Пошто су четири посланика опозиције гласала за кандидата СПС-а приликом избора председника Скупштине наметнуо се следећи закључак:

„Не би комунисти остајали и даље на власти, али опозиција то од њих тражи“.

Главни одбор СПС-а све своје састанке држи иза затворених врата.

Они сами најбоље знају да им је место иза браве.

ВЕСТИ ИЗ 2014. ГОДИНЕ:

На лондонском стадиону „Вембли“ одржан је концерт за гладне у Југославији. Југословенском Црвеном крсту је уручена помоћ од два милиона долара која је одмах искоришћена за куповину најнужнијих граната и калашњикова!

Награда „Адолф Хитлер“ за изузетан допринос развоју мира, демократије и плурализма додељена је тек сада у Нирнбергу господину

Караџићу који је још пре десет година изјавио:

„Не смемо стати на пола пута јер морамо остварити оно што други имају, а то је један народ, један парламент и један председник“.

Бивши председник Србије који се налази у избеглиштву на Кипру, прославио је са групом сарадника 29. новембар, Дан Републике. Како се сазнаје, Милошевић има новца за прославу још барем три и по хиљаде празника Дана Републике. У Краљевини Србији за њим је расписана потерница.

Син бившег диктатора Србије Марко Милошевић завршио је учешће на овогодишњем релију Париз — Београд — Париз. Организатор релија посебну захвалност упутио је младом Милошевићу заслугом чијег оца се овај пустињски рели више не вози до Сенегала због постојања пустиње на тлу Европе.

Ивица Дачић, некада млади и перспективни политичар, бивши портпарол Социјалистичке партије Србије, изјавио је у интервјуу дневном листу „Српска реч“ да је био неискусан и да су то вешто искористили тадашњи владајући политичари који су га злоупотребили у борби против слободе, демократије и напретка. „Кајем се због свега оног што је партије којој сам и ја припадао учинила српском народу. Молим Бога да ми опрости. Зато редовно одлазим у цркву“, изјавио је Дачић.

Агенције јављају да последња три припадника Војске Републике Српске, Армије БиХ и Хрватског вијећа обране воде одсудну битку за преосталих 0,00001% територије БиХ.

Уједињене нације су саопштиле да Кинези више нису најбројнија нација на свету. Према најновијим подацима, прво место заузели су Албанци, са тенденцијом даљег раста.

Супруга председника Владе госпођа Даница Драшковић објавила је и свечано представила своју књигу „Питања“. Промоцији у КПЗ Србије присуствовали су министри у влади Србије; Богољуб Пејчић, др Веселин Павићевић, др Иван Ковачевић, Боровоје Боровић, Милан Комненић и остали. О књизи је говорио Александар Тијанић.

У Републици Српској се одвија општа мобилизација, а у Републици Србији у току је — општа дебилитација.

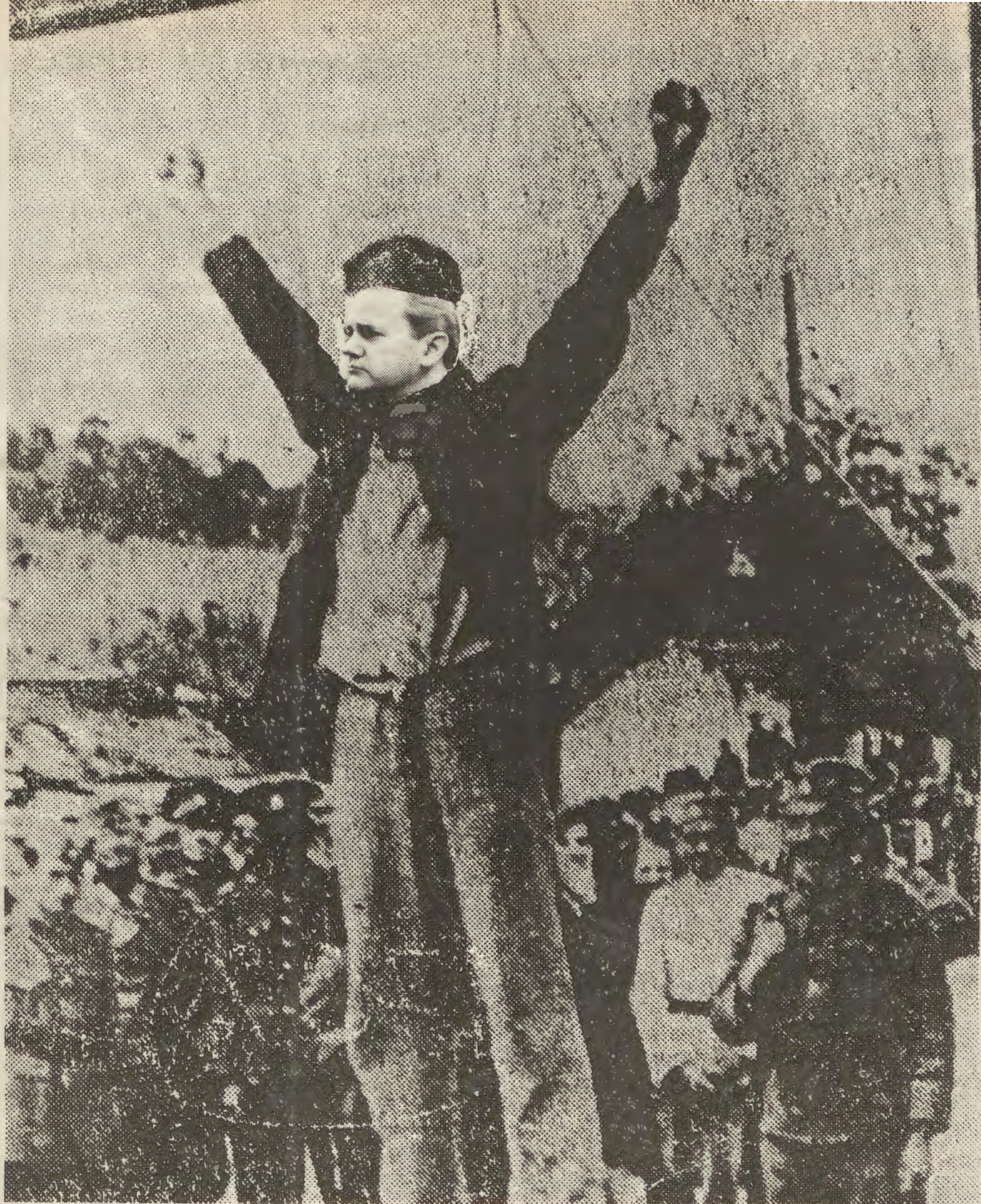
На психијатријском одељењу примљено је неколико пацијената у тешком стању.

Они су намеравали да у трговинама и на пијаци пазаре за динаре.

Гладном народу се дели храна на улицама и трговинама.

Ето, до чега је довела опозиција!

Штрајкачи су се разишли задовољни. Могли су сви да буду похапшени.

**СЛОБОДАН МИЛОШЕВИЋ
У ПОСЕТИ ВАЉЕВУ**

МАГЛА — СРБИЈА

СКУПШТИНСКЕ АНЕГДОТЕ

На састанку посланичког клуба Депоса Вук Драшковић каже свештенику Петру Ја-
раковићу да на сутрашњој седници скупшти-
не говори са хришћанским прекором:

„Треба, оче, да кажете — не вреди бацати
бисере пред свиње!“

„Али, јавиће се Бица да реплицира“, доба-
ци неко од посланика.

Посланик Мирослав Милутиновић комен-
тарише образложење СПС да се за председ-
ника Скупштине изабере Драган Томић:

„Они кажу да ће Томић обезбедити ком-
промис и демократски дијалог у Скупштини.
Јесте, обезбедиће га као што је обезбедио
бензин и нафту у својству директора „Југопет-
рола“.

У паузи седнице Скупштине заједно седе и
срдечно причају посланици СПС и СРС, мла-
да Наташа Гаћеша и њен вршњак Алексан-
дар Вучић.

„Да ли се то поново рађа љубав између
СПС-а и СРС-а“, забринуто су се питали по-
сланици Депоса и ДС.

Посланик СРС Константиновић о канди-
дату његове странке за председника Скуп-
штине Јоргованки Табаковић, изрекао је и
следеће:

„И ми Јоргованку за трку имамо!“

„Јоргованка је цветак опојног мириса и
чаробног укуса“.

Пошто није успео ни други покушај да се
изабере председник републичког парламен-
та, један од посланика је у ходнику гласно из-
разио своју стрепњу:

„Посланик Димитријевић ће да нам пред-
седава, изгледа, све до краја живота“.

Један од посланика СРС, говорећи о во-
доводу у Чачку направио је лапсур:

„Изградња водовода стајала је триста хи-
љада немачких долара“.

ПОСЛАНИЦИ СКУПШТИНЕ СРБИЈЕ СУ
ОДЛУЧИЛИ. КОГА БИСТЕ ВИ?

КЊИГА КОЈУ ЈЕ ДВЕ ТРЕЋИНЕ ГРАЂАНА СРБИЈЕ ЖЕЉНО ИШЧЕКИВАЛО ОДГОВОРНОСТ

Последња књига др Шмире Нарковић

Хиљаду осамсто двадесет питања — само деветнаест одговора (на остала пи-
тања правдала се да није била упозната шта јој ради супруг у слободном вре-
мену). Шта су у протеклих неколико месеци истражног поступка и судског
процеса истражни органи и судије питали Шмиру Марковић. На којим чиње-
ницама је градила своју одбрану и последње дане.

ОДГОВОРНОСТ

Књига са одговорима на питање која су грађани сваки дан постављали себи:
где су наше паре, шта је са хлебом, зашто не можемо да путујемо у иностран-
ство, ко нас је лагао....

ОДГОВОРНОСТ

Књига са деветнаест одговора

ИДОЛ У ТЕОРИЈИ МИ ЈЕ БИО КАРЛ МАРКС, А У ПРАКСИ ЕЛЕНА ЧАУ-
ШЕСКУ; ПУЦАЈТЕ, ЈА И САДА ДРЖИМ ЧАС МАРКСИЗМА; ЖИВЕО ПОКОЈ-
НИ ДРУГ ТИТО; ВОЛИМ СВОГ МУЖА НАЈВИШЕ НА СВЕТУ ЈЕР ОН НИКО-
ГА НЕ ВОЛИ; ЈА ЋУ УВЕК ВИТИ НА ЛЕВОЈ СТРАНИ, БЕЗ ОБЗИРА С КИМ
СПАВАЛА; ТРАЖИ СЕ НОВА ЈУГОСЛАВИЈА — ЖИВА ИЛИ МРТВА; УСТА-
ЊЕ ЛЕВИЦА, ЧИМ МЕ ВИДИ У ПУНОМ СЈАЈУ; НИЈЕ ТАЧНО ДА САМ ИМА-
ЛА ТРИ ХИЉАДЕ ПАРИ ЦИПЕЛА. ЈА САМ БРОЈАЛА САМО ДО ШЕСНАЕСТ
ХИЉАДА; МАРТ У БЕОГРАДУ 1991. ДИВАН СУНЧАНИ ДАН ЈЕ НА УЛИЦЕ
ИЗМАМИО КОЛОНЕ ТЕНКОВА; ПРОШЛОСТ ЈЕДНОСТАВНО НЕ МОЖЕ
ДА СЕ ВРАТИ ЈЕР КОМУНИЗАМ ЈЕ НАША БУДУЋНОСТ; НЕ ЖЕЛИМ ДА
ОДГОВАРАМ НА НЕТАЧНА ПИТАЊА; ВОЛЕЛА САМ БАЧИЋА И КЕРЧЕ-
ВИЋА И ТО ОБОЈИЦУ У ИСТО ВРЕМЕ; УПУТИЛА САМ ПИСМО ПРЕДСЕД-
НИКУ РЕПУБЛИКЕ ДУКУ ВРАШКОВИЋУ; МОЈА ВОЈА ЈЕ ЦРВЕНА. МУЖ ЈЕ
ВИШЕ ВОЛЕО ЗЕЛЕНУ ВОЈУ (НОВЧАНИЦА); НА КИПРУ СМО ИМАЛИ
МАЛИ ПОСЕД. ВИ ЗНАТЕ ДА КИПАР НИЈЕ ВЕЛИКА ЗЕМЉА; НИСАМ
ЗНАЛА ГДЕ СУ ЗАВРШИЛЕ ПАРЕ ОД ЗАЈМА И ДЕВИЗНЕ ШТЕДЊЕ, ТАКО
МИ СВИХ ВИЛА, ПРЕДУЗЕЋА У ИНОСТРАНСТВУ; ПРВА МОЈА ЉУБАВ ЈЕ
БИО ЈОСИП БРОЗ; ЗА РАЗЛИКУ ОД МОГ МУЖА КОЈИ ЈЕ ОТИШАО У ХАГ,
ЈА САМ ОСТАЛА У ЗЕМЉИ; ТЕК САДА ВИДИМ КОЛИКО МЕ ЈЕ НАРОД ВО-
ЛЕО ЈЕР МЕ ПОЛИЦИЈА ШТИТИ ОД ОБОЖАВАЛАЦА;

ЗАТРАЖИТЕ И ВИ ОДГОВОРНОСТ ШМИРЕ НАРКОВИЋ

Књига је штампана у блиндираном повезу, са црвенобојним корицама.

ВЕЛИКИ СРБИ И СТРАШНО ТАЈНО ОРУЖЈЕ

ЕЛЕКТРОНИК КОЗАЦИ

Идеја о тајном (српском) оружју које је **Жириновски** ових дана, заједно са лабораторијом, једним професором са три асистента и три руска официра, предао у руке Жељку Ражњатовићу", стара је бар три године колико траје рат.

Група српских научника је дуго радила на изналажењу тајног оружја, како је неколико пута саопштио генерал лепенски — **Милић (Станковић) од Мачве**, према замислима и формулама које је оставио чувени **Никола Тесла**, а до којих су, наводно, дошли Срби, преко неког **Рус**а и Цркве. Како би се помогла ова истраживања снимљена је и видео касета која је пропагирала пројекат и приказивана на скуповима богатих Срба широм света. После приказивања требало је да Срби дају пуно пара, а колико је пропагандни пројекат био озбиљан говори податак да је свој глас овој касети позајмила, ниједна друга до — **Споменка Јовић**.

Ово тајно оружје је, према идеји научника, требало да има ту моћ да непријатељске борбене авионе замрзне у лету, пре него што почну да истоварају смртоносне товари. У другој фази, ово оружје би, вероватно те исте авионе успевало да врати назад где би онда бомбардовали сопствене циљеве.

Пошто је много оних који ометају овај пројекат (издајце, непатриоте, опозиција), „који су ишли чак дотле да су сачекивали и малтретирали ове српске проналазаче „пројекат замрзавања авиона у лету“ још увек није довршен.

Србима у Крајини и Републици Српској а изгледа и нарочито у Југославији, ипак се из неког разлога журило. Спасоносно решење пронађено је у „тајном оружју“ браће **Руса**. Спектакуларно је у нашу земљу стигао **Владимир Волфович Живиновски** и са собом понео неколико „електроник бомбица“ и нешто мало „сонарног наоружања“. После краћег премишљања **Жириновски** је одлучио да своје оружје не поклони ни **Слоби**, ни **Мартићу**, ни **Младићу**, чак ни **Јовици Влаховићу**, познатом партизанском куриру. Избор је пао на команданта српских „тигрова“ — **Аркана**. У конкуренцији су били још **Војислав Шешељ** и **Мирко Јовић**. Међутим избор је пао на **Аркана**. Како је објаснио **Алексиј Иванович Ђенкин**, генерални заступник **Жириновског** у свету, највећа тајна „тајног оружја“ поверена је **Аркану**, јер се у његовим редовима борило седам руских добровољаца, који су сада високи функционери у Либерално-демократској партији Русије. **Аркану** је одмах уступљена лабораторија, професор који је предводио групу проналазача, његови асистенти и неколико највиших руских официра, који ће га обучити за руковањем овим наоружањем.

Пре него што су Руси предали „тајно

оружје“ у сигурне **Арканове** руке“, извршен је експеримент у Брчком. Делић „електроник бомбе“ катапултиран је на муслиманску територију. Готово истог тренутка **Обавештајна служба Српске војске** која се налази на муслиманској територији јавила је да се за неколико сати распало дванаест муслиманских војника, а да нико није знао од чега се распадају. Муслимани негирају да се то заиста и догодило. Зато што се боје, објашњавају људи из циркуске шатре **Жириновског**.

— Да, ја имам то тајно оружје, узвикнуо је **Аркан** пред педесетак домаћих и страних новинара.

Како оно изгледа — као мала бомба, као велика бојева глава? Можда као каћуша или шкорпион?

— Ја сам га видео, али „тајно оружје“ је тајна и не очекујете ваљда да вам тако нешто кажем — гласио је одговор.

Читава представа примопредаје „тајног оружја“ изгледала је комично. „Је л' они то нас зајебавају“, све време су се међусобно дошаптавали новинари. Када су то осетили и актери комедије извукли су последње адуте. **Рус** је рекао:

— Западне обавештајне службе знају да ми поседујемо ово оружје. Знају и једну велику базу где су вршени експерименти, али нико не зна колика је снага овог оружја.

Аркан га је допунио:

— О „електроник бомби“ (која се добија на принципу спајања неутрона и протона на

високим температурама) доста знају и Французи који такође раде на усавршавању тог оружја. А да би вас уверили следећи експеримент ћемо обавити на делу Кипра који је окупиран од Турака.

Следећи човек који ће ово наоружање добити од **Жириновског** је највероватније играчки председник **Садам Хусеин**, са циљем да се супротстави америчким „империјалистима“. Руси су заиста чудан народ. Пре неколико година један озбиљни руски новинар, дописник из Београда, објашњавао ми је после једног великог земљотреса у тадашњем СССР-у да се ту не ради о земљотресу већ да је то била пробна тајна оружја, која у малим количинама може да уништи и милионски град. Он је био пијан, као што је био пијан **Жириновски** када је на **СКАЈ-њузу** објашњавао своју војну моћ. И дубоко је веровао у оно што говори. Није, међутим, сасвим извесно и да **Милић од Мачве** и њему слични патриоте над патриотима (међу лудацима) верују у оно што говоре (тајна формула $E = MC^2$).

Истине ради, руска влада се одавно огрдила од свих спектакуларних изјава **Жириновског**. Тужилаштво у Руској федерацији против овог политичара покренуло је и кривични поступак. Нашем Министарству одбране одговара поседовање таквог оружја па макар било и у рукама **Биљане Плавшић**. Само да се одбранимо. А народ воли кад га лажу. Народ воли фатаморгану која му се овде сервира у серијама.

А тајно оружје које би **Жириновски** заиста могао да понуди браћи Србима могли би бити десетак хиљада козака све са атаманима. Није извесно само преко које ће земље дојати на белим коњима?

У међувремену југословенска дипломатија је током мировних преговора изгубила неколико веома значајних битака. Као компензација појавио се **Жириновски** са „тајним оружјем“.

СПС И ХДЗ, АГЕНЦИЈЕ ЗА ПРОМЕТ НЕКРЕТНИНА —

СПС НУДИ ВРЛО ПОВОЉНО НА ПРОДАЈУ ИЛИ НА РАЗМЕНУ: Кордун, Банију, Лику, Далмацију, Буковицу...

ХДЗ НУДИ ВРЛО ПОВОЉНО НА ПРОДАЈУ ИЛИ НА РАЗМЕНУ: Превлаку, Конавле, Плоче, Метковић, Пељешац...

СПС и ХДЗ су до сада посредовали приликом замене, купопродаје, закупа — више од

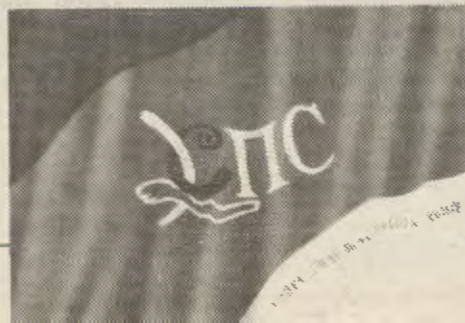
20.000 квадратних километара.

Нико од наших клијената нам се није жалио јер није могао и да је хтео!

Замене се врше по принципу — КАЛАШЊИКОВ у руке!

СПЕЦИЈАЛНА ПОНУДА СПС-а: БАРАЊА, храна, вода и аутоматска ватра обезбеђени. СПЕЦИЈАЛНА ПОНУДА ХДЗ-а: ДУБРОВНИК, море, небо и камен обезбеђени.

За све информације обратите се Жељку Симићу и Мати Гранићу:

ЗАКОНИТИ ПРИМИТИВИЗАМ

ЏУНГЛ – КОНЦ – ВЛАДАЊЕ

Ништа није у новијој историји допринело потпуној афирмацији неморала, примитивизма и криминала у Србији као међународне санкције у „сарадњи“ с актуелним комунистичким режимом. Штавише, догодило се оно што се чинило невероватним и немогућим у једној цивилизованој земљи која претендује да буде демократска **дух неморала и примитивизма СПС је чак и озаконила!** А оно што није могла формално да легализује, СЕПСА упорно, криминалним методама, намеће народу уредбама, застрашујући га систематски.

Захваљујући међународној блокади **морално политичка подобност**, својевремено укинута као неуставни критеријум за запошљавање, реинкарнирана је сада као чедо Закона о висини зарада, накнада и других примања запослених за време примене санкција Савета безбедности ОУН. А да се то чедо успешно развије старају се формална републичка влада и њени егзекутори. То су људи који су зарад тренутне политике презрели своју професију и потпуно занемарили сопствену савест — државни чиновници типа **Милорада Вучелића, Александра Берчека...**

Формула је „**принудни одмори**“. У фамозном члану 17 поменутог Закона послодавац добија могућност да радника „за чијим је радом престала потреба због примене санкција“ упуту на плаћено одсуство. Па да се Власи одмах не досете, законодавац поставља услов — сагласност надлежног министарства. Оно мора добити све релевантне податке: пословање, број запослених, стање на рачуну, ликвидност, залихе, подаци о конкретном утицају санкција. Потребно је, такође, **ОБАВЕЗНО** применити објективне критеријуме као што су успешност запосленог у раду, па узети у обзир његову социјалну карту, **ШТО СЕ СВЕ УРЕЂУЈЕ КОЛЕКТИВНИМ УГОВОРОМ**. Да, ипак, све не би било тако идеално и поштено унета је, за почетак, и једна формална квака. Гласи: „Ако надлежно министарство не да сагласност у целини или делимично, у року од 30 дана од дана достављања, сматраће се да је сагласност дата. Ако, дакле, пошта не обави свој посао (а то се итекако догађа), ако потребна документација није поднета или је некомплетна (што је, такође, обичај када се ради испод жита, а ради се) а министарство нема времена да се дописује и тражи допуну па једноставно оћути и прође тих 30 дана, судбина „отписаних“ је извесна. Ако, при том, многе фирме немају чак ни **СИСТЕМАТИЗАЦИЈУ РАДНИХ МЕСТА**, НИ

или: како већина мера наших влада пре личи на трагедију људског ума неголи на цивилизоване методе управљања државом

Пише: Златко ЧОБОВИЋ

ПОТПИСАН ПОЈЕДИНАЧНИ КОЛЕКТИВНИ УГОВОР, НИТИ ИКАКВЕ АД ХОК КРИТЕРИЈУМЕ за ванредну ситуацију због санкција, **ПА ЧАК НИ РАШЧИШЋЕНЕ СВОЈИНСКЕ ОДНОСЕ** (није познато ко је власник или власници предузећа и у којим процентима), јасно је да под будним оком режима царује самовоља државних чиновника који њима управљају.

Прописи о принудним одморима примењују се најревносније баш тамо где власти то највише одговара, у информативним кућама државном радију и телевизији и појединим листовима. И то на начин дијаметрално супротан сврси. Јер, решења за принудне одморе добијају **образовани, афирмисани и искусни новинари**. Не зато што су такозвани тренутни технолошки вишак због последица међународних санкција, већ због тога што једино желе да се професионално баве својим послом, да не лажу, не измишљају да партијски не индоктринирају аудиторјум, већ да објективно преносе чињенице. Њихова места одмах попуњавају (зашто ако је за тим пословима тренутно престала потреба због санкција?) по правилу недовољно искусни, образовани и квалификовани људи, али из различитих разлога спремни да без размислања учине све што се од њих тражи, макар то било потпуно супротно етици професије. Очигледно је да се перфидно спроводи процес филтрирања морално политички (не)подобних по критеријумима владајуће партије и то у стратешким областима, од којих је једна и јавно информисање.

Владавина уредбама када у држави није проглашена ванредно стање, када није заведена диктатура, иако равна криминалу, потпуно је одомаћена последњих месеци, а спроводи се на најбезобзирнији начин, са јединим циљем да оглоби, принуди и застраши. Српска влада тако, на пример, најпре уведе познату „блок тарифу“ за плаћање електричне енергије, грађане избомбардује претњом ог-

ромним каматама, роковима за измирење рачуна, претњама да ће струја бити укинута и све то гарнира астрономским повећањима цена... Иако је јасно да је реч о потпуно неуставној дискриминацији потрошача, непримењивим каматама и техничким немогућностима да се струја исече, максимално заплашени људи пропагандном кампањом на државним медијима хрле на шалтере. Плаћају рачуне по неколико пута веће од својих месечних примања трошећи уштеђевину намењену куповини хране. Па кад је ефекат блиц харача постигнут, иста та Влада, као нека „добра вила“ укида спорну уредбу. Ако се остави по страни поразна чињеница да је комплетан садашњи порески систем у Србији, који је, по Уставу морала устројити Републичка скупштина, формирала Шаиновићева влада уредбама, пример криминалне владавине без икаквог учешћа народних посланика је доношење Уредбе о гарантованим зарадама. Радницима у Србији гарантује се 20 динара месечно. На тај начин је аутоматски суспендовано преговарање синдиката и владе као једно од најзначајнијих оруђа синдикалне борбе и важна тековина синдикалног организовања.

Ту и такву криминалну владавину илуструје и **ПРЕДЛОГ** Савезне владе за измену Кривичног закона СРЈ, која се, опет снагом медијске пропаганде народу већ представља као готово законско решење иако о њему ни реч нису проговорили посланици у Скупштини СРЈ, **А МОРАЈУ ГА ДОНЕТИ ПО УСТАВУ**. Реч је о луцидном решењу да издавалац чека без покрића на износ већи од 100 динара може бити кажњен за кривично дело затвором од шест месеци до пет година, а ако је чек већи од 500 динара и затвором до 10 година! При том несрећни потенцијални издавалац и осуђеник прима плату од четрдесетак динара са закашњењем од два месеца и није му довољна ни за 20 дана сасвим скромног живота достојног човека, а о плаћању енормно високих дажбина, пореских и комуналних због којих му се свакодневно прети различитим асортиманом казни да и не говорим! Не иде ли Србија под овим режимом најбољим стопана да се претвори у прави, модерни концентрациони логор за неколико милиона људи?

КАПИТАЛИЗАМ, ПРВИ СТАДИЈУМ ПОСЛЕ СОЦИЈАЛИЗМА

САВА АНЂЕЛКОВИЋ, АДВОКАТ

ПОДЗЕМЉЕ ПА ЈОШ ТРУЛО

„Ево, сада владајућа партија има своје људе који су се прогласили привредницима и из небуха постали успешни и узорни приватници. Како су могли тако брзо то да постану? Одакле им новац? Нису могли да крену ни од чега. Изрежирали су разне методе преливања друштвеног капитала у своје џепове“, каже познати београдски адвокат познат по томе што често заступа повређене и прокажене у спору са естаблишментом

Разговарала: Нада МИЈАТОВИЋ

Представљајући јавности програм економског опоравка чији је главни аутор, професор др Драгослав Аврамовић је, подстакнут једним провокативним питањем, признао да је функционисање овог програма апсолутно условљено правном државом. Али је одмах додао да „то код нас постоји“, док ми већ дуго говоримо супротно. Да ли имамо, да ли смо икада имали праву правну државу?

Ова наша држава, оваква каква јесте, није ни правна, нити праведна. Ми смо сведоци многих недопустивих, криминалних поступака као што је, на пример, изношење из Југославије милиона и милијарди долара. Реч је, у најбуквалнијем смислу, о крађи огромних сразмера. А ко о тим аферама, очигледно са знањем, а неке чак и уз учествовање владајуће партије, нешто конкретно може и хоће да каже, ко је у то укључен, ко је најзад покренуо неку истрагу против њихових актера? За сада сви „мудро ћуте“...

Да ли имате тачну представу о томе, ко су велики мафијашки?

Код нас се сада спроводи приватизација друштвеног капитала. Тим друштвеним, или ако хоћете, заједничким капиталом, владала је 45 или 50 година партијска олигархија, она

је била на кључним местима где су се доносили одлуке и покретале разне акције. Трансформацијом те партијске олигархије, и то, како рече Вук Драшковић, за минут и 17 секунди, њиховим изјашњавањем да више нису комунисти него социјалисти, ништа се није променило. Ти партијски људи остали су на свим политичким позицијама, бар оним водећим. И тако, када је дошло до трансформације капитала, опет се све нашло у рукама те бивше политичке мафије која сада осећа да више није довољно бити само у некој врхушки с титулом, него да треба бити и економски јак. Зато они преко ноћи постају, на разне начине, власници делова друштвеног, значи, огромног капитала.

Ево, сада владајућа партија има своје људе који су се прогласили привредницима и из небуха постали успешни и узорни приватници. Како су могли тако брзо то да постану? Одакле им новац? Само тако, ни од чега, нису могли да крену. Па су смислили и изрежирали разне методе преливања друштвеног капитала у своје џепове. Или, рецимо, приватне

банке дођу до примарне емисије, те примарне емисије узму за багателу са један или два посто, па је пласирају за 50 или 100 посто камате и преко ноћи се обогате. Ево и конкретног примера. У Нишу, неколико људи из врха Социјалистичке партије добило је из робних резерви, по багателним ценама, огромне количине брашна, зејтина, шећера. А тим робним резервама, по прописима, ни за пару не би смела да се повећа цена, већ би морале по набавној да се продају народу, или пак да се у оквиру социјалног програма деле. Уместо тога, власт је, дајући то својим приватницима, помогла да се ови обогате, да пребаце капитал на Кипар или Крит... итд. Читаве фабрике пренете су у Грчку и тамо раде као велике стогодишње фирме.

Под чијим именом?

Било чијим. Свог детета, своје жене, тете, или пак под својим. И ту се сада затвара круг, те долазимо до онога што сам рекао — да нема ни правне ни правичне државе. Да је та наша држава, оваква каква је, под великим знаком питања! Ја не сумњам у добре намере и стручност господина Аврамовића,

али мислим да са овом владајућом гарнитуром тај његов програм не може да се спроведе.

Зашто имамо уредбе којима се, час по-сла, мењају закони...

Ни тога нема нигде у свету. Влада има само један мандат за обављање текућих послова, али нема овлашћења да мења законе. Сада, да би издејствовала неки програм попут овог, економског, власт је законе о порезима и приходима одбацила, да би с неким уредбицама нешто друго урадила. Кома тако што може да падне на памет, осим људима који нису одговорни ни пред науком, ни пред својом дипломом, ни пред својим докторатом! Јер, без тих људи нема ни тих ситних прописа. Сви они кумују једном безакоњу, једној неправној држави.

ОГРЕЗЛИ У КРИМИНАЛУ

Већ дуже се у јавности говори о моћној мафији и спрези власти с њом. То није, рекла бих, наш модел, има тога и у Италији и другде. А наша држава је дуго важила као најбезбеднија у свету...

Не може се поредити италијанска мафија и њена повезаност с влашћу, с нашом. Код нас мафија није у дубокој спрези с влашћу, као у Италији, где је та повезаност прикривена, па кад се открије, изведу се људи на суд, јер та земља хоће да има правни поредак. Код нас су људи из политике, из власти, постали део те криминалне финансијске мафије! Значи, није у питању повезаност, спрега, него припадност. Тако имамо ситуацију, на пример, да разни нестручни, неквалификовани људи извозе из Борског рудника огромна богатства, али никад еквивалент за та средства не уђе у земљу.

Има ли шансе да се то сазна, да се такви људи раскринкају именов и презименом?

У томе и јесте ствар: све се то зна, али ти људи су толико огрезли у своја криминална понашања, да их ништа не интересује. Они мисле да ће увек бити под заштитом оваквих моћника и ни на памет им не пада да ће се сутра устолити друкчија организација власти, други однос у скулптини, да ће доћи до контроле... и полиције и других институција. Ми на папиру имамо разне институције које би требало да гарантују правну сигурност човеку, имамо финансијску инспекцију, девизну инспекцију, гувернере, имамо по општинама управу, тужилаштво, суд. Али наглашавам, само на папиру.

Да ли је могуће да те институције са па-тира баш никад не функционишу?

О да, функционишу, али искључиво онда када група на власти то хоће. Када та група из неких својих разлога жели да искомпромитује, рецимо, једног директора који јој се евентуално супротставио, или пак хоће другог на том месту, покрене све, штампу пре свега и спроводи свој наум. С друге стране, исти ти моћници, као представници државе, добро знају да мафија, без плаћања икакве дажбине друштву, увози за милионе долара разне сировине, нафту и нафтне деривате, иако би по процедури морала да плаћа порез. То је све из неког „вишег интереса“. И власт добро зна ко то и како ради, али ћути, јер јој те криминалне радње иду у рачун.

И то сви добро знају, зна и министар полиције Соколовић, и влада, али нико не реагује. Полиција из Ниша и Лесковца, на пример, у Сићевачкој клисури пресреће ситне људе који из иностранства довозе мале количине бензина, па им их узима, чак и кола им често заплени. И све то без евиденције, или пак уз некакву потврду на упола мање количине. Што је најгоре, те одузете канте с бензином обично завршавају по приватним кућама самих полицајаца. О томе имам конкретна сазнања. А знам и то да се одузети бензин даје „својим људима“ који га продају, па се онда новац дели. Уместо да одузета роба иде на јавну лицитацију, по закону, па да држава од тога има прихода.

„КРУГ НЕПОГРЕШИВОСТИ“

Ипак, када се говори о будућности и неком нашем евентуалном уклапању у Европу и свет, спомине се, као један од услова за скидање санкција, изручење ратних злочинаца Међународном суду. Знате ли нешто о томе, ко би код нас дошао на ту листу?

Директне податке немам, али могу да говорим теоријски, као адвокат. Сигурно је, сматрам, да има људи који крше основне норме ратног понашања, који убијају, кољу, силују. То је било и у ранијим ратовима. Никола Пашић је извесним комитама одао признање, али када су почели да силују жене, он је издао налог да се они стрељају! Једно је храброст и заслуга за борбу, а друго је недозвољено понашање. Држава би морала да скупи доказе, да јавно утврди истину. На тај начин ћемо се ми и пред самима собом и пред светом показати да не толеришемо насиље, да инсистирамо на правди и закону, на хуманости. Није војска чинила злочине као војска у целини, него паравојне формације и неки људи, појединачно. А ако је неко из војске учинио нешто што је противно тачкама Хашке конвенције, чији је Југославија била потписник, морао би да буде изведен пред суд. Да се утврди његова кривица, па да се то јавно каже. Али овде нема такве спремности. Једноставно, владајућа партија хоће да затвори свој „круг непогрешивости“!

За то је, чини се, одговоран и шеф државе. Чак он пре свих других...

Како да не. Ако шеф државе не инсистира да се ово рашчисти, јер он с тим није упознат, онда је он крив — што је на таквом месту, а не зна оно што би морао први да сазна. А ако зна а ништа не предузима, крив је што ништа не предузима, а зна. Значи, човек као шеф државе мора да води рачуна о ономе у чему држава ужива углед пред светом, зато што поштује или не поштује нека правила. Даље, ми већ три или четири године говоримо о томе да Србија није у рату. А хиљаде су погинуле, хиљаде су инвалиди, док су десетине хиљада младића побегли из земље, да не би ишли у рат. А управо они би требало да воде ову земљу, на њима би требало да почива наша будућност. Но шефови држава неће да покрену поступак за аболитију тих несрећних дечака који су у једном мутном времену, када се рекло да ми нисмо у рату, отишли у иностранство, где данас можда перу судове или шетају нечије кучиће... Па како је неко могао да их мобилише и зашто би били криви што су отишли, ако земља није у рату? Они не

могу да буду одговорни! А ако смо у рату, онда мораш да ми објасниш зашто смо у рату, с којим циљем. А не да ме оптужујеш, да ми претиш.

Ова тоталитаристичка власт, каква год да је, три пута је бирана. Значи, већина народа је хоће...

Ја сам прво мислио да је овај народ незрео, да је слуђен. Али данас ми је јасно да тај народ има један свој осећај и своју меру. Мислим бар. Аркан, с рекламом какву је имао пред изборе, у Америци би био изабран! Овде није. То ипак говори нешто о народу.

А зашто народ бира осионог, надобудног, аутократски настројеног Милошевића?

Прво, зато што постоји само једна у целој земљи добро виђена државна телевизија, која, на жалост, многим служи уместо главе. И такви друго не знају. Зато је Вук био у праву када је телевизију назвао Бастиљом. Докле год тај народ не буде био потпуно информисан, док сви канали не буду имали апсолутну моћ комуникације с народом, наши људи неће имати прави увид у догађаје. То је једно. А друго, ни опозиција, оваква каква јесте, није се представила као зрела, организована снага кадра да преузме власт. И срећа је што није раније преузела кормило, јер тек у последње време видимо да се променила, да се мења понашање многих опозиционара који сада зрелије наступају.

ДОУШНИШТВО КАО ЗАНАТ

Али су све разједињенији, што забрињава. Да ли мислите да су ти сукоби и цепања у опозиционим странкама махинација владајуће странке?

Пре бих рекао да је то синдром наше „величине“. Ми смо склони да прецењујемо себе, ми хоћемо... „ја и нико други“. Свако би да буде лидер. Уместо да схватимо да Социјалистичку партију можемо да победимо само ако смо јединствени. По мом мишљењу, опозициони лидери би требало у затвореном кругу да се договоре, макар бацали коцку, око поделе ресора, па да тај договор после поштују.

Многим лидерима очигледно „не лежи“ улога у којој су се нашли, јер не бити уз власт, не значи аутоматски и способност да се влада...

Па нигде у цивилизованом свету не постаје се преко ноћи политичар. Мислим да многи код нас нису спремни да воде земљу, иако уборажавају да јесу. Милошевић, без обзира на идеологију, државнички је сазрео. А народ то осети. Што се пак тиче оног првог дела нашег питања, мислим да је тачна претпоставка да раздорима у политици кумује владајућа странка. Јер у њој је велики број људи током ових 50 година испекао занат, постао мајстор и у доушништву. Сви су они повезани у једном систему, до најмањих села. Имају своје проверене људе. Њих је тешко надмудрити, тешко је докочити њиховој лукавости у коју се из дана у дан изнова уверавам. Ја као грађанин то региструјем и мислим да има нечег трулог у тој партији. Нечег што делује неком подземном снагом.

ВОЈСКЕ И ТЕРИТОРИЈЕ: БРОЈКЕ И СЛОВА

КАКО ОБРИЈАТИ МУЏАХЕДИНЕ

Ко се с ким и против кога бори у БиХ? Ово питање се најчешће поставља у свијету и мало ко може да на њега потпуније одговори. За сада је једино сигурно да се на тамошњим ратитима бори велики број припадника регуларне хрватске Армије. Подробније информације о томе дате су на ванредној сједници босанско-муслиманске владе крајем прошлог мјесеца. Без околишења, премијер **Харис Силајџић** је рекао да је Хрватска извршила агресију на његову Републику чиме су и званично раскинута сва до тадашња „војна и цивилна пријатељства“. Затражена је и хитна сједница Савјета безбједности, али ово тијело, бар док је овај текст писан, није предузело ништа.

На тој сједници тачо су побројане бригаде хрватске Армије које су ангажоване као и мјеста у којима врше ратне операције. Тако се тврди да 113. Сплитска бригада држи рејон Дрежнице, Друга гардијска бригада, коју чине углавном страни плаћеници, ангажована је на ширем простору Прозора и, како се истиче, њени припадници су починили права звјерства над муслиманским цивилним становништвом. Један од примјера је потпуно уништење села Хере и покољ тамошњег становништва. Пета гардијска бригада ангажована је у ширем рејону Мостара. У прозору и око Горњег Вакуфа ангажоване су и 114 шибенска бригада, трећа бригада Збора народне гарде, затим јединице специјалне намјене под називом „Црна легија“ и још неке јединице.

На посавском ратишту, око Орашја, ангажоване су четири бригаде хрватске Армије које посједују 20 тенкова. Уједно, у Далмацији је крајем прошлог мјесеца отпочела додатна мобилизација Хрвата и Муслимана — избјеглица из БиХ — који се директно шаљу на фронт код Прозора и Горњег Вакуфа.

У нападима на градове Прозор, Мостар и Горњи Вакуф све чешће се ангажује и хрватска авијација. Знају то, кажу у Сарајеву, веома добро и припадници мировних снага УН само што „њихови извјештаји обично касно стижу до њихових претпостављених у Њујорку“.

Министарство одбране БиХ тврди да хрватских војника има између 25 и 30.000, хрватски званичници да их има око 1.500, Уједињене нације — између 3 и 5.000, ЦИА — око 10.000... Само се у једном сви слажу: да је у Босни рат

Пише: Ејуб ШТИТКОВАЦ

Кад се све сабере, по извјештају Министарства одбране БиХ, број војника из Хрватске на ратиштима креће се између 25 и 30.000.

АГРЕСИЈА ХРВАТСКЕ

У Загребу су дуго демантовали ове наводе и на крају су, ипак, „попустили“. Хрватски представник у УН **Марио Нобило** званично је саопштио да влада његове земље „не негира да се тамо (у Босни) налазе регуларне трупе хрватске Армије“. Наравно, није навео број. **Нобилу** изјаву допунила је америчка обавештајна служба износећи да се у Босни бори око 10.000 војника из Хрватске, а према процјенама УН тај број се креће између 3 и 5.000. У свијету је раширено мишљење да ЦИА има много боље изворе информација. Сви наведени подаци демантују ранију тврдњу хрватских званичника да се у БиХ бори око 1.500 добровољаца.

Не улазећи у тачност било које од наведених бројки остаје чињеница да се у БиХ боре припадници хрватске Армије. А то **Силајџић** назива отвореном агресијом.

На другој страни, још увијек остаје загометна да ли се у БиХ боре и припадници Војске Југославије. Послије објављивања чланка

у „Њујорк тајмсу“ да припадници ове Армије прелазе преко Дрине појавили су се деманти из Генералштаба у Београду уз указивање да није немогуће да на тамошњем ратишту има припадника бивше ЈНА који су родом из Босне те да је њихово право да одлучују о својој судбини. По муслиманским изворима највише војника са територије СР Југославије бори се на оловском ратишту, али их има у значајном броју и на другим фронтима. Своје тврдње поткрепљују и изјавама попут ове:

„Само станите у Зворнику и гледајте како југословенска Армија прелази преко“ — изјавио је недавно капетан **Јантура Страндас**, припадник мировних снага УН из Норвешке. Ова његова тврдња, на неки начин, демантована је у сједишту УНПРОФОР-а у Загребу. Званично је саопштено да „УНПРОФОР нема никаквих поузданих доказа о преласку припадника Југословенске војске у БиХ“. У Сарајеву је ово саопштење коментарисано на следећи начин: „У то се може повјеровати само ако човек који сједи у кабинету у Загребу боље види ко прелази мост у Зворнику боље од онога који стоји на њему“.

Недоумице, дакле, остају. Исто тако, остају све дилеме око тога колико која страна у босанско-херцеговачком рату има војника, оружја...

МУКЕ СА ДОБРОВОЉЦИМА

Велику пажњу у свијету изазвала је општа мобилизација коју је наложила врховна команда босанских Срба. То је изазвало и озбиљна страховања да се рат наставља још већом жестином. При томе се има у виду да муслиманска страна често понавља како се нарочито неке територије могу вратити онако како су и заузете — силом. Осим тога, по изјавама муслиманско-босанских званичника и написима у медијима, Армија БиХ је знатно ојачана како у људству тако и у наоружању. Господин **Изетбеговић** је у више наврата изјављивао да има око 200.000 наоружаних људи. Да ли се ова бројка случајно поклапа са бројем погинулих у овом рату остаје нејасно.

Ипак, свако заокруживање бројки изазива одређену сумњу.

Према подацима Међународног института за стратешке студије, са сједиштем у Лондону, Армија БиХ броји око 65.000 војника. По истом извору овој Армији недостаје тешко наоружање. Како се процјењује она има 20 тенкова „Т-55“, око 30 оклопних транспортера и неколико тешких топова и минобацача од 120 мм.

Послије уклањања неколико криминалаца из њених редова ова Армија се значајно консолидовала о чему говоре и успјеси у борбама против ХВО и Хрватске армије у средњој Босни. У саставу ове Армијебори се неколико стотина добровољаца из исламских земаља. Према изворима поменутог Института њих има око 300 и сконцентрисани су углавном у Зеници и око овог града. У Загребу се тврди да их има неколико хиљада. Сличне информације могу се често чути и у Београду.

У том „процјењивању“ најдаље је отишао њемачки лист „Шпигл“. У чланку у коме се описује један ратник из Саудијске Арабије, између осталог, се тврди: „Азиз је само један од преко 2 милиона професионалних ратника који су Босну дошли из Малезије, Пакистана, Алжира, Либије и других земаља. Они су својим герилским искуством и својом храброшћу у борби армије босанског председника **Алије Изетбеговића** помогли да стекне борбену моћ која је изненадила Србе и Хрвате“.

Не зна се у каквом је стању аутор писао текст, али све упућује да је бројке добровољаца из исламских земаља множио са неким повећим бројем. Још на почетку рата неки муслимански официри су указивали да им добровољци из исламских земаља више сметају него користе, али „шта ће те са њима, људи су дошли и не можеш им рећи да се врате кући“.

Изгледа да ће се преостали добровољци из тог свијета много брже вратити у своје земље него што су мислили послје убиства радника УНХЦР **Гудала** код Зенице. Убиство, као и рањавање још два лица, починила је група тих добровољаца — саопштите су званичне власти у Сарајеву. Привремено заустављање дотурања хуманитарне помоћи у средњу Босну због овог догађаја на најдрастичнији начин скренуло пажњу босанскохерцеговачке јавности да присуство добровољаца представља исувише велики ризик и да је најпаветније вратити их тамо одакле су и дошли. Министар одбране БиХ **Хамдо Хаџихасановић** рекао је недавно да већина њих ни су под контролом његове Армије. Уз то; повећава се одбојност домаћег становништва према тим људима који проповиједају строге вјерске прописе и са неким људима слободнијих погледа долазе чак и у физичке сукобе.

Хрватско вијеће одбране има око 50.000 војника — тврди се у извјештају Института из Лондона. Располаже, такође, са 50 тенкова. Ако се има у виду да се са њима бори значајан број плаћеника и припадника Армије Републике Хрватске ова бројка је знатно већа. У борбама у средњој Босни показало се, међутим, да су војници из Хрватске немотивисани у да „олако напуштају положаје и остављају оружје“. Дио тог оружја и наоружања пао је, без сумње, у руке муслиманско-босанске војске.

Није безначајан податак да је садашњи командант ХВО Анте Росо из Хрватске и да никада није живио у БиХ.

КАРАЦИЋЕВА ПРЕМОЋ

Босански Срби су далеко најбоље наоружани и опремљени. Господин **Караџић** је у више наврата истицао да су се они озбиљно спремали за рат. Западни војни стручњаци тврде да српска војска у БиХ броји око 80.000 људи, а број добровољаца из Србије и Црне Горе је непознат. Има 330 тенкова, више од 400 оклопних транспортера и 800 комада артиљеријског оруђа и минобацача. При томе се често наводе подаци да „Караџићеви људи добијају из Београда онолико помоћи у сваком погледу колико им треба“.

Све наведене бројке могу се ставити под знак питања. Оне, ипак, говоре о бар некаквом односу снага. Говоре и још нешто више — рат ће се највероватније наставити у појединим дијеловима БиХ. Можда и до „потпуно уништења“ — како поједине стране не та-

коријетко говоре. Може да охрабри једино то што се најјача, српска страна „чува“ већих окршаја изузимајући ратиште у Олову, које је како за Србе тако и за Муслимане од изузетног стратешког значаја.

По неким индицијама Муслимани ће врло тешко потписати било какав мировни споразум док се не рашчисти ситуација у средњој Босни. Без тог дијела ове Републике будућа босанска — муслиманска држава нема никаквих шанси за опстанак. Уз то се поставља још стотинак озбиљних питања. Још увијек нико није задовољан величином територија које посједују, изузимајући на неки начин српску страну која држи 70 одсто БиХ, али очигледно није задовољна „квалитетом“. Ниједна страна неће моћи да споји тај квалитет и квантитет па чак кад би добила много више територија него што је тражила. Јер, БиХ, често се заборавља, представља и природну целину.

ОСНОВАНА НОВИНСКА АГЕНЦИЈА

У Београду, у понедељак, 7. фебруара 1994. године почела је да ради професионална и комерцијална новинска агенција ФоНет.

Агенција ће у почетку продукцију претежно заснивати на фоно (тонским) извјештајима дописника и сарадника из земље и иностранства, којима ће сервисирати електронске медије — радио и ТВ станице.

Агенција ће упоредно почети да развија и писани сервис за дневну и недељну штампу.

Дописничка мрежа агенције ФоНет покриваће све главне центре на простору СР Југославије, готово све најважније пунктове на територији бивше Југославије и велики број места на свим континентима.

Новинска агенција ФоНет приватни је подухват оснивача иза којег не стоји, нити га финансира било која институција, организација или појединац из земље или иностранства.

УЛОГА ХЕРОЈА БАЛВАН РЕВОЛУЦИЈЕ, ПРЕДСЕДНИКА РСК

НАВЛАЧЕЊЕ ВЛАКА

Изборни серијал у Српској Крајини неће имати свој пети, шести, енти наставак, како се очекивало „све док Онај Прави не победи“. **Милан Мартић** изабран је „већ“ у другом изборном кругу.

Изазећи трећи пут на биралиште у нешто слабијем одзиву, Крајишници су се 23. јануара у условима када је потребна само проста већина гласова, између **Милана Бабића** и **Милана Мартића** определили за потоњег, независног кандидата на служби министра унутрашњих послова. Они који су се на ТВ екранима РТС-а тако здушно залагали за Мартића, пошто су одахнули са олакшањем, „замрзнути“ су до следеће такве прилике.

Како и доликује, победник је добио и телеграм-честитке. Тако, Радован Караџић изражава задовољство што је Мартић „на ту државну функцију изабран као угледни грађанин, непосредном вољом народа“, док му **Никола Шаиновић** „жели много успеха у обављању тако одговорне дужности у историјско време за читав српски народ“. Сличне поруке примали су и Крајишници, али пре избора, на другачији начин и у нешто другачијем тону све док нису схватили да је избор **Милана Мартића** „историјска нужност“, нешто као судбина, којој се, зна се, не може побегнути.

Истина, кад је већ о „изражавању воље народа“ реч, било је ту разних искушења: у првом кругу избора, проглашеним неважећим, 12. децембра, **Милан Бабић** добио је више од два пута већи број гласова од свог противника; у поновљеном гласању 26. децембра, да није „пронађено“ 4 хиљаде „неважећих“ гласачких листића, Бабић би опет постао председник; приликом трећег исказивања „народне воље“ број мртвих душа на бирачким списковима опасно се приближио броју од 6.857 гласова — за колико је Мартић победио.

Од почетка бирачима у Крајини давано је до знања да је због нечега веома важно да Мартић буде на том месту, те да „уколико буде изабран Бабић и крене у мегаломанију, Србија смањује одговорност за Крајину“.

ДОШЛИ, УКРАЛИ И ИДУ

Од неумереног слављења **Милана Мартића** као „крајишког јунака“, до безочног пљувања **Бабића** као некога ко „у овом моменту не сагледава интерес целокупног српског народа“, они који знају како се то ради, направили су од политичког аутсајдера, бившег

Милану Мартићу неће бити лако. Није у модн балван-револуција. Наредне сезоне ће се, изгледа, поново носити братство и јединство. Не рече ли оно Туђман, недавно, на скупу хрватских жупана: „Важно је да влак прође кроз Книн?“

Пише:
Ружица РАНИТОВИЋ — ЈОВИЋ

бравара и полицијског инспектора (коме и кад скине униформу још увек остају бркови полицајца) — пожељну државну фигуру. Као полука која је покренула свет (и окренула свест Крајишника) телевизија је и овог пута била сврсисходно средство у рукама режима у Београду. Истина, у поступку обраде Крајишници су се показали знатно живаји у односу на људски материјал на србијанским просторима. У првом кругу избора остали су имуни на изборна типовања земљака **Крсте Бијелића** преко екрана РТС-а, а покушај да се ТВ Книн пред понављање избора крајем децембра „кадровски ојача“ новинарима новосадске телевизије — пропао је. Припадници ове екипе су на улицама Книна били мета разних вербалних инцидената. Престало је, дакле, само једно: у сарадњи са Мартићевом милицијом, техничари новосадске телевизије онемогућили су даље емитовање Телевизије Книн ван градског подручја и инсталирали се на Плитвицама као државна РТВ Српске Крајине.

„Прије мјесец дана десило се нешто што у медијском простору нема примјера: један ТВ студио из српског простора упао је у други ТВ студио у српском простору, и узурпирао му право на рад. Не кривимо раднике ТВ Нови Сад што су то направили, кривимо пре свега оне који су их позвали, имајући на уму накану са којом су дошли. Основни смисао је да се одраде неке негативне радње у вријеме избора за председника Српске Републике Крајине, па кад се то заврши, да се новосадска екипа повуче. Од тренутка када је новосадска екипа узурпирала наш простор, ми смо од државног, постали локални студио за

подручје Книна, и то најуже подручје“, каже **Милан Штрбац**, директор РТВ Книн, сведочећи о гужви која је у медијском простору Крајине настала запетљавањем тамошњих изборних збивања. ТВ Книну су узурпирани одашиљачи на Ђелавцу и Пљешевци и „стављени у службу новосадске телевизије, која се смјестила у Спомен-дому Шесте личке ударне бригаде на Плитвицама, што понешто и симболизира“.

Господин Штрбац тврди да је и по људима и по техници то ТВ Нови Сад, али наглашава: „У њиховом су власништву сада и наша два линка које су, да би се инсталирали, од нас опљачкали. Сваки врједи по сто хиљада марака. Ми имамо ТВ релетитор на брду Коњ и представници РТС, ТВ Нови Сад, дошли су тамо ноћу, развалили врата на згради релетитора, скинули два линка помоћу којих се слика преноси до других студија и онда уз помоћ милиције спријечили нашу комисију да утврди штету начињену пљачком. Ту опрему су потом однели на Плитвице. И од пљачке објекта на Коњу ми нисмо могли радити на цијелој територији овог дијела Српске Крајине, па смо присиљени на локални рад.“

ОБЕЋАЊА И РЕАГОВАЊА

Новопечена државна телевизија прихваћена је од Крајишника како и доликује — као медиј који је дошао да узурпира туђи простор, па је постојала опасност, како каже Штрбац, да „борбене јединице дођу и присиле је да се повуче“. Такође, програм РТС који је у Крајини, технички, сасвим добро видљив, због своје необјективности током избора, окретао је знатан број грађана Крајине ХТВ-у. „Људи су сматрали да је код такве необјективности боље гледати и хрватску телевизију него РТС“, каже Штрбац.

„Ниједна локална радио станица, ниједан новинар, нико ко се бави медијима у Крајини, није пристао да сарађује са телевизијом на Плитвицама. Тамо ради искључиво екипа из Новог Сада, међу њима и њихова два сарадника са овог простора“, истиче директор Книнске телевизије, јер „они нису дошли да помогну у информисању, да буду студио на дужи вријеме. Дошли су накратко да одраде оно за шта су задужени“. Позвала их је, каже, влада Републике Српске Крајине, односно министарство за информисање, на челу са **Миленом Тањгом**, а послала СК—ПЈ, у коме су повезана Рачанова (загребачка линија), чији је представник министарка Тањга, и беог-

радска линија на чију је иницијативу све и урађено.

Наслоњена на опште поставке о манипулацији ТВ гледалишта, изборна кампања једног од председничких кандидата, дала је свему и нешто локалне живописности. Пре свега, пошло се од јунаштва. Што су се избори приближавали, Милан Мартић бивао је све већи јунак — права крајишка легенда. Телевизијски програм је, како каже Штрбац, прављен тако трећеразредно да би га по квалитету вишеструко превазишао и ТВ Книн, ма колико био млада телевизија: „Људи су и напиту долазили у студио, па је било и смијешних сцена“. Дуго најављивана, емитована је и специјална емисија о Мартићу, где су коришћени снимци са пробоја босанског коридора, као и са чувеног скупа у Србу 1990. године који је окупио око 200 хиљада Крајишника, а на коме је говорио др Јован Рашковић. Са ауторским печатом Крсте Бијелића, све је упаковано за потребе пропаганде Милана Мартића. Учесници пробоја коридора, као и скупа у Србу, реаговали су на све то револтирано.

Локалне радио-станице, у које су се присталице Милана Бабића у овим изборима највише уздале, такође су пред саме изборе узурпирале. На пропагирању Мартића, уз договарајуће притиске, „ангажирана је комплетна милиција, која је ишла на терен, врбовала, претила, говорила да ће СДС Крајине на челу са Бабићем предати Крајину Хрватској, да ће престати да стиже помоћ из Србије уколико

Бабић победи. За све то време, његовог противкандидата на ТВ екранима једноставно — није било.

Уз истицање отворене наклоности Слободана Милошевића према Мартићу, у народу је све време (уз приче о свесрпском уједињењу), подгревана и прича о Мартићевој неустрашивости, која датира још од 1990. године, када је као начелник полицијске постаје у Книну најурио хрватске редарственике и отказао послушност министру Јосипу Бољковцу. Више пута током кампање Мартић истиче да његова политика, програмски, има за приоритет: ослобађање привремено окупираних подручја, учвршћивање границе према Хрватској, па тек онда — разговори о миру. На прес-конференцији, одржаној одмах након избора, Мартић, као новоизабрани председник, на првом месту у реализацији „програма који изражава вољу и интерес народа“ види уједињење српских земаља у једну државу. Наглашава да су заједничком монетом први кораци већ направљени. Спољна политика Крајине биће, по његовим речима, агресивна, са строгом симетријом у нивоима преговарања (која се пре свега односи на хрватску страну) и базираће се на скупштинској платформи. Споразум у Женеви, ипак, на све баца ново светло. Штошта се мора на нови начин објаснити: на примедбу изречену на поменутој конференцији — да је Милошевић признао авнојске границе Хрватске — Мартић каже: „Тај потпис значи само мир, а Крајина није враћена у Хрватску“.

Противречност овог исказа суштина је противречности самог положаја Милана Мартића, у коме се, као некадашњем хероју балван-револуције, уз све приче о самосталности и државности Крајине, сада види, пре свега, поуздани извршилац глобалних српско-хрватских државних договора, где положај Крајине још увек остаје крајње магловит.

НЕЋЕ МУ БИТИ ЛАКО

Ипак, сви договори везани за Крајину мораће се верификовати у будућем парламенту Републике Српске Крајине, у коме ће СДС Крајине (Бабић) са своја 32 посланика у коалицији са СРС и њених 16 посланика, у односу на укупних 84 места чинити релативно стабилну већину. Након формирања органа власти, а то значи и владе са ресорним министарствима, Милан Штрбац очекује и формирање медијске мреже Крајине, какву имају нормална демократска друштва. У новим медијским условима Милена Тањага више неће бити ресорни министар (враћа се у Београд одакле је и послата, каже Штрбац), а неће бити ни тзв. државне телевизије на Плитвицама. Та улога биће враћена ТВ центрима у Книну, Белом Манастиру, а основаће се евентуално и нови центар у Окученима. Нешто од ТВ на Плитвицама ипак ће остати: огромна ставка у Буџету Крајине. Трошкови њеног емитовања сада се процењују на 5 хиљада немачких марака дневно!

Са овим дугом крајински парламент мораће се суочити као са једним од првих проблема, већ након свог конституисања. Једна од звезда, промотор ове телевизије, Крсте Бијелић, који је вест о победи Мартића, тео да објави бучно, са балкона зграде изборног штаба, у инат Книњанима који су гласали за Бабића, тада већ неће бити ту. Његов штићеник остаће да председникује. Уколико буде држао до институција, између парламента са Бабићевом већинском коалицијом, својих обећања датих у кампањи и онога што се од њега очекује у Београду, мораће да покаже особине које са његовим навелико истичаним јунаштвом неће имати много везе. На те особине се, уосталом, и рачунало када је насупрот Бабићу, управо он изабран за београдског изборног фаворита. Милан Бабић за неке сличне подухвате дефинитивно није погодан: не може се заборавити како је након потписивања Венсовог плана за Крајину, почетком 1992. године послао Милошевићу отпоздрав на писмо.

У сваком случају, Милану Мартићу неће бити лако. Времена су се променила. Није у моди балван-револуција. Наредне сезоне ће се, изгледа, поново носити братство и јединство. Митрополит загребачко-љубљански господин Јован, служи ових дана литургију у Загребу, док загребачки новинари распакују кофере у Книну. Чак је и вокабулар председника Туђмана прешао из повјесних у нешто прагматичније оквире. Тако је недавно на скупу хрватских жупана он рекао: „Важно је да влак прође кроз Книн“.

СКУПШТИНА, ЖИРИНОВСКИ, СУПЕР—ДИНАР

НЕ ДАЈ НАТУ ДА УБИЈЕ ТАТУ!

Два циркуса у једној земљи; а у исто време, и оба дозлабога атрактивна, превише је и за велику Србију, а камо ли за ову садашњу, оволицку. Један стајаћи, тј. стални — под кровом парламента, други „циркус на точковима“, у пролазу — у каравану Жириновског, бацили су у тотални засенак све остале догађаје у земљи Србији, па чак и операцију „супер-динар“, коју озбиљни стручњаци већ оцењују као најновији део из серије у континуитету газда-Језде — Мама-Дафина — деда-Аврам. Разлика је, кажу, само у томе што иза г. Аврамовића — стоји иницијатор и протектор — лично председник Милошевић, а иза Језде и Дафине био је неко на нешто нижем нивоу. Али, живи били, па видели. Тај трећи циркус тек ће нам закуцати на врата...

Што се светских мас-медија тиче, они су се далеко више бавили циркусом на точковима, него оним стајаћим. Збивања у парламенту, ваљда, сматрају „већ виђеним“, мада је реч о новом парламенту, јелте, „којим ћемо се поносити“ (једног дана, а можда и пре). Свету је, очигледно, доста „селевачких јебачина“ у српској скупштини и ретка су била гласила која су се тиме озбиљније бавила.

У том смислу, вредан пажње је напор **Радио Франс-ентернaсионала**, који каже да је „после четири дана натезања и погађања“, скупштина ипак добила председника, а „чињеница да СПС контролише и ову високу функцију у врху власти указује на поступно преузимање свега што се може од стране владајућих социјалиста. Тихе, али бројне кадровске промене на челу предузећа и културних установа одвијају се већ месецима у том правцу...”

БОЈ СЕ ДАНАЈАЦА...

А око фамозне „издаје“ у опозицији, која је омогућила социјалистима да освоје председничко место у парламенту, између осталог, каже: „Занимљиво да нико не помишља да је неко од социјалиста, можда изненадно обузет осећањем кривице и кајања, гласао против Томића, што би значило да тзв. издајника има више од четири“!?

Заиста, веома занимљива могућност — теоретски могућа, али практично неизводљива у редовима социјалиста, дисциплинованих партијаца под будним оком строге контроле сопствених супервизора. Уосталом, г. Ђинђић је признао да његове посланике „нису хтсли“ да контролишу, што ће рећи да су им веровали, а сви остали су контролисали једни друге.

Док Жириновски верује да је светски мир могућ тек кад „руски војници оперу своје чизме у Индијском океану“, тврдокорни српски представници дефинишу екватор као имагинарну линију, која ће једног дана делити Србију на два дела

Пише: Никола БУРЗАН

Ако је тако, ако једино у ДС није било „спољне контроле“, није потребан никакав Шерлок Холмс, нити инспектор Мегре да би „открили“ где се крије „губа у торини“. Све је јасно. Поштено. А оно старо „бој се Данајаца и кад дарове носе“ — остаје као вечна опомена.

Агенција АП из Будимпеште такође јавља веома занимљиве ствари, које — само на први поглед — немају директне везе са скупштинским циркусом, садашњим и, посебно, будућим. Реч је о посети мађарског министра спољних послова Гезе Јесенског Београду и обећања која му је, наводно, дао Слободан Милошевић. А та српско-мађарска „нагодба“, ако је тачно интерпретирана, није нимало наивна.

„До разговора које је Јесенски водио у Београду — истиче АП — дошло је после састанка који је Милошевић одржао са мађарским посланицима у српском парламенту.

Стиче се утисак да је Милошевић обећао аутономију за 500.000 Мађара који живе у плодној српској покрајини Војводини, у замену за обећање да ће се пет мађарских посланика уздржати у значајним гласањима у српском законодавном телу.

Ово уздржавање би омогућило Милошевићевим социјалистима да блокирају сваки покушај уједињених опозиционих партија да добију кључне положаје као што је место председника парламента. Јесенски је, после разговора са Милошевићем у Београду, изјавио да га је Милошевић уверио да ће припадници мађарске мањине у Војводини сачувати своју культуру и независност. Поштено.

ФАШИЗМ НА ВИСОКОМ НИВОУ

Ипак, циркус на точковима Владимира Жириновског, кога светска штампа, чак и у насловима, из милоште назива „MAD VLAD“ („Људи Влада“), „NUTTY“ („Шашавко“) итд, потукао је, својом турнејом по „свим српским земљама“, све рекорде у публицистици. Мање-више, готово сви извештаји о овом „историјском догађају“ почињали су са „Руски фашистички екстремистички лидер“, а онда је наведено из којих је све земаља већ протеран и које му нису одобриле улазне визе.

Римски „Манифесто“ је, уочи посете „Људог Владе“, чак изражавао сумњу и забринутост — да ли ће добити дозволу за улазак у Југославију, с обзиром на „екстремизам и фашистичке и расистичке идеје овог Руса“. Београд би се, каже, „компромитовао кад би примио Жириновског, када би му дао простора у штампи, а нарочито када би га примио на високом нивоу...“

И? И — све се то, на жалост, догодило! Жириновски је пропарадирао — и то помпезно — „свим српским земљама“, штампа и ТВ дала му је огроман публицитет, а и примљен је, богами, на веома високом нивоу. Чак и од званичних власти — Црне Горе, РС и РСК: Милошевићевих обожаваца Светозара Маровића, Радована Караџића и Милана Мартића. Примљен је и од највиших духовних власти — патријарха Павла. Није била лења на опозиција, с г. Војиславом Шешељем на челу, а ф. Смиљанићу, Бранковићу, Буретићу етц. (опозиционарима?) да и не говоримо.

Једино га није примио Слободан Милошевић, али „Људи Влада“, по свему судећи, за тим и не жали, пошто је раније у више наврата изјављивао да је Милошевић — бивши комуниста, а он, њих не мирише. Али, зар није довољно што је, после разговора са Милошевићем главним црногорским експантом и љубимцем Маровићем, Жириновски изјавио да су „истомишљеници“, као да се „познају сто година“? Крвна (партијска) веза је, значи, ипак сачувана.

Зашто га је примио Патријарх — то је већ ствар виших, небеских сфера, јер — недокучени су путеви господњи. А Шешељ? Прво, каже „Манифесто“, Шешељ „по много чему личи на Жириновског, са чијом се политиком слаже“. Стога је он, Шешељ, искористио прилику да покаже како Руси — „барем руска националистичка опозиција — не подржавају Милошевића у његовој политици, већ подржавају Шешеља, његову партију и иницијативе које су блиске, па чак и идентичне са иницијативама вође Либерал-демократске партије“.

КАД ЕКВАТОР ПОДЕЛИ СРБИЈУ

Милошевић је, дакле, чист — ни лук јео, ни лук мирисао, чак није дозволио ни планирани митинг Жириновског на Тргу Републике

у Београду. Свака част. Тако треба. Као и увек досад, он је препустио другима да посвршавају прљаве послове и сачувао достојанство. Уосталом, за те ствари — одобравање или ускраћивање боравка страним држављанима — није надлежна републичка, већ савезна власт. А она је ту увек била супериорна, слободна и независна у својим одлукама. „Ко то беше председник Југославије? Лилић? Који Лилић? Шта ће он тамо?“ — лепо је питао, у интервјуу „Студију Б“ Жириновски.

Поред званичника — државних, партијских, духовних итд. — ко је још дочекао и слављено Жириновског? Француски радио каже да га у Београду „није дочекало пет милона људи, како је очекивао, али је његових присталица било довољно за обезбеђење нестиманог котрљања панславјанског медијског циркуса и овим друмовима. Око лидера ЛДПР одмах се сјатило разнолико друштво пророчица, духовских пресретака, а запажене је било и присуство Караџићевог шефа дипломатије Алексе Бухе“.

Занимљиво је — наставља РФИ — да медији под Милошевићевом контролом нису дочекали вођу руских ултранационалиста онако одушевљено као што се могло очекивати. Зашто? Зато, каже, што је „у владајућим круговима изгледа сазрело уверење да би се превелико искушавање Јељцинове стрпљивости могло показати нездравим, поготово у ситуацији када других савезника нема на видуки“. И, шта још? „Осим тога, Жириновски неодољиво подсећа на Шешеља који је већ месецима у Милошевићевој немилости“.

И опет је Србија постала земаља мимо свих земаља света. „За разлику од других земаља које је Жириновски посетио, увредио и из њих избачен, Србија нуди плодно политичко тло за његову ватрену поруку о словенској супериорности и коначаној победи — пише лондонски „Индипендент“. — Србија и Жириновском заједничко су гнев и самосажалење. И он и они боре се против стварног или замисљеног понижења. Док Срби себе виде као жртве историјске завере, Жириновски је убеђен да је жртва животних лишавања. Док Жириновски верује да је светски мир могућ тек када „руски војници оперу своје чизме у Индијском океану“, тврдокорни српски представници дефинишу екватор као имажинарну линију која ће једнога дана деливати Србију на два дела“.

Екватор?! Таман посла! Ми више волимо северну хемисферу, а Жириновски нам је обећао православну унију од Книна до Владивостока! И то нам је довољно. Бар засад. Тим поводом „Гардијан“ пише да руски екстремиста „захваћен општим медијским циркусом“, излаже своју визију будуће територијалне поделе Европе „која у много чему подсећа на погодбу између Хитлера и Стаљина“.

„ВЛАДИМИРЕ, НЕ ДАЈ НАТУ...“

Зашто је наишао на такав пријем у „свим српским земљама“? Па, каже Би-Би-Си, Жириновски „говори много шта од онога што су људи овде одавно желели да чују, бар од некога од руских лидера“. Хоће да каже да овдашњи народ српски вапи за речима утехе и подршке, па макар оне долазиле и од црног ђавола. Како је само био дирљив онај сусрет са малим српским ратником, окићеним медаљама, у хотелу „Југославија“! А тек са оном петогодишњом девојчицом у Требињу која је носила транспарент: „Владимире, не дај НАТУ да убије мога тату“! У време комунизма деца су о НАТО учили тек у другом разреду основне, а сада, ето, и у обданишту знају ко је

највећи непријатељ васколиког српства.

Једном речју, како пише „Монд“, Жириновски се међу Србима осећао „као риба у води“. Зар је српски народ заиста доведен у тако безнадежну и очајничку ситуацију да и фашисте дочекује хлебом и сољу, слави их велича, грли и љуби? И да опет буде мимо осталог света који се тога стиди... Па, људи моји, Жириновског су чак и Бугари отерали, односно протерали!

Но, свако чудо за три дана, па је и тај циркус био и прошао. Остао нам је онај други, стајаћи, у виду скупштине, много тежи и проблематичнији, јер нам од њега и егзистенција зависи. А шта ће бити с њим — то само Бог зна и, можда, Његов изасланик у Србији (и шире) у лику Великог Вође. А шта он мисли и шта нам спрема — то само он зна. А он је „шармантан и духовит“, зар не?

ОПРЕМА ПОКЛОНИЦИМА

Радио Дојче веле истиче да Милошевић, тај „одмерени, бескрупулозни тактичар“, жели да упути свету сигнале о промени своје политике. И стога, каже, вуче вештачке потезе, а онај када је примио вође опозиције и, тобоже, понудио им учешће у власти, равна је отровној јабуци. „Јер, социјалистима недостаје само неколико гласова за апсолутну већину, а опозиционе странке су безнадежно посвађане. Дакле, социјалистима је довољно да преваре само једну једину групацију (или део ње — наша прим.), како би остварили четири предности. Прво, минималним уступцима социјалисти могу да остану и даље на власти. Друго, у том случају Милошевић не би морао да проглашава ванредно стање. Треће, иностранство би могло бити убеђено у назови спремност на компромисе режима у Београду. И четврто, после кратког времена кривица за привредну и социјалну пропаст могао би брзо да се свали на бившу опозицију...“

Значи, закључује Дојче веле, чак и ако само један партнер буде подржавао Милошевићеве социјалисте, то ће довести до привидне политичке стабилности, која је српском председнику насушна потреба како би дошла до укидања санкција, закључивања мировног споразума у Босни, нормализације односа са Хрватском. А после, кад је чвршће седне у седло власти, тешко опозицији и неистомишљеницима!

Невероватно је колико је Милошевић добар психолог — пише бриселски „Соар“. Успео је да импресионира чак и једног Вука Драшковића, а недавно је снагама реда наложио да га претуку!? Француски радио лепо примећује да се многи преваре због „празнине која окружује Милошевића и Србију са њим иденфитиковану, па покушају да сарађују, да му помогну, не схватајући да он управо неће да реши никакве проблеме и не жели сараднике, осим да би их могао што спектакуларније одбацивати и понизити...“

Подсећајући на „случајева“ Ћосића и Панића, француски радио истиче да тако пролазе сви они који „не могу да одоле искушењу да оду Милошевићу на поклоњење. Нико нема утицај на њега и нико се не може одржати поред њега дуже од неколико месеци. То је та победничка логика система која је произвела ратове и донела глад“.

Тек толико, садашњи и будући поклоници, да имате на уму с ким имате посла.

ИЗБОРНИ РЕЗУЛТАТИ МАЛИХ СТРАНАКА

БАТРГАЊЕ ПО ДНУ

Променом закона о телевизији и изборног закона, мале странке имале би више шанси, али само ако су озбиљне и спремне на коалицију

Пише: Александар Б. НЕДЕЉКОВИЋ

Политичка позорница која је остала „испод црте“ јасно је подељена на два дела. Горњи део чине политичке странке које то стварно јесу, и које, иако мале, имају извесну политичку озбиљност. Таквих је било 23. Доњи део чине свакојаке сасвим неозбиљне групе и групице, мини-странке и микро-странке, чији је излазак на републичке изборе бесмислен. Њих је било чак 53. Уколико опозиција у Скупштини Србије успе да промени закон о телевизији и изборни закон, овај пејзаж ће се битно променити.

Изменом закона о ТВ, та кућа би престала да само хвали социјалисте и грди опозицију, као досад, па би социјалисти вероватно спали са садашњих 37% народних гласова на само око 33%. Изменом изборног закона, цела Србија би била једна изборна јединица, али да у тим условима не би биле онемогућене мале странке, странке националних мањина, и сличне, цензус би вероватно био снижен са садашњих 5% на само 1%. Опет, да би се спречила најезда неозбиљних група које се кандидују само из шале или из некаквог хобизма, број потписа грађана потребан да би се нечија изборна листа верификовала вероватно би се попео на 1% од укупног уписаног бирачког тела Србије — 70.000. То би била недодирљива висока препрека за неозбиљне и микро-странке. (Њима, наравно, увек преостају општински избори као шанса за улазак у политички живот.) Отпали би, дакле, свих 53 са дна табеле. Социјалисти би са 3% гласова добили, где чуда, само 33% места у парламенту — само 82. Опозицији би остало 168 места. Има ли, тада, шансе да неко од „малих, али озбиљних“ уђе у посланичке клупе?

Дакле, нико не би могао ући са само једним послаником, јер ако је цензус 1%, надмашити га макар и мало значи, одмах, имати три посланика. Ако на новим изборима, у 1994, буде опет 4.125.609 важећих гласачких листића, 1% ће бити 41.256 гласова: магична цифра која политички живот значи. Ако претпоставимо да ће, због поштености и непристрасног става ТВ, и због испадања из трке оних неозбиљних, мале али озбиљне странке све, линеарно, удвостручити своје резултате, добијамо следећу слику.

Као прва испод црте остала је, у децембру 1993, **Сељачка странка** Србије са 65.625 гласова. Она би добила (претпостављамо) дупло више, дакле 131.250, дакле 3% гласова, и тиме осам места у Скупштини.

Друга испод црте остала је **Народна странка** Милана Парошког која је добила 48.331 глас и у београдској изборној јединици, удружена са Народном радикалном странком, још 8.590 гласова, укупно 56.921. У свим осталим деловима Србије НРС је прикупила укупно још 8.347 гласова. Ако би ова коалиција Парошки-НРС била поновљена, али за целу Србију, било би то укупно 65.268 гласова, а кад се то (претпостављамо) удвостручи, они би добили 130.536 гласова, готово исто као Сељачка странка; њима би, дакле, припало такође осам мандата.

Трећи испод црте остао је **Аркан** (Странка српског јединства) са 41.362 гласа. Удвостручено, то би дало 82.724 гласа — тачно 2%, дакле поново пет посланичких места, колико је Аркан својевремено и имао.

Четврта испод црте је остала **Демократска коалиција за Војводину** (РДСВ-ДСВ-СЈ) са 41.097 гласова, скоро исто као Аркан; исход би био исти, пет мандата.

Удружена левица добила је 34.366 гласова, удвостручено то би било 68.732 гласа или 1,66%, дакле, четири посланичка места.

Сада прелазимо у зону безнадежних. Наиме, шеста испод критичне линије била је **Странка девизних штедиша** са 17.452 гласа, што и удвостручено даје само 34.909 — мање од 1%. Закључујемо да ова странка ни у тим идеалним условима никада неће ући у Скупштину. Можда не случајно, списак безнадежних почиње управо том странком која и није права политичка странка, него интересно удружење неких преварених грађана.

Преостаје нам још 16 малих странака, од којих ниједна (по нашој пројекцији) никада неће добити ниједан мандат, осим у некој коалицији. Ту је напре **Српска демократска странка Србије**, која је у суш-

тини странка Срба западно од Дрине, и која од недавно и не постоји као таква, јер се и формално припојила странци Радована Караџића чији је део заправо одувек и била. Она је добила само 15.447 гласова, иако у Србији избеглица из тих крајева има неупоредиво више. Испод тога је — изненађење! Некада моћна странка Мирка Јовића, **Српска народна обнова**, добила је само 15.187 гласова. Ипак, то је респектабилан број, 0,37% гласова, што би, удвостручено, могло битно помоћи некој коалицији, али само под претпоставком да Мирко Јовић може претрпети да на некој изборној листи не буде први, нити носилац листе, нити главно лице на плакатима.

После овога настаје, и на листи безнадежних, нагли пад. Следећа странка има малтене двоструко мање од СНО; уједно, то је прва странка са мање од 10.000 гласова. То је **Нови комунистички покрет Југославије**, чија је скраћеница НКПЈ подобро ушлавила неке старије грађане („Ен-ка-пе-јот! Враћају се.“) Они су добили само 9.854 гласа. Испод њих је већ поменути **Народна радикална странка** сама (без Парошкога), а затим **Комунистичка партија Југославије у Србији** са 8.104 гласа. Нови велики пад, и ту је **Социјалдемократска партија**, месецима прихватана у штампи и на ТВ као велика и јака; добила је само 5.959 гласова, или 0,14%. Затим, **Реформски демократска странка Санџака**, са 5.530, и **Удружење девизних штедиша** са 4.877. Према томе, да су се Странка девизних штедиша и Удружење девизних штедиша удружили, имали би заједно 22.239 гласова, па још кад би то удвостручили — ето њима 1,08% гласова!

Демократски савез Хрвата у Војводини добио је само 3.916 гласова, Српски ројалистички покрет само 3.627, **Радничка партија Србије** 3.019 и **Земљорадничка странка** 2.790. **Демократска реформска странка Муслимана** добила је 2.697 гласова, а **Српски ројалистички блок** 2.402.

На претпоследњем месту нашег списка „малих, али озбиљних“ је **Напредна странка — напредњаци**, са 2.216 гласова, и на последњем **Уједињена социјалдемократија** са 2.011.

Видимо да су странке са монархијом у своме називу сада сасвим малене. Међутим, велики део опозиције је латентно наклоњен, ако не преласку на монархију, онда бар повратку породице Карађорђевић на неко угледно место у друштву. Са супротне стране, ако би се две странке са комунизмом у називу удружиле, имале би 17.958 гласова, а ако би се могле спојити и са Удруженом левицом, чак 52.324, што би, удвостручено, дало изванредних 2,5% гласова или 6 места у Скупштини.

Неке од ових странака имају могућност да прикупе још коју стотину гласова ту и тамо, са списка минића, јер је, на пример, у Приштини наступила **Комунистичка партија Југославије** и добила 511 гласова. **Зелена странка** из Крагујевца само 827, **Савезна странка Југословена** 524... Амбициозно названа **Републиканска странка** добила је макросрпских 104 гласа, а некада много помињана **Конзервативна странка** Милана Младеновића из Земуна није се чак ни кандидовала. Можемо само нагађати где би била Српска либерална странка Николе Милошевића и Косте Чавошког, ако би на неким следећим изборима наступила.

Примећујемо, међутим, следеће: ако би социјалисти спали са садашњих 123 мандата на реалних 82, тиме би се отворио слободан простор од 41 посланичког места. Ми смо набројали тридесет мандата који би могли припасти малим странкама. Али простора, заправо, не би никада било толико, јер би се велике опозиционе странке у Скупштини свакако прошириле, те тиме заузеле један део од тих 41 места. На пример, ако би Кошгуница, у том поштеном пропорционалном систему, само поновио исти изборни резултат, 218.056 гласова, без иједног додатног гласа, освоји би, уместо садашњих 7, чак 13 мандата: шест више. Знатно би се проширили и демократи, Шешљеви радикали, и ДЕПОС, а Шиптари би могли гласати у много већем броју и изненадити све. Реално, само десетак мандата могло би припасти малим странкама, и то само оним најбољим, најзрелијим, најспремнијим за удруживање у озбиљне коалиције.

Додајемо још и ово: ако би се, неком несрећом, избори ускоро поновили по старом изборном систему, са девет изборних јединица и цензусом од 5%, била би патриотска дужност свих малих странака да одустану од кандидовања и да позову своје чланове и симпатизере да гласају за неку од странака демократске опозиције, да се гласови не би опет преливали у корист социјалиста. Наравно, многе мале странке би требало да се запитају није ли боље да се организовано и достојанствено присаједине некој странци или једноставно распусте, да не би својим безнадежним батргањем по дну само правиле штету.

ПЕТАР ЈАРАКОВИЋ, СВЕШТЕНИК, ПОСЛАНИК ДЕПОСА У СКУПШТИНИ СРБИЈЕ

СИЛАЗИМ КАД ОНИ СИЋУ

*„Препоручио сам пријатељима који
страшно живе да уђу у
продавницу, узму хлеб и изађу“*

Какви су били почеци вишестраначког живота у Вашем крају?

На првим изборима '90, Бела вода је после другог круга постала опозициона и баш због тога многи социјалистички активисти обрушили су се на Белу Воду. На врло низак и некоректан начин дискредитовали су опозицију и СПО. Рецимо, пример доктора који је пред изборе, пропагирајући СПС, говорио људима у Белој Води: „...ако опозиција поново победи у Белој Води, немој да ми се било ко за било шта обрати!“ А он је лекар и ради на месту где је људима потребан.

На овим изборима нисмо прошли сјајно, из сличних разлога.

Као кандидати на Депосовој листи желео сам да помогнем само док социјалисти не оду са власти, а после свако на своје место — свако на свој посао. Оног момента кад они сиђу са власти, биће депласирано да се као свештеник бавим политиком. Ја верујем да ће то бити ускоро.

Како Ваше окружење гледа на Ваш политички ангажман, а какав је став Цркве?

У парохији су мишљења подељена. Људи који су за промене, који су за опозицију — прихватили су то са одушевљењем; они који су за окамењено-комунистичко, видљиво су нерасположени према мени. Као свештеник, трудим се да моје политичко опредељење не утиче на верско одредште, јер су ми сви верници исти без обзира на њихово политичко мишљење. Проблеме причавају они који се представљају као верници, а што искрено нису, који ми прете телефоном... Оне који мисле да грешим позивам да разговарамо и аргументовано ћу им доказати да сам у праву.

ВЛАДИКА НИЈЕ ЗАБРАНИО

Шта је са Црквом?

Црква има став да свештеници не треба да се баве политиком, али то важи за нормалну, демократску земљу у којој све функционише. У земљи као што је наша, у којој добро функционишу једино шверц и криминал, ја мислим да то не важи. Зато сам и рекао моме владици нишком, г. Иринеју, да ћу се бавити политиком јер је народ чији сам свештеник на ивици понора и да је моја дужност, и не само моја, да помогнем да се овај јарам скине.

У једној црквеној заповести стоји: „Молити се богу за оне који су на власти“. Да

ли је Ваше деловање у супротности са овом заповести?

Да имамо добру власт — за њу би се требало молити, а за ову власт се треба молити да се уразуми или склони, да сиђу са власти јер не знају да владају, јер ће уништити свој народ. И за њих је било боље да су одавно отишли и сигурно је да се у молитви сваки прави хришћанин треба помолити и за њих — да више не наносе зло овоме народу.

Да ли је истина, да Вам је владика Иринеј, под претњом рашчињења, забранио да уђете у републички парламент као посланик Депоса?

Владика ми није ставио никакву забрану, али је његов став да свештеник не треба да се бави политиком.

Дакле, није Вам изричито забранио?

Није. На крају крајева, он то и нема право. Ја као човек имам право да се одлучим на све што је добро, а мислим да је у овом тренутку добро потрудити се да они што пре оду и да је то за добро свих нас.

УЗМИ И ИДИ

Како тренутно живи народ у Вашем крају?

Живи бедно, никако, чак су и сељаци на граници пропасти. Мислим да нису припремили све што им треба за пролећну сетву, нису ни поорали земљу, нема нафте, ђубриво је прескупо за њих, троше последње залихе које су имали од раније, а ништа ново нису у стању да купе. Продавнице не раде, сем при-

Разговарала: Благоица СТОЈАНОВИЋ

ватних у којима је све ужасно скупо, и за марке. У Крушевцу је још горе: редови пред банкама и поштама, пензионери буквално гладују.

Имам пријатеље у Крушевцу — у кући их је петоро и сви живе од једне плате и једне пензије, од укупно 6-7 марака, месечно. Они не знају шта да раде и како децу да прехране, па сам им препоручио да уђу у продавницу, узму хлеб и изађу. То јесте противзаконито, али ако су они дозволили да човек од своје плате не може да купи довољно хлеба за две плате, онда за то постоји оправдање.

У Крушевцу динар више није платежно средство и то је довољан одговор на Ваше питање како људи овде живе. Ни пред изборе није било нимало боље и мени је незамисливо да су социјалисти добили толико гласова колико су добили. А добили су.

Имате ли неко објашњење, за такво понашање — гласање гладног народа?

Прво што би нека будућа власт требало да учини то је да промени изборни закон и закон о РТВ. Статистика каже да 70 посто Срба није прочитало ни једну књигу и да је извор свих информација телевизија. Они су то итекако злоупотребили и победили. То је објашњење резултата избора и такви резултати ће бити све док је телевизија у њиховим рукама.

Да ли, по Вама, опозиција треба да подржи мањинску владу СПС-а, да оформи своју или да учествује у влади народног спаса?

Нисам за подржавање мањинске владе, јер би то значило да подржавамо пропаст Србије! Невероватна је њихова упорност и жеља да остану и да „доврше оно што су започели“. То им не смемо дозволити и ако је икако изводљиво и могуће, опозиција треба да формира одговорну — већинску владу.

Што се овог трећег концепта тиче, слажем се да би то било добро окупити владу стручњака, без обзира да ли су или нису чланови неке странке. Али, бојим се да председник Србије верује да су, ипак, највећи „експерти“ у Социјалистичкој партији Србије. За формирање владе националног јединства СПО је био још пре две године, када се штошта могло спречити и спасити, а сада је овај предлог СПС-а циничан и поприлично неискрен. Уосталом, ускоро ћемо се уверити у њихове стварне намере.

ИВИЦА ФРГИЋ, ПОТПРЕСЕДНИК ОПШТИНСКОГ ОДБОРА СПО У СОМБОРУ

ПРАВО НА ОПТИМИЗАМ

„Пошто су на републичким изборима социјалисти у Сомбору добили само 30 посто гласова, а опозиција све остало, сигуран сам да ће предстојећи локални избори омогућити да сомборска опозиција сачува град од лаганог пропадања“, каже један од најчувенијих југословенских рвача

Забележио: Војкан РИСТИЋ

На последњим изборима опозиција је и у Бачкој „туширала“ владајућу странку. Сумирајући резултате, Депос је на последњим изборима, освојио исти број гласова, као прошле године што се процењује као успех — с обзиром на медијску и осталу презентацију коју је ова страначка коалиција имала у овом делу Војводине. Највећи терет предизборних и изборних послова свалио се на чланове и општински одбор Српског покрета обнове. Чланови и активисти странке тако су успели да обезбеде посматраче и контролоре на свих 82 изборних места на дан избора, с тим што је кампања на северу Бачке кренула и много пре него што је актуелни председник одлучио да распусти „циркус у свом комшилуку“. Зато су резултати овако добри. Опозиција у Сомбору, која је комплет-

но добро прошла, с нестрпљењем очекује изборе, на локалном нивоу када би, напokon, требало да преузме бригу „напуштеном и граду у застоју“, што је Сомбор, као средина са око сто хиљада становника, у својој богатој историји постао са социјалистима.

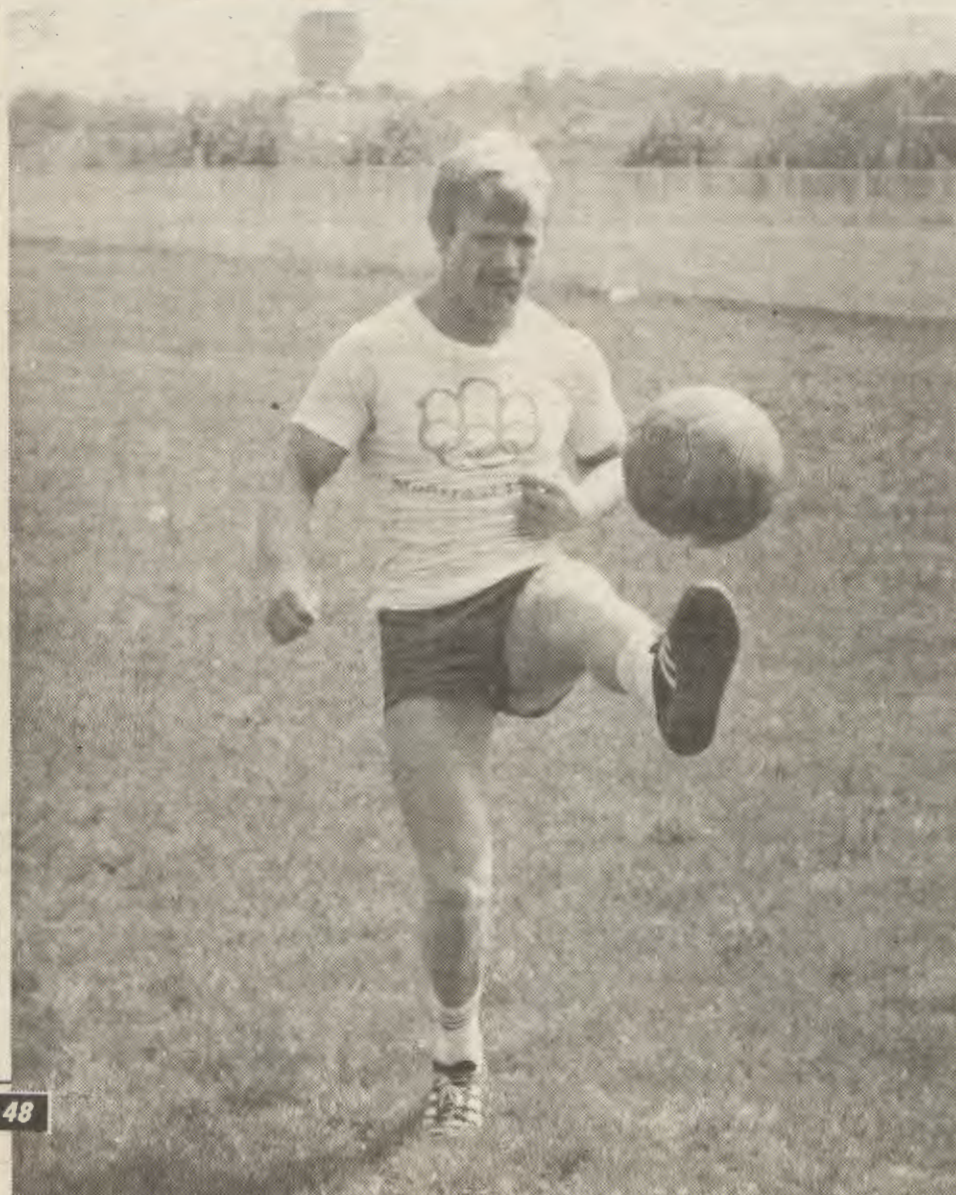
ПРВАК КОГА НИКО НЕЋЕ

Ивица Фргић, професор физичког васпитања, је потпреседник општинског одбора СПО. Од 1991. године је члан странке. Фргић је, међутим, много познатији на целокупном простору бивше Југославије и света као врхунски спортиста — рвач. Његова ризница медаља освојених на европским, светским и другим првенствима, као и на Олимпијским играма 1976. у Монреалу (сребро), доскора се могла мерити са златним полугама у трезору Народне банке Југославије. Откуд врхунски спортиста у политици? Ивица Фргић, кога затичемо у кругу породице то објашњава овако: „Ја само преко политике могу да се изборим и за оно за шта сам највише везан, а то је спорт. Достојанство рвачком и осталим спортовима у овој земљи може се повратити само преко промена у политици“, каже Фргић. Овај врхунски спортиста који је под ударом санкција, али и заборавио (који је код нас када су у питању сви који су нешто постигли) сасвим (не)нормалан, по националности је Хрват.

Шта га је определило да приступи Српском покрету обнове?

„Читао сам све програме и кад сам се одлучио за СПО, одлучио сам то пре свега због програмских начела која су ми најближа. Ја сам Хрват, али већ двадесет година Југословен. Мојим синовима сам препустио до пунолства да сами одлуче како ће се изјаснити. То је њихова ствар и ја у то нећу да се мешам“, објашњава потпреседник општинског одбора СПО у Сомбору.

Фргић је своју рвачку почео је једанаест година. Са петнаест је постао члан југословенске рвачке репрезентације. Као члан сениорске репрезентације 1973. године био је европски првак у Хелсинкију, '74. трећи на свету, '75. године постао је првак Европе. Исте године је био четврти на свету. Сребро је засијало на његовим грудима 1976. године на Олимпијским играма у Монреалу. На светском првенству наредне године Фргић ће освојити бронзану медаљу, да би '78. године био други на светском првенству. Овај рвач је паралелно студирао и на Факултету за физичку културу у Новом Саду.

„Када сам се дипломом факултета стигао у свој родни град и дошао у овадешњу СОФК—у, да понудим своје знање и искуство, одбили су ме као да никад за мене нису ни чули. За њих сам био анонимус. Можда је моја грешка била што нисам прво отишао у општински комитет па онда код њих. Ја сам једноставно веровао да оним што најбоље знам могу да се бавим и без посредовања идеолошке или неке друге политичке, људске или ма какве подобности. Погрешио сам.

ПОЛИТИКА ЈЕ СЛИЧНА СПОРТУ

Стање ствари када је у питању локални парламент у Сомбору исто је као и у другим деловима Србије. Одлучила је дисциплинованост бирача владајуће партије. Апатија и стагнација у којој се овај град налази, поодавно међутим не оставља социјалисте спокојнима. Када је почео рат на просторима бивше Југославије, Сомбор је, с обзиром на близину сукоба, постао у неку руку избеглички центар Војводине. Власт је то искористила и на примеру болнице која је била отворена за све рањенике на сва звона и у свом стилу медијски то прогласила за свој подвиг. Свако чудо, па и ово крајње потребно и хумано, трајало је врло кратко, тако да је сада ситуација са избеглицама суморна. Недостају лекови, санитарски материјал и све оно што је потребно када је у питању једна оваква ванредна ситуација у непосредном ратном окружењу. Поготову ако је веровати Фргишевој тврдњи да је Сомбор, с обзиром на број становника (око 100.000) примио највећи број избеглица.

„Гледајући само резултате последњих избора на којима је владајућа странка добила 30 одсто, а опозиција све остало, сигуран сам да ће предстојећи локални избори довести нас из сомборске опозиције у прилику да граду вратимо осмех и сачувамо што се може сачувати, а Сомбор је град у коме има много тога да се сачува од пропасти. У овом тренутку страдање града траје, и тако ће бити до локалних избора, тврди Ивица Фргић.

„Доста су ми времена ови избори одузели. Не само мени, него целом нашем општинском одбору који је последње изборе одрадио од припрема па до бројања гласачких листића. Као југословенска репрезентација у рвању под тренерским руководством легендарног Љубомира Ивановића — Геџе на припремама пред велико такмичење. Политика је врло слична спорту. До борбе са противником имате и жреб, и судије, и тренинге и повреде. Струњача и сама борба представљају финиш у коме за делић покрета можете изгубити све што сте претходно стварали и чему сте се надали“, каже рвачка легенда југословенског спорта.

Од Сомбора, о коме су певали и Звонко Богдан и Ђорђе Балашевић, чија околна поља је насликао Милан Коњовић, сада мало тога има. Треба веровати, а право на оптимизам дају у последњи избори, да ће се нешто променити. На политичкој струњачи социјалисти су већ побеђени, то само локални избори треба да потврде. „Та потврда би значила и повратак Сомбора својој историји, свом амбијенту, својим креативним потенцијалима“. Људима у СПО, и осталим странкама већ се осећају као победници“, каже за крај нашег разговора Ивица Фргић.

ЂЕРИМ ИЛИЈАЗИ, КАНДИДАТ ДЕПОСА У ИЗБОРНОЈ ЈЕДИНИЦИ ПРИШТИНА

ГОРАНЦЕ ПЛАНСКИ ШИКАНИРАЈУ

Разговарао: Орхан ИЛИЈАЗИ

„Зејнел Зејнели обећао је преко радно Приштине да ће се обрачунати са свим депосовцима. Полиција нам је одузела сво лично оружје, малтретирају нас на сваком кораку“, само је део приче о Горанцима после недавних избора.

Сад по завршетку избора, какви су Ваши утисци као кандидата ДЕПОСА-а? Да ли сте очекивали више?

На саме резултате избора '93. утицао је веома неповољан изборни систем тј. територијална подела на 9 изборних јединица, што недвосмислено указује припајање косметских општина — где опозиција има највише присталица — лесковачкој изборној јединици. Имајући то у виду СПС је ушао у изборну трку са већ резервисаних 24 мандата. Значи, у оваквим условима сваки одузети мандат СПС-у је успех опозиције.

Ви сте задовољни?

Далеко од тога да сам задовољан. Нису само изборни резултати узрок незадовољства, они су само последица нечувене кампање СПС-а и њихових сателита, укључујући притисак државних органа и државне телевизије на бирачко тело. Тако је, на пример, „повереник за индијанска питања“ владајуће странке Зејнел Зејнели убеђивао бираче у Гори да им СПС и само СПС гарантује бољи жи-

вот у свом „резервату“, као и заштиту од водног прекрштавања доласком ДЕПОС-а на власт. Међутим, Зејнели није хтео да схвати да Горанци нису никакво племе и да су свесни лажи које им „душебрижник“ Зејнели нуди, што су показали резултатима на изборима.

У Гори је ДЕПОС постигао најбоље резултате на Космету. Шта је допринело томе?

Резултати у Гори нису велико изненађење, имајући у виду да су Горанци на прошлим изборима најавили да су жељни промена дајући велики број гласова Милану Панићу. То је било изненађење само за оне који су били у заблуди мислећи да Горанци по свом рођењу постају СПС-овци по националности. Конкретно, резултатима је највише допринео изванредан рад општинског одбора СПО Гора који је омогућио бирачима да виде и упознају и другу страну медаље, пропагирајући им програмска начела и циљеве ДЕПОС-а.

Избори су прошли. Шта даље?

Избори нису прошли, прошло је само гласање, јер СПС на Космету почиње обрачун са политичким неистомисљеницима не бирајући начин и средства. Управо ових дана „повереник“ из претходне приче доказује на „демократски“ начин да је од речи. Он је, „не трепнувши“, преко радио таласа Приштине обећао свим депосовцима да ће се заувек са њима обрачунати. Из његових уста у полицијске уши. Служба јавне безбедности мени и мојим пријатељима незаконито одузима оружје (лично) под изговором да се покреће поступак о утврђивању наше подобности, иако сам већ 16 година „подобан“ за његово поседовање. Пошто су власници на слободи а оружје у МУП-у у целој овој причи није јасно чија је морално-политичка подобност испитује, власника или оружја? Поред тога, присталице ДЕПОС-а се организовано и плански шиканирају на сваком кораку, и проглашавају за државне непријатеље. Не зна се докле ће ићи спровођење „њихове демократије, али судећи по народној појутру се дан познаје, надам се да нас повереник“ неће протерати из „племена“ или нешто још горе.

Значи ли то да је демократија заобишла Космет и Гору?

Што се тиче демократије, сматрам да је заобишла само оне који треба да је обезбеде и спроведе (судство, државне органе и сл.). Поред тога, у Гори не постоји јака друштвена свест, људи се или даље плаше старих моћника и њихових млађих марионета, па стога промене очекују од других који су решени да истрају у борби за демократију.

Да ли ћете Ви истрајати?

Што се мене тиче, не видим разлога који би ме спречили да истрајем, али се ни у ком случају нећу служити њиховим методама.

На седници Главног одбора СПО разговарали сте са господином Драшковићем. О чему?

Основна тема су били избори на Космету. Између осталог, упознао сам га о већ наведеним претњама и притисцима владајуће странке. Господин Драшковић се посебно захвалио бирачима у Гори и обећао је да ће у парламенту заступати и интересе Горе и Горанаца. Притом је изразио жељу да посети Гору, а ја се надам да ће то ускоро бити.

Кашиковић је био рођен и за пушку и за књигу, и за бомбу и за перо

Пише: Радован КАЛАБИЋ

Убиство Драгише Кашиковића и мале Иванке Милошевић поразило је и пренеразило српску политичку емиграцију у Америци. Свима је било јасно да је од тог тренутка отворено ново поглавље у историји српског емигрантског живота на новом континенту. То што се са Дргишом и малом Ивановом десило било је грозно да грозније не може бити. Међутим, нове грозоте и убиства тек су били на помолу. Завладао је тотални мрак, страх, неверица и што је најгоре — неповерење међу самим емигрантима.

На сахрани Драгише Кашиковића и девојчице Иванке Милошевић сакупило се, по различитим прогнозама, између осам и петнаест хиљада људи. На имање манастира Светог Саве у Либертвилу слегла се цела Србија на привременом боравку у Америци. Колоне аутомобила оних који су долазили на сахрану биле су дуге километрима. Сам манастир био

је мали да прими све који су желели одати последњу почаст Кашиковићу и малој Ивани.

После упокојења Њ. В. краља Петра II био је ово највећи погребни скуп Срба у Америци. Преко двадесет српских свештеника на челу са епископом Америчко-канадске епархије држало је службу за упокојење. Драгишин крст носио је Никола Каваја, ковчег са његовим посмртним остацима најоданији дугогодишњи пријатељ. Од Драгише су се говорима опростили представници српских организација и удружења у Америци. Говор Миомира Радовановића разликовао се од других. У свом надахнутом некрологу, он је позвао присутне да не плачу, већ да дају све од себе у борби против комунизма.

ТРОЈАНСКИ КОЊ

Када је тачно двадесет година пре своје смрти ступио на америчко тле, Драгиша није имао ништа што би му помогло да се снађе у непознатом свету. Имао је само седам долара у џепу. После неколико дана потуцања по Њујорку, он сазнаје за цркву Светог Саве. Службеници овог Божјег храма први га прихватају. Драгиша постаје члан Српске народне одбране у Њујорку, претплатник и дописник листа „Слобода“. Од тада, па до краја живота, Српска народна одбрана и „Слобода“ представљаће две институције којима ће Кашиковић понудити целог себе, своје знање, енергију и неисцрпни елан.

**ИЗДАВАЧКО ПРЕДУЗЕЋЕ И СЛОБODНЕ НОВИНЕ „СРПСКА РЕЧ“
установљавају**

**НАГРАДУ
„ДРАГИША КАШИКОВИЋ“**

Сваке године биће додељене четири равноправне награде из области којима се бавио Драгиша Кашиковић. „Српска реч“ ће 01. јуна 1994. године, на дан излажења првог броја који је истога дана забрањен 1990. године, доделити:

- 1) Награду за најбољу књигу из области публицистике са темом из српске политичке историје и политичких односа или о српској политичкој емиграцији;
- 2) Награду за новинске текстове који најпотпуније и најпримереније афирмишу демократска начела и доприносе хуманијим и толерантнијим друштвеним и националним односима;
- 3) Награду за најбољу сатиричну драму;
- 4) Награду за најбољу књигу сатиричних афоризама.

Предлози за награде се шаљу на адресу: „Српска реч“, Бранкова 13-14, Београд. Крајњи рок за подношење предлога је 15. маја 1994. Имена добитника биће објављена 30. маја 1994. године, а награде ће бити уручене у просторијама редакције „Српске речи“.

Висина новчаног износа сваке појединачне награде је 1000 ДЕМ Лауреате награда одредиће жири „Српске речи“.

УБИСТВО ДРАГИШЕ КАШИКОВИЋА НИКАДА НИЈЕ РАСВЕТЉЕНО

ВЕНЧАЊЕ СА СРБИЈОМ, ЈЕДНОМ И ЗАУВЕК

Прилику да искаже своју „љубав“ према Титу, Кашиковић добија 1960. године приликом посете југословенског председника Уједињеним нацијама. Драгиша је тада био један од најагилнијих организатора демонстрација против Брозове посете Америци. Због протеста америчке јавности и Срба из Америке, Тито је тада једва успео да се приватно састане у Њујорку са ондашњим председником Ајзенхауером.

У прву званичну посету Сједињеним Америчким Државама, коју је толико жељено очекивао, **Јосип Броз** је дошао 1963. године. Дакле, тачно у време озваничења раскола у Српској православној цркви. Први амерички председник који га је званично примио био је **Џон Кенеди**. За осам дана, колико је боравио у званичној посети Сједињеним Америчким Државама, Тита су на сваком кораку дочекивали гневни демонстранти. На транспарентима који су му пожелели „добродошлицу“ писало је: „Тито убица“, „Доле комунистички диктатор“, „Тито — тројански коњ Москве“ итд.

У то време Драгиша Кашиковић је имао важније послове од организовања демонстрација против Броза. Југословенском председнику Кашиковић је покушао да пожели „добродошлицу“ још у Мексику, у коме је овај боравио непосредно пре доласка у САД. На пут по Латинској Америци Кашиковић је кренуо када и Броз. За неколико недеља научио је да се солидно користи шпанским језиком. Изразито интелигентан, Драгиша се без потешкоћа сналазио на свим меридијанима. Зато је и одабран да буде претходница и извидница групи која ће на његов позив доћи у једну од земаља Латинске Америке да пожели „последњу добродошлицу“ Титу.

И ЗА ПУШКУ И ЗА ПЕРО

Месец и по дана Кашиковић је обилазио Бразил, Чиле и Мексико. Пратио је сваки корак Јосипа Броза. Стрпљиво је процењивао тренутак када ће се указати прилика да са својим друговима коначно пошаље на „вечни пут“ југословенског председника. У САД су остали да чекају његов позив Никола Каваја и

Љубиша Миловановић. Веза је одржавана преко **Марше Смит**, симпатичне и енергичне Американке, кћерке градоначелника Даласа. Марша је, у то нема сумње, била заљубљена у Драгишу Кашиковића. Драгишини пријатељи тврде да се она надала да ће се удати за Кашиковића. Међутим, како рече Миомир Радовановић, Драгиша се венчао са Србијом једном и заувек. Чак ни Марша није знала шта директно спрема, пошто су знакови преношења на српском.

Почетком октобра 1963. године Кашиковић је јавио Каваји и Миловановићу да дођу у главни град Мексика. На мексичком тлу успешно је извршено прерушавање. Кашиковић је био обучен у одело типичног Мексиканца, а Каваја је био у одежди католичког попа, са великим наочарима од дебелог стакла. Миловановић је за ту прилику требало да личи на сниматеља коме је Каваја у камеру уградио пиштољ. Обезбеђење је, међутим, било такво да прерушена тројка није успела ни да види Броза, а камоли да му се приближи на подесно растојање. И ова акција је пропала, али је рат против Тита настављен свом жестином.

Горак укус неуспеха остао је у редовима српске политичке емиграције и након Брозовог одласка из Америке. Апатији и клонућу, међутим, није било места.

Прелазак Драгише Кашиковића и Миомира Радовановића из Њујорка у Чикаго означава и почетак једне нове и борбеније ере у животу наших емиграната у Америци. Двојица изузетно паметних и способних људи улиће нову снагу једној поприлично окошталој организацији каква је тих година била Српска народна одбрана.

Кашиковић и Радовановић затекли су у Чикагу стање које би се најприближније могло дефинисати као владавина геронтократије. „Стари“ су све држали у својим рукама и с носталгијом се присећали „златних времена“ у којима су њихове, сада већ анемичне личности „жариле и палиле“. Обављајући лавовски део посла, Драгиша и Миомир су успели да препоруде поједине важне институције Срба у Чикагу. То се нарочито односи на лист „Слбоода“.

Једном речју, Кашиковић је био рођен за пушку и за перо. И за бомбу и за књигу.

ЗА ОТКРИВАЊЕ И ОСУДУ УБИЦА
ДРАГИШЕ И ИВАНКЕ

РАСПИСАНА НАГРАДА

ОД

25.000 ДОЛАРА

Централни и Извршни одбор Српске народне одбране Америке, на својим седницама, донели су одлуку да се расписује **НАГРАДА У ИЗНОСУ ОД ДВАДЕСЕТ ПЕТ ХИЉАДА АМЕРИЧКИХ ДОЛАРА** за откривање, хапшење и осуду злочинца, односно злочинаца, који су на зверски начин убили **ДРАГИШУ КАШИКОВИЋА**, бившег члана Извршног и Централног одбора СНО, члана Редакционог одбора и техничког уредника недељног листа „Слобода“ и деветогодишњу **ИВАНКУ МИЛОШЕВИЋ**.

Драгиша и Иванка убијени су у просторијама нашег Уредништва у раним јутарњим часовима 19. јуна 1977. године.

Обавештења о злочинцу-злочинцима упутити писменим путем или на адресу Одсека за убиства чикашке полиције (Полицијска станица у улици Шекспир, Чикаго, Ил. 60647) или Председнику Српске народне одбране на личност. Обавештења морају бити потписана читко са тачном адресом сталног становања.

Такође, обавештења се могу доставити и лично, али само поменутом Одсеку за убиства чикашке полиције.

Исплата расписане награде у наведеном износу извршиће се у потпуности, без икаквог одлагања, одмах после правоснажне пресуде убица или убицама, од стране надлежног суда, наших драгих и никад прежаљених Драгише и мале Иванке. Председнику СНО слаћи на адресу: 3909 W. North Ave., Chicago, Ill. 60647.

БАШ СУ НАШЛИ КОГА ДА МОЛЕ

ПОТОП ЈЕ БЛИЗУ

У термину Бечког новогодишњег концерта све зависне и независне телевизијске станице су нас после најлуђе ноћи уместо Зубин Мехтом частиле извесним анонимним типом и његовом животном причом. А он је леп, богат и срећан у свом топлом породичном дому који испуњавају љупка деца и савршена супруга. И све би личило на бајку да се не појављује Она, црна и страствена, са сузама у очима и пева: „Барем једном човек буди“, што би у преводу требало да значи: да напусти своју дечицу, шутне брижну супругу и баца се у њен загрљај, да не би био само једна од многих „кукавица“. У поплави кича и тиранији новокомпоноване музике, то би могао да буде само један скандалозно урађени спот да којим случајем није постао заштитни знак свих телевизијских радио станица, а и читаве нације. Зубин Мехта, по свему судећи, слабо је коме недостајао. И тада смо се нашли пред проблемом — оно што нас окружује није постао шунд и некултура, већ се дошло до фазе која би се могла назвати само једним именом — криза критеријума и морала. Изгледа да то тако бива у оним земљама у којима председнику подједнако вреди сваки необразовани радник колико и академик или доктор наука.

И баш том и таквом председнику је недавно упућено једно писмо које је садржало апел драмских уметника за спас Народног позоришта. „Поштовани господин Председник“ га је можда примио, а можда и није, јер ако је веровати његовом кабинету, поштар га је заобишао баш тог судбоносног дана у коме је читава јавност (којој нико није упутио писмо на руке) већ знала да неки људи јавно плачу над последњим мрвицама наше културе у грчевитом покушају да барем њих спасу. Али Председнику није било до плача, он је остао нем (бар до штампања овог текста), а, богами, и доследан. Зашто би једна Ашхен Атаљанц која није баш омиљена забава неписмених и полуписмених била важна? Зашто би нека установа коју води партијски лојални припадник, а у коју Председник за време свог веома дугог мандата није ни ногом крочио, била важна?

ЈЕДАН ЈЕ ЛАЗАР

Одговоре би било излишно тражити у прошлости, чак и ако заобиђемо херојску и славну средњовековну прошлост и задржимо се само на оној већ довољно оговораној и осуђеној — комунистичкој. Тада, у доба славног Маршала догодило се нешто што би на први поглед могло да личи на тренутне догађаје у Народном позоришту. Наиме, једном приликом је руска делегација дошла у посету та-

Србију гладн и беде, примитивизма и некултуре, створно је управо човек од кога уметници очекују да спасе Народно позориште, умањену и сажету представу наше целокупне културне сцене. По свему судећи, Берчек није радио ништа више и ништа горе од својих налогодаваца. Он је само спутно праг културе, умањно репертоар и извребао уметнике.

Пише: **Сандра ПЕТРУШИЋ**

дашњем председнику Титу и он је великодушно одлучио да је дарује „Борбом петлова“, чувеном сликом Паје Јовановића. Мада су нам и тада Руси били и узданица и браћа, управник музеја Лазар Трифуновић је стао на врата установе за коју је био задужен и рекао: „Узећете је преко мене мртвог!“ Председник је брже—боље забашурио догађај, слика је остала у музеју, а Лаза Трифуновић његов управник. Тог тренука је свака сличност са данашњим временом престала да постоји, а тога смо постали свесни онда када је Вида Огњеновић најурена из Народног позоришта. Јер, да је она остала на месту управника те подједнако важне културне установе, она никада не би дозволила да се благо попут Ашхен Атаљанц поклони и то Немцима за које тешко можемо рећи и да су нам браћа и да су нам узданице.

Вида Огњеновић није остала на месту управника, већ је била принуђена да своје место препусти човеку који је за годину дана успео да разрајта 125 година културне традиције. И то човеку коме је мандат дала његова партија и његов председник, а да nonsens буде већи, ради се о оном истом председнику коме је упућен апел за спас Народног позоришта. На тај начин се Слободан Милошевић нашао у трагикомедијској улози наручиоца убиства кога жртва моли да је спасе од плаћеног убице.

Тешко би било судити жртвама, оне имају право на све, посебно у случају када је жртва читав један народ. Такође би било тешко ре-

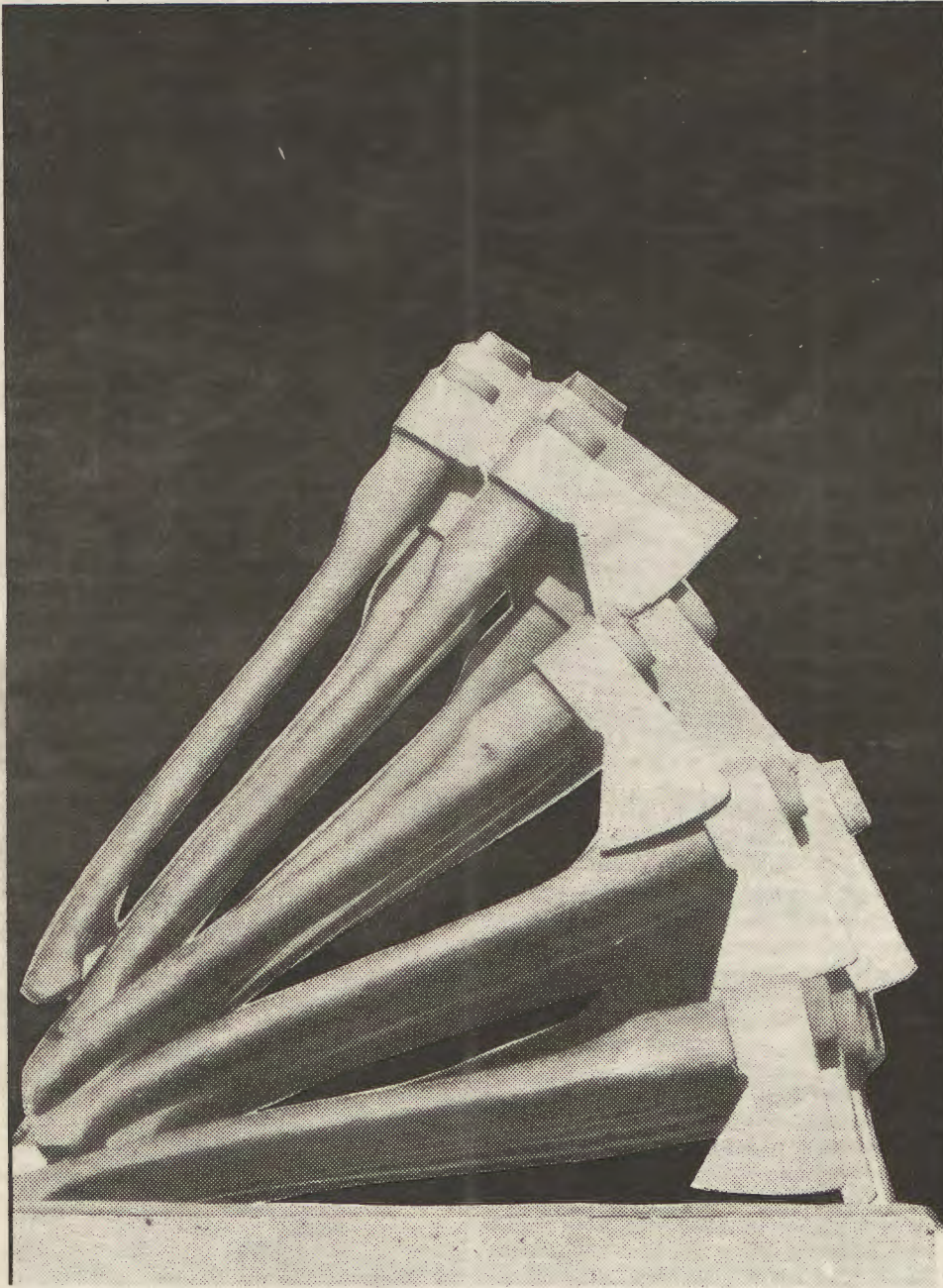
ћи како су потписници апела погрешили адресу и човека коме су се обратили за помоћ. Обратили су се на једину могућу адресу, једином човеку који има моћ да заустави ово вртоглаво уништење у коме смо се нашли. Својим апелом су, свесно или не, понудили Милошевићу мердевине да колико — толико достојанствено сиђе са оног места на кога га је историја већ давно поставила, бар што се културе тиче.

Човек под којим је новокомпонована музика доживела тријумфе и под којим је један марш (често извођен у кафанама) предложен за химну, тешко да би био забележен у културну историју чак и као творац доброг вица. Историја му не би судила ни због закона да од сад па надаље могу да студирају само деца режима и синови ратних профитера — једине две категорије које су у стању да плате студије, а ни због тога што је под њим нестало Феста и Битефа. Историја му не би судила ни за једну ствар коју би неко после њега могао да поправи, чак ни за то што је растерао скоро све умне и талентоване главе из земље уколико би их неко после њега вратио. Проблем је у ономе што се многе ствари после њега никада више неће поправити.

СЛОБОДАН САЛИЈЕРИ

Да заборавимо на тренутак Народно позориште, његов скучен репертоар и десеткован ансамбл и да се сетимо писаца. Ми, који смо од средњег века славили прву песничкињу Јефимију и који смо једини на свету имали Вука Караџића. Са таквом традицијом смо без икакве муке дошли до онога што има свака културна земља — до свог најбољег, до свог најрађе читаног и до свог најнационалнијег писца. Имали смо их или имамо сву тројицу. Наш, по многим, најбољи писац, Борисав Пекић, умро је у Лондону. Није желео да умре у Србији, а и зашто би? Господин кога су чак и крути Енглези прихватили, тежије кога је читав свет читао за владавине Слободана Милошевића добио је само батине. Није му помогло ни „Златно руно“, књига века, када је изашао пред телевизију да у мирном протесту покаже своје незадовољство. Већ тада, давне 1990. г. постало је јасно да Србија добија другачији облик — писци су могли да пишу, али само под условом да не мисле својом главом.

Са јачањем моћи, јачала је и снага казне. У то се уверио најрађе читани писац Вук Драшковић који је претучен готово до смрти, а коме је претучена и жена због (по речима извршиоца батина) љубави према Муслиманима. По свему судећи најтиражнији писац чије се књиге налазе у готово сим становима

свој „Нож“ није успео да смести на рафове наручиоца и извршиоца батина.

И Пекићеве и Драшковићеве ране су могле да бар колико — толико зарасту, али Ћосићеве никада неће моћи. Нису задате пендреком и оживљци од њих не срastaју. „Отац нације“ је понижен, најурен и уништен, деградиран толико да се више чак ни о његовим књи-гама не прича.

Многи савременици наклоњени режиму би идући од случаја до случаја свакако могли да нађу оправдање за сваки од ових примера, али у историју не улазе аналитичка умећа савременика. У њу ће ући само једно — Слободан Милошевић је човек који је у току своје владавине дозволио да се премлате и понизе три гиганта наше културе. Са таквим ре-номееом, а уз жељу да на било који начин уђе у оставштину за будућност прети му опасност

да доживи исто што и Салијери који је убио Моцарта да би био тај кога ће генерације памтити по мизици, а у музичким енциклопедијама се нашао само и једино као убица Моцартов.

ХРАНА ЗА ПСЕ

Међутим, Милошевић има један адут више од Салијерија — парламент који ће га сместити или га је већ сместио у још неисписане странице наше културне заоставштине.

Замислите француски парламент у коме две најјаче опозиционе странке предводе Сартр и Маргерит Јурсенар. Ма колико смешно звучало, тако нешто би сигурно интригирало вековима све Французе или би их бар интригирало ко је био председник који је такве људе изазвао за противнике. Е, ми баш такву

ситуацију имамо — против Милошевићеве странке се боре један књижевник и један филозоф.

Неоспорно је да је до такве пометње морало да дође у једној земљи у којој се вест да су гладни пси у сред града појели жену штампа малим словима на претпоследњој страни. На први поглед то нема никакве везе са културом изузев у једној ствари — са оваквом културом ускоро ћемо сви моћи да ћутке служимо само као храна за псе. Јер шта рећи о једном народу у коме сваког секунда један писац, један музичар или један сликар пакује свој кофер да оде, у коме се они што остају баве суштим опстанком у коме је само 6 посто изјавило да има осећај да су им културни апетити незадовољни, док је осталих 94 посто задовољно и ако књига кошта годишњу плату.

Ту и такву Србију је створио човек од кога многи тренутно очекују да спасе Народно позориште које није ништа друго него умањена и сажета представа наше целокупне културне сцене. По свему судећи Берчек није радио ништа више и ништа горе од својих налогодаваца. Он је само спустио праг културе, умањено репертоар и извређао уметнике. Свој задатак је извршио на начин на који то чини његова партија, са једним позитивним изузетком — он је само вређао; уметници бар физички нису били изложени тортури.

За то време Ђорђе Калајић поручује: „После потопа — ми!“ А то „ми“ је побожна Исидора Бјелица чији бог разуме брачно неверство, сујеверна Симонида Станковић која се на прагу 21. века штити белим луком, а донекле и Момо Капор који је пред старе дане схватио да Београђанке које је волео и којима се дивио због европског изгледа нису ништа у поређењу са женама у маскарним униформама.

С обзиром да је потоп веома близу, а и с обзиром да Милошевић у својим рукама има писмо које му пружа шансу каквој није могао ни да се нада крајње би време било да се бар на тренутак замисли над нашом културом. Чињеница је да му одлука неће бити лака јер ни у једном случају више не може да буде апсолутни добитник. Оглушавање о апел би још више пољуљало негативну слику коју је створио и коју ће и наши далеки потомци гледати, али би га баш то оглушавање довело до тога да српски народ претвори у још сивљу и још безобличнију масу са којом се лако влада. У случају да ипак покаже мало културне разборитости без сумње би добио пар плусева, али и једну интелигентнију средину која би му све јаче и све теже судила за оно што је учинио до сада. У сваком случају му остаје нада да је наш народ птичјег памћења и да ће и ово заборавити.

О НАИВНОСТИ

Живимо у времену пашинћевски дефинисаном: све може да буде а не мора да значи. Чекајући у редовима за једноставне трансакције између чекова, нових и старих динара и безвредних марака, промиче нам сазнање да госпођа Аврамовић свакодневно убеђује супруга да оде одавде док је време. Господин Милошевић награду, свеједно кају, јер све их је он заслужно, великодушно поклања пензионерима и деци, категоријама становништва које је и до сада безмерно укрећивао. Момо Капор из родољубивих побуда тражи западног усвојитеља на ко у Крајини све врви од српске аристократије, а Милорад Павић не би у Словенију ни да му визу нуде на златном пладњу...

Пише: Љиљана ШОП

Све назнаке, метафоре, сликовита сажимања којима су писци (помало и помодно) последњих година и насловима својих дела покушавали да именују, квалификују, означе суштину времена о којем су говориле њихове белетристичке, историографске, полемичке књиге — све су садржане и у бити времена које управо живимо. Али ни сви ти појмови на окупу не дефинишу у потпуности дубину потреса и хаоса, количину глупости и неморала, природу мимикрије, искрених и лажних заокрета и преокрета у људима са којима живимо и чија права лица више не срећемо или све теже разазнајемо у обиљу маски за краткорочне употребе.

Времена смрти и времена зла, смутна и вунена времена, времена лажи, разлаза, времена чуда — сва су над нама, око нас и у

нама истовремено, не само као потврда да писци ни словца нису измислили, већ и да им је машта посустала, ако су уопште с нечим тако свеprisутним и једноставним када је у питању ово поднебље и ово време, рачунали. Срећници, њима немогуће, измишљено, фантазмагорично одиста саплиће перо у сваком реду! Што није случај с њиховим светским колегама по перу.

А времена су нам ова, данашња, одиста журна и превратничка, бурна и прекретничка — сви ови не тако давни наслови већ су историја, и књижевности и свега другога. Само нас аутор **Времена чуда** гледа са небеса, ничим зачуђен, а његов дух нас, глуве и слуђење, спокојан и мудар посећује, и постхумним књигама **Време речи** и **Одмор од историје** бодри и опомиње, успиње и суновраћује. Колико нас има, захвални Бориславу Пекићу за изузетна дела која још чекају праве тумаче? И да ли смо у овој најезди посувраћених „начела“ и померених вредности свесни с каквом је моралном чврстином и духовном снагом боравио међу нама? Где су данас творци осталих времена, збачени и прегажени „председници без власти“, функционери стража, бивши посланици, страствени полемичари, слободни стрелци, потенцијални оснивачи будућих (наравно демократских) страницица? Зар ни десетак (књижевних) дијагностичара бивших зала, мука, заблуда и покура нема ни једну једину заједничку реченицу, исту мисао, или сличну идеју о времену и у времену које нас управо мрви и сагиба?

Док својевремено угледни тумачи бивших времена не пишу, или пишу за неке нове навице и стилске ладнице, док ћуте или траљаво

политиче, док се неумољиво гложе око прас-тарих рачуна као да нови, још тежи и горчи не пристижу, док мањина тихих четрдесетогодишњака испишује своје најбоље странице о свему и свачему, док млади болују постмодерне болести зване павићевски синдром, за зависнике **Политике** и српски народ диљем свеколиких српских земаља аутентичну књижевност дивани **Момо Капор**. Достојанствено и усправно (изузев кад из оправданих разлога на залелуја), он патетично, срцепаратељно, неукусно одбројава недеље блокаде по свим правилима СПС—рачунице, продајући своје отрцане шармерске и шминкерске рецепте слушаоцима чије скандирање тако треба ево већ осамдесет и седму недељу не јењава. И у 87—ој недељи Капор је поново у Книну („малој престоници света“), где губи свест, пошто је савест, давно изгубио, од паралелног дивљења према: бригадном генералу Милети Новаковићу кога одликује „отменост рођеног племића“, војничком пасуљу, дванаестогодишњаку који је аутоматском пушком убио вучицу („блед, озбиљан и уздржан, отмен попут каквог младог властелина“), и италијанској грофици Џин Тоски Марацани Висконт из Милана (каква ли је тек она кад јој је име такво, што би рекао један Дизнијев јунак!). Свака част хунанитарним побуздама контесе Висконти, и храбром дечаку, и пастиру (Пастир — како то гордо звучи за разлику од блазираних звања и професија које срећете у нератничком Београду), али када то Капор окади бљутавим родољубљем свог захукталог пера — све постане смешно, па тужно, и на крају — мучно. Да честити Љуба Урукало и други Капорови јунаци ишта знају о писању, замолили би друга писца да одложи

И НЕВИНОСТИ, 2

свој зарђали алат од кога изгледа још само он има користи и да више не добошари туђу муку за свој ћар. А грациозна грофица коју наш писац познаје од раније (са бројних гала пријема из периода када се трсио да буде господин и не слутећи колики друг у њему дрема, чекајући народну несрећу да пробуди), погрешила је само у једном: што није прихватила Капоров „духовити“ предлог и усвојила двојицу узорних родољуба, Драгоша Калајића и писца сабраних недеља блокаде. Овако смо, сва је прилика, осуђени на инспирацију ове врсте све до окончања блокаде, што ће временом постати неподношљив терет чак и најиздржљивијим и најисправнијим Србија. Да не говорим о онима који цене лепу и одмерену писану реч.

Господин Драгош Калајић је ипак друга прича, чак и ако се другу Капору на његовим ходочашћима учини да није тако. До недавно космополита, контрадикторан и провокативан интелектуалац, естета, човек који је годинама уживао у збуњивању и просвећивању сиротих Срба, који обожавају брљу, 10 с луком и малтретирају жене а требало би уместо тога да пију виски, једу бифтек, и кад им зашкрипи у браку воде супругу у Венецију на страснокултурно помирење — да, некадашњи и садашњи господин Калајић јесте заиста друга и друкчија прича о чудним заокретима у овим фантастичним временима с опорим укусом грубе реалности. Стога Калајић, и када се нађе на истом задатку с Капоров, неће промовисати војнички пасуљ и бели лук, нити опевати човека који на ратиште води двогодишњег сина, већ ће заговарати глобални теоријски приступ, цитирати ауторитете (обично и са запада и са истока) и у њихово име испричати причу о Србима као најхрабријем народу који брани Европу од новог светског поретка, о народу који ће својом борбом обележити 21. век.

И док тако охрабрени различитим приступима чекамо да обележимо 21. век, дозвољавамо себи скандалозну посету г. Жириновског (коју прелиминарно објашњава збуњеном гледалишту страствени русофил Веселин Ђуретић, а разумно и уверљиво оспорава као срамотно и неморалну Мирјана Миочиновић) и осведочавамо се и како ћемо век обележити уз братску помоћ и несебичан поклон под именом „елиптон бомба“. Дозвољавамо себи да из Београда г. Жириновски, муцајући и бунцајући, прети свету тим чудом које се већ налази под Аркановом контролом (нема разарања, нема крви, само смрт — испробана на 12 Муслимана код Брчког), а сутра ћемо се, када нам драгоцени гост који прекраја

глобус попут Чаплина у Великом диктатору коначно оде из гостољубивог дома, вероватно питати зашто свет не чита пажљиво и с поверењем Речник заблуда којим смо га управо удостојили. А тако смо им лепо одговорили на равно сто неистина које су о нама неодговорно лансирани, у облику туристичког водича, на хартији какве одавно нема за монографије, с Белим анђелом милешевским на корицама који све језике говори. Ех, да се барем око једне светиње окупимо уместо што је злорабимо у узајамним деобама, можда бисмо и у тај блиски будући век закорачили с мање неизвесности и зебње.

И док чекамо, свашта чинимо и свашта нам се догађа. Од шуме не залажамо дрвце. Од политике живот. Од економије радост дружења, поклањања. Од маса појединца. Чак ни знаменитог. Питамо ли се, можда, зашто један Радован Самарџић није желео да се сазна за његову смрт пре сахране? Јесмо ли запазили како је тихо из ове средине настао Александар Ристовић, добар песник? Да ли смо се, изузев штуре новинске вести о пригодној књижевној вечери, замислили над неким опомињућим стихом Бранка Миљковића, који би да је са нама имао шездесет година, а већ тридесетчетири није са нама из разлога које никада до краја нисмо одгонетнули. Јесмо ли потражили Алфија, уличног певача око ког се у срцу Београда тако опуштено србавало, да га питамо како је доживео хапшење због изјаве какву бисмо сви могли и морали дати ако смо питани, јер је једноставна, истинита, искуствена, и незлонамерна према економском програму господина Аврамовића. Јесмо ли стигли да озбиљно схватимо како можда више никад нећемо видети нестварно лепршаву Ашхен Атаљанц на нашим позоришним даскама које живот значе, макар унапредили Берчека и у амбасадора истинео нама!

А да све „може да буде а не мора да значи“ уверили смо се ових дана ко зна који пут. Прво су узастајали да нас расрде на те неподношљиво надмене Словенце и њиховог министра за културу, Сергија Пелхара, који је, замислите, рекао да „светосавска приредба није особито значајна за словеначку културу“. И да они тамо могу да живе, граде државу, раде и примају толаре и без гостовања светског српског писца Милорада Павића и хора „Бранко Крсмановић“. И таман ми који не бисмо можда ни (пре)живели без Аврамовића, Жириновског у спреси са Арканом (и Драгана Томића, наравно) да се озбиљно љутнемо на неувидљивост, нетолерантност и недемократичност тих северњачких сепара-

тиста — кад, стиже деманти из Париза. Господин Павић никакву визу није ни тражио, нити би, Боже сачувај, њему на памет не пада да присуствује чак ни светосавској академији у тој бахатој државици, па сад нека она види како ће у срећнију будућност без Хазарског речника! Па се ти сад снађи у тој „културној патологији“. Можеш само да нагађаш. Рецимо, господин Павић, као најумешнији саморекламер међу списатељима, свестан да предуго избива из отаџбине и да то у овим временима није популарно, диже мало новинске прашине (спољашња страна ветра) на домаће теме, које су, истини за вољу, сада објективно међународне. А упут нас у чаробном демантију ничега благонаклоно обавештава да ће после Париза књижевничким пословима у Атину. Од срца му желим да се врати у земљу чим САНУ коначно изгласа председника. Тако се барем нико неће замерити, што је врхунски академски циљ на овим просторима, и у овом времену дабоне.

Све што сањамо и што нам се догађа одвија се по принципу шаливе изреке једног нашег суграђанина: прво је добра шала, па лоша шала, и на крају више уопште није шала. Свикли да увек може и горе, док се збивања сустижу филмском брзином, истом брзином заборављамо лоше и премало му испитујемо и узроке и последице. Страхота деце сузе кружи још само као фраза због које готово нико истинску сузу не пушта, па како би тек онда појмио ужас смисла исповести једног утеривача дугова (нови облик крваве професије у нашем свакодневљу) који не схвата како човек може више волети жену него новац. О убиствима, киднаповањима и похарама у по белог дана говори се без узбуђења као о паклу који се срећом увек догађа другима. Продаја става, идеје, душе, стављање пера или кичице у службу некоме и нечему изван уметности са смешком се мери успешношћу трговачке погодбе. Никада се још, докле сећање допире, поштење није тако хладнокрвно и недвосмислено изједначавало са глупошћу и неспособношћу сналажења у животу.

Ако се не сналазите, преостаје вам рецепт трагичног хумористе Бране Црнчевића: сваки дан пет минута дуже тренирајте да будете Србин и успех сличан његовом неће изостати. Тада ћете све разумети и ваш самозадовољни осмех биће ваша улазница у свесрпске земље и српскорускословенскоправославни нови век. Амен.

ЦРНИ ПОЈАС

Пише: Донка МИХАИЛОВИЋ

На другом каналу РТС-а почела је скупштинска, драмска серија подељена по сегментима: пребројавање, цмзидрење и курвање и ко ће први да изда. Режисер, Слободан Милошевић, усмеривши се на достојанствено јединство леве половине сале, запоставио је групу радикала са десне стране, те су они, самоиницијативно отворили дебатни клуб, враћајући Милошевићу и Вучелићу све оно што су им месецима ускраћивали. Саопштавајући да су „Бица и Бата од Језде подигли 600, Груденка 4 милиона немачких марака, а Панков посејао 100 јутара кромпира“ један радикал је изазвао Бицу да на понос Милошевићу каже: „Ја схватам болеснике, мало сам радио у тој струци као агроном и зато се питам да ли им је место овде или у душевној болници“. Заstraшени том установом „издајници“ су прекинули Слобине муке, поклањајући своје гласове СПС кандидату за председника Скупштине. Јутро после Томићевог наименовања за председника парламента, београдски возачи покренули су иницијативу да се друг Томић једном недељно има бирати на то место, јер је као директор „Југопетрола“ пустио бензин на скоро све градске пумпе. Част је част и власт може бити част.

Опозиција је упрла прст у Ђинђића као најверованијег „издајника“, а он је гостујући у „Прес клубу“ те опужбе ладно одбацио, чак превише шармантно и nonchalantно ћаскао са госпођом Аћин. Можда би био и најбољи саговорник на ТВ Политици, да само сат времена после њега Дана Драшковић није дошла код Биљане Вилимон. Ове две даме су ту ноћ дигле притисак и онима који падају на лепе ноге и онима који мрзе паметне жене. А колико су њих две до сада тренирале српство оцениће Брана Црнчевић, носилац црног појаса те тешке дисциплине. Тако испредајући ступидне приче и идеје, освежио је „Блиски сусрет“ Мирјане Бобић, а код мене изазвао прави шок, када се моје трогодишње дете ишуњало из кревета, стало пред екран, угледало Брану, па рекло: „Овај чика је тужан зато што је вужан, а вужан је зато што није добар“.

У ЗИП-у, уредник Симо Гајин, чији је основни задатак да никада не оде у пензију, главну тему препустивши је Петку Копривици, који је обрадио феномен-понављањем гласања до коначне победе. Петко ће бити изузетан новинар, звезда, чак јер је крајње субјективан и заслепљен љубављу према Милану Мартићу и његовој палици коју ће поклонити Милошевићу. Мартић, поред палице, поседује још нешто битно, па је Петку и то открио. „Обичан сам човек који је у једном историјском тренутку имао кичме да повуче нешто, имао сам одређен ауторитет, једноставно из-

бацила ме ситуација“. А Петко је већ знао одговор „све што је пропуштено или погрешно урађено било је због оних који су јединство поткопавали изнутра и личне циљеве стављали изнад државних“.

У истом ЗИП-у гостовала је и Милена Марковић, новинар „Вечерњих новости“, са снимљеним прилогом о животу у Бијељини. Понудила је слике пуних месеара и апотека, пијаце са тонама воћа, те зумирану боцу Кока—коле у неком излогу, а све пропративши речима: „Бијељина је оаза мира и трговине, српски Хонг Конг!“ Остала је недоумица да ли је Милена стварно била у Бијељини или је прилог правила „наслепо“. Да ли је могуће да неко ко посети Бијељину не види како је читав град облепљен смртницама људи између 18 и 30 година, да се на свакој другој кући вије црни барјак? И да ли би то уз Кока-колу чинило оазу мира?

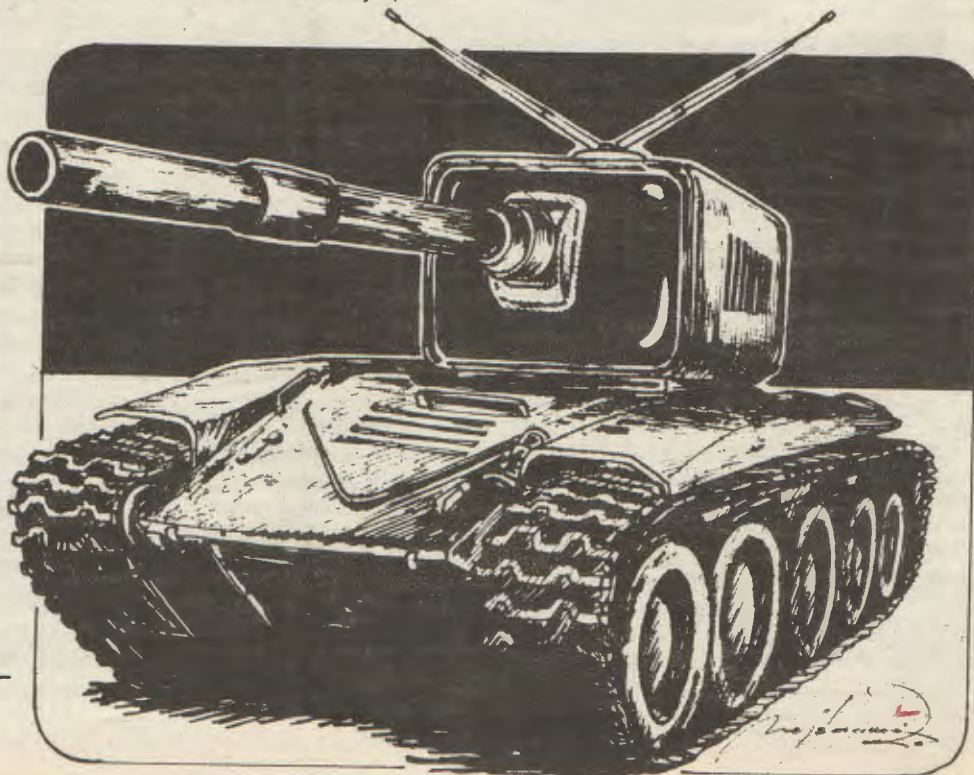
Вучелићеви „Дневници“ текли су по устаљеној шеми, па су тако скупштински дани протицали релативно мирно, спикер Томић се са опозицијом растао у љубави и договору да се до уторка договарају. Није било ни говора да се сумња како сумњају господа Драшковић, Коштуница и Николић. Али је врло сумњиво што је „дневничка хајка“ на Вука и СПОНУ тренутно утихнула. Чак је и Грубач постао досадан док их не узима у уста. Све се може када Слоби тако мало треба.

Генерални штрајк здравствених радника у Београду једва да је „пласиран“, а Вучелићеви сателити не би то били да нису пронашли

један Дом здравља који ради. А кад један ради, па прилог траје пет минута, о каквом је онда штрајку реч? Тако није вредело ни минут „Дневника“ утрошити на отворено писмо Савеза драмских уметника Србије, упућено Милошевићу за мало помоћи ока трагичног стања у Народном позоришту народног посланика Берчека. На крају, крајева, драмски уметници нису ни проверили да ли Берчек може и сам заменити Ашкен Атаљанц?

Минуту у „Дневницима“ и сви термини пре и после били су посвећени искључиво авраму и Аврамовићу. Микрофони су недужно нуђени само онима који аврама имају доста а Аврамовића просто обожавају. Вучелићева екипа рабила је НЕП као најбољу друштвену игру, а „игре највероватније играју поремећени људи“. Госпођа Аврамовић предложила је супругу да пакује кофере, знајући да НЕП-у ни ВЕП неће помоћи.

И пред само закључење овог броја стигле су језиве слике смрти са сарајевске пијаце. Караџић је одмах „укључен“ у „Дневник“ озбиљно тврдећи како он лично зна да Срби то нису учинили. При том, фризура му је била уредно натапирана и налакирана, и зашто би он забављен фризирањем ишао да диригује топовима. Исто вече, НТВ Студио Б емитовао је потресну емисију о животу у Сарајеву. Нико се није пуно узбудио, небески Срби су оуглали на крв и на смрт. Можда би неко за њих морао снимити емисију о животу Караџићеве деце и деце свих оних који су српство добро увежбали, па сада вежбају нас. Можда би онда небески народ нешто и схватио.

(НЕ) ПОШТЕНО

Посредством камера РТС присуствовали смо срамном догађају у Народној скупштини Републике Србије. Много је оних који још не могу да схвате шта се то догодило и како је могуће да посланици којима је народ дао свој глас сада тај глас добровољно уступају онима којима народ није хтео да га да? Да су бирачи који су гласали за опозиционе странке хтели свој глас да дају представницима СПС, они би то и учинили на изборима. Тежак утисак да је неко безобзирно изневерио своје бираче никако се не може отклонити, ни ублажити.

Сасвим је могуће да живот посматран из посланичких клубова и уз посланичке принадлежности изгледа много лепшим него иначе, али то никако не даје право посланицима да гласове својих бирача уступају онима који су те бираче суновратили на дно понора. Сваки онај посланик опозиционих партија који је макар и помислио да свој глас уступи владајућој странци морао је пре тога да се сети свих патњи и мука људи који су га изабрали и свих проблема које ти људи баш због политичког опредељења имају.

Јавна је тајна да су многи бирачи опозиционих странака изложени беспоштедним прогонима од стране руководиоца и директора послушника владајуће странке. Није мали број оних који су изгубили своја радна места, пребачени на друге — мање плаћене послове, смењени са руководећих радних места и угрожени на безброј других начина од оних који у овој земљи представљају власт. И недужни чланови породица опозиционо настројених грађана испаштају због политичких опредељења својих родитеља. Такви људи свакако свој глас нису дали опозиционим странкама да би га ове сада уступале њиховим тлачитељима одн. владајућој странци.

Ако се ствари посматрају на овај начин (а заиста је мало аргумената којима би се могла успешно бранити другачија тачка гледишта), гласање опозиционих посланика за представника владајуће странке несумњиво представља акт тешке издаје и не може се правдати никаквим националним и другим интересима.

Шта је то што би опозициони посланици сада могли и морали учинити да би опрали образ и вратили поверење преварених бирача? На ово питање разуман одговор би морали да потраже сами посланици, шефови посланичких клубова и — пре свега — шефови опозиционих странака. Путевима размишљања обичног, овог пута превареног, бирача не крећу се неким врлетним и у маглу обављеним стазама вишег националног интереса већ су сасвим прави и кратки. Једино што би, макар делимично, повратило њихово поверење у опозиционе странке био би енергичан и брз поступак откривања посланика који су изневерили глас својих бирача и њихово тренутно удаљавање из Скупштине и странке којој су до сада припадали. Од способности страначких лидера да реагују енергично и на прави начин свакако зависи будући политички рејтинг странке и њена даља судбина.

Пропагандне поруке владајуће странке појављују се свуда и на сваком месту и често су одевене у веома чудно рухо. Једна од таквих порука је и констатација која може често да се чује, а која отприлике гласи да су сви исти, одн. да су сви заслепљени борбом за власт. Ако је опозиција хтела да демантује овакву поруку на начин који смо у Парламенту видели, онда је управо учинила оно што је од ње владајућа странка и очекивала и упорно лансирана пропагандна порука је погодила мету, али сада, наравно, не треба очекивати да ће се опозицији због тога одати неко признање.

Када смо већ код признања, требало би опозиционим лидерима скренути пажњу на, нешто што обични људи много јасније виде вероватно због тога што нису изложени погубним утицајима примамљивих понуда владајуће странке. Свако од лидера опозиције који би евентуално подлегао овим понудама, пре или касније доживео би већ виђену судбину једнога од њих. Каква је судбина онога

ко са ђаволом тикве сади, то нам је, од раније познато и то сви морамо имати на уму, ако овој држави и народу желимо добро.

Лидерима опозиционих странака требало би упутити још једну поруку и то пре свега уважавајући пословицу да Циганче треба гући пре него што крчаг разбије. Ако неко од њих буде одлучно да се прикључи влади СПС или да са њима (не дај Боже) ступи у коалицију, онда мора да буде толико моћан да исправи све оне неправде које су они његовим бирачима нанели. Како је сасвим извесно да СПС никада и никоме неће уступити толико моћи, онда је јасно да најобичнији поштен однос лидера опозиције према њиховим бирачима од лидера захтева да са ђаволом више не саде тикве. Најједноставније и најјасније нама и не може имати морално право да гласове прогоњених сада уступа онима који их прогоне.

Милош Ивковић, Смедерево

ДЕЛУЈУЋИ С БЛАГОСЛОВОМ ЊЕГОВЕ СВЕТОСТИ ПАТРИЈАРХА СРПСКОГ Г. ПАВЛА СВЕТОСАВСКИ ОМЛАДИНСКИ И СТУДЕНТСКИ ПОКРЕТ ПОКРЕЋЕ ДОБРОТВОРСТВОМ „СПОНЕ“ ПРЕДКРШТЕЊСКУ ШКОЛУ ЗА МЛАДЕ ЉУДЕ

Најнасушнија духовна потреба нашег народа је крстити некрштене, причестити непричешћене, упутити у православију веру и живот неупућене.

- Зато школу нудимо и некрштенима и крштенима,
 - Зато апелујемо на младе Србе да се од Сретења Господњег сретну и познају веру отаца,
 - Зато да у срцима обновимо прву од српских вредности — Бога живог, да бисмо обновили и све друге,
- Јер, истинито рече Свети отац Сава: „Ми нисмо ни исток ни запад, ми смо запад на истоку и исток на западу“. Ми смо православни.

Током десет часова разговараћемо о Откровењу, о стварању света и човека, о прародитељском греху, благодати и светим тајнама, о Светој литургији и Светој тајни крштења.

Током Великог поста припремићемо се за крштење нас некрштених и причешће нас непричешћених.
ОД 15. ФЕБРУАРА, САМОГ ДАНА ВЕЛИКОГ ПРАЗНИКА СРЕТЕЊА ГОСПОДЊЕГ, ПОЧЕЋЕ И НАШИ СУСРЕТИ СА ЊИМ, „ПУТЕМ, ИСТИНОМ И ЖИВОТОМ“. ОБАВЕСТИТЕ СЕ ИЛИ ПРИЈАВИТЕ ЛИЧНО НА АДРЕСИ: ГОСПОДАР ЈЕВРЕМОВА 42 ИЛИ ТЕЛЕФОНОМ НА БРОЈЕВЕ 628-694

СВАКО ДОБРО И ОД БОГА И ОД ЉУДИ

ПРЕВРТЉИВИ „ВОЈВОДА“

Није истина. Ја никад нисам био монархиста! — крикнуо је Војислав Шешељ одговарајући на једно од питања Благице Стојановић у интервјуу објављеном у Српској речи бр. 89 (3.1.1994, стр. 26—32). У истом тексту Шешељ је здушно „покретлио“ свој антимонархијски политички „став“ следећим речима: „Што се тиче монархије — то је једна глупост. Озбиљни људи се не баве монархијом. Сматрамо да је монархизмом велика глупост на данашњој српској политичкој сцени, јер је то бесперспективна ствар и, с друге стране, да је директно супротстављена основним постулатима демократије“.

Непромишљено је рећи да је Војислав Шешељ заборавио оно што је не тако давно казивао српској јавности у Великој Србији — новинама Српског четничког покрета чији је оснивач и генерални директор био. Из броја у број, са страница овог листа читаоци су својевремено били непрестано заплускивани Шешељевим прогласима и саопштењима у име Српског слободарског покрета и Српског четничког покрета (види нпр. бр. 1,2,3,4...) који су редовно завршавали речима: **Са вером у Бога за Краља и Отаџбину! У Великој Србији** су објављиване и приступнице за Српски четнички покрет на којима је такође био одштампан овај српски монархистички слоган: **С вером у Бога за Краља и Отаџбину** је некада и за самог Шешеља био наш стари поздрав: „У то име је вас поздрављамо нашим старим поздравом — ЗА ВАС КРС СЛОБОДНЕ СРБИЈЕ, СА ВЕРОМ У БОГА ЗА КРАЉА И ОТАЏБИНУ“ (завршне речи Шешељевог обраћања делегатима и гостима на оснивачкој скупштини Српске радикалне странке 23.2.1991. у Крагујевцу; види Велика Србија, бр. 9, стр.5). Сем тога, рецимо још да је један од основних политичких циљева саопштених у Програмској декларацији Српске радикалне странке био „обнова и неговање монархистичких традиција“ (Велика Србија, бр. 9, стр.6).

Данас, свега три године касније, Шешељ нас беспоговорно, у само њему својственој емфазии уверава: „Ја никад нисам био монархиста!“ Да се, дакле, ради о, благо речено, безочној лажи јасно је сваком ко је коле имун на дејство примитивне варијанте вируса дамнатно меморије (планско разарање памћења). Но, наизвид су сви они које згражава оваква безвидна еквилибристика која по опакости далено превазилази безазлену политичку кокетност; кажемо наивни, јер Шешељево негдашње глато и френетично бусање у „четничке“ груди кокардом и Круном догађало се иза монархистичког паравана који је, очито, био само за једнократну политикантску употребу. То је све, на несрећу и жалост нашег пометеног и збуњеног народа, саставни део оног блата које својим безобразјем носе сви који верују да је — како тачно рече једини предратни српски истински политичар са образом — „политика брлог у којем се прасци ваљају, а не страшна и света служба народу и држави“.

Пошто врло добро знамо да политички снег не пада да би покрио брег, на овакве Шешељеве немудре намере засеђивања простоте не би вредело ни осврнути се да није у питању извесна малициозно срачуна-та предрадња за, на овим просторима много пута већ виђени, покушај својеврсног флоскули коју некадашњи сервилни комунистички питомци а садашњи „националисти“ и „четници“ или републиканци и демократе распамамљено углас понављају: **Димитрије Љотић и његови следбеници су фашисти! Наравно, није неочекивано да се на учинак политичког дела блаженопочившег Димитрија Љотића (за којег Свети Владика Николај Жички богомудро рече да је „политичар са крстом“) и његових часних следбеника — као, засигурно, најсветлији део ововековне српске политичке историје — дрско острваљује лавином лажи управо човек који не трепнувши фалсификује чињенице из своје недавне политичке прошлости. Потпуна бесмисленост Шешељеве бланко пресуде да су љотићевци фашисти, очито је сваком ко бар мало познаје политичко-образовну делатност Димитрија Љотића и његових сарадника и следбеника. Љотићев експлицитно критички став о италијанском фашизму и немачком националсоцијализму може се јасно видети у његовом тексту „Ни фашизам ни националсоцијализам него Збор“ (види Одабрана дела, I књига, Минхен 1981, стр. 148-152). И ово Шешељево подло подметање лажи о љотићевцима такође има антимонархијску конотацију, јер је поменути лаж избљувана са јасном намером да дискредитује легитимност српског Престолонаследника Њ. К. В. Александра II, и то по следећем бешчасном механизму наопаке логике; (а) Престолонаследника Александра подржавају само љотићевци; (б) љотићевци су фашисти; (в) дакле, сви који су за легитимног српског Престолонаследника јесу фашисти.**

Небојша М. Крстић
Београд

ЈЕДНА ЕСТОРИЦИ „ВЕЛИЧАНСТВЕНИХ“ † МЛАДЕН МАРКОВ

Господо — уколико вам уопште и припада овај назив, од прекиноћ сам врло тужан и крајње жалостан. И не само ја, већ и моја шесторочлана породица која је у свим досадашњим изборима давала своје гласове ДЕПОС-у, као и неколицина мојих пријатеља интелектуалаца.

Зар смо ми Срби заиста такав народ у чијим генима је дубоко усађена клица „Бранковића“, и зар смо стварно толико јевтини, поткупљиви и незајакљиви за влашћу.

Пре него пређем на даље излагање, морам „Господи“ да кажем, да нисам члан СПО-а нити ико од моје породице, као и ни добар број мојих пријатеља — интелектуалаца који смо дали гласове „Депос“-у. Знаш шта је раскол у странци па вам се „Господо“

и обраћам. Први сам Председник Нар. радикалне странке у општини Горњи Милановац основане 3. 03. 1990. год. а са растурачима НРС-е борио сам се од јуна до октобра 1990. када су коначно НРС растурили.

Зар вам „Господо“ није доста памети и искуства које је на својој кожи осетио „пљувач“ Парошки Милан. Мандат 1990. године добио је на јакости СПО-а, да би током две године до следећих избора почесто пљувао по СПО-у, а горки укуси његове пљувачке се још осећају током кампање против Милана Панића. Сматрам га главним кривцем што тада Панић није добио изборе, али је српски народ, и овакав какав је, знао то да казни. Даће Бог да је његова политичка каријера коначно и за сва времена запечаћена.

То је исто стигло и пљувача Мирка Јовића. Слично њима прошао је и Г. Воја Коштуница, који је мислио да ће самостално — иступивши из „Депос“-а добити најмање 50 мандата, а како је прошао, видели смо. Да ово обраћање није од неког, (како бисте ви оценили послушника Вуковог) обратићу се лично Зорану Ђирковићу, кога сам упознао јула 1991.

Кад смо провели 10 дана заједно. Жао ми је Зоране ваше красне супруге и дечице и свих непријатности које ће их сналазити ни криве ни дужне овим вашим безумним чином.

Господо, нека сте у свему у праву, а сигуран сам да нисте, зар је баш ТВ Бастиљи требало упутити овај памфлет.

Зар сте у толикој мери занети неком вашом величином и лидерством, да сте заборавили интерес Србије да се једном спаси постојеће беде и несреће у коју је довела садашња власт. Често ми дођу на памет Његошеви стихови из „Горског вијенца“. Ево неких:

„Па им поче демонски месија
лажне вјере пружат посланице...“

Претпостављам да сте се најсрећнији осећали када вам је Вучелић прекиноћ пренео преко ТВ екрана ваше јадно и бедно отворено писмо. Вероватно сте код њега били и на коктелу и закуси. Сада вероватно очекујете дарове од „месије“ неке изузетне фотеље и привилегије.

Заборављате паметне речи Војводе Момчила дате у самртном часу краљу Вукашину „Данас мене у тебе издаде а сутра ће тебе у другога“. Зар „господо“ не схватате коначно да сте задње издајнице. На жалост, „господо“, ви сте све вајни и јадни интелектуалци — академски грађани а међу вама је и један проф. универзитета. Шта је остало за остали обичан пук, за нашу несрећу непписмен, необразован и духовно од стране постојеће власти до крајње мере сатанизован.

О којој ви „господо“ народној слози маштате у вашим празним главама. Сада се тек види да је Месић имао потпуно право рекавши „Србе на врбе је погрешно, већ треба све учинити те упутити Србе на Србе“. „Господо“ испуњавајте Месићев захтев у потпуности.

Сви бисте ви „господо“ хтели да будете „Вук Драшковић“. Е па „господо“ то не може. Вук Драшковић је само један, а ви му нисте вредни ни ципеле да чистите. Ја наравно никако не тврдим да Вук нема грешака. Али господо Вука на Главном одбору СПО-а треба аргументима убедити да греша — ако греша, и гласањем и то тајним у сваком случају, обавезати да у наредном периоду до

следеће седмице испуњава све што је пред њега као задатке поставио главни одбор. Ви „господо“ знате како се понашају лидери у западним срећним земљама као: Митеран, Кол, Мејџор, Клинтон и сви други. Добро то знате „господо“ много боље од мене, па вас питам, да ли би се код њих могло слично да догоди и да 11 посланика иступе на нечастан начин као што сте ви то учинили у циљу разбијања странке??? Сигуран сам „господо“ да се то није нити је се смело догодити. Ако је појединачних случајева и било, све се завршило у самој странци, али је политичка каријера оних који су иступили као што сте то ви учинили, била коначно и заувек запечаћена.

Наша српска несрећа „господо“ баш и лежи у сталним расколима и незајакљивој борби за превласт и лидерство што је сада и ваша жалосна и несрећна чинидба. Зар „господо“ до јуче уживасмо и духовитим тирадама слушајући вас на скупштинским говорницама, а данас учинисте безумни чин. Питам вас поново шта вам се то преконоћ догоди и где вам памет испари, или вас ДЕМОНСКИ МЕ-СИЈА покупова за шаку ситнине. Сад „господо“ можете да најављујете „Разговоре са поводом“ где ће вам водитељи бити: Крсте Бјелић, Стефан Грубач, Балетићка и још којекакви други.

„Господо“, Ја сам националиста у смислу национа, али сам по опредељењу космополита, али, како и ви на крају „у зло доба кад му време није“ учинисте ово што учинисте, свакога дана се све више стидим свог српског порекла, долазећи до непобитног закључка, да смо ми проклет Народ и Народ који не може да се одупре терору, Народ који свакодневно губи и оно мало достојанства што га има, једном речју народ неслоге, пакости властољубља не достојан начин, Народ са далеко више порока него части и достојанства. Када нам се догоди да се роди великан достојан части и образа — чојства и јунаштва, огромна већина нас прионе да га скентујемо и уништинамо.

Зар тако не урадисмо са Карађорђејем и многим другим нашим великанима??? Уосталом, историја нам је препуна ништака и изрода, много више за нашу несрећу него часних и правих, па ваљда „господо“ и ви схватате да је то врлина што учинисте.

На крају, „господо“, ако је у вашим главама остало бар мало части и образа онда вам препоручујем да сами одмах поднесете оставке и уклоните се, чиме ћете пред вашим породицама и пријатељима (ако и надаље након овога имате из редова опозиције) спасти како вашу част и образ, тако и част странке у лицу СПО-а.

Ја рекох што рекох, и остадох жив, а шта се тиче Г-ђе Данице Драшковић, сагласан сам са њеним ставом у погледу рада и обавеза сваког од посланика за време трајања мандата, као и о дисциплини унутра странке, али бих јој ипак најтоплије и најискреније препоручио, да се преда раду са „Споном“ и да води „Српску реч“, а да се мане чланства у Гл. одбору.

**Сретен Димитријевић, пенз.
Г. Милановац**

СЛУЧАЈ РАКЕТИЋ

Сматрао сам да ће комунизам највећа неман XXв. уз фашизам отићи много раније са ових простора. Време је показало да је то дужи и болнији процес. Опстанку дива стаклених ногу највећи допринос дао је и даје заведени народ. Заведени народ чини: трећина популације, већина необразованих, свесни елементи те трећина популације, већина необразованих, свесни елементи те трећине манипулишу њима директно, а осталим народом посредно. За опстанак анахроне власти кривицу снос несложне опозиционе странке — потребан јединствен некомунистички блок, а последња догађања показују да ту спадају својим деловањем неки интелектуалци (Ракетић, Ђинђић).

Ја бих се осврнуо на некоректно понашање г. Ракетића и групе око њега. Господин Ракетић има право на своје мишљење, то неспорно и то је право остваривао у СПО-у. Аргумент да је СПО недемократска странка не стоји. Потављам питање њему где би он могао до сада изражавати демократско мишљење сем у СПО-у. Степен толеранције СПО-а и г. Вука Драшковића велики је, прави демократски. Г. Вук и СПО и поред понекад непримерених напада г. Ракетића, није предузимао дисциплинске мере. Вук и сви демократски оријентисани грађани очекивали су освешћивање г. Ракетића, очекивали су критички тон, али не и неосноване нападе који су произвели самоискључивање из СПО-а.

Објашњавати националну политику г. Вука и СПО-а непотребно је. СПО и г. Вук су на прави начин схватили решавање нац. питања. Промена нац. схватања јесте околност како је оно посматрано у време СФРЈ и сада у време непостојања те државе. Садашње оптимално решење јесте држава Србије, Црне Горе, БиХ и Крајине без западне Херцеговине и Македоније (задње мало теже). Ово је данас можда оствариво, што не значи да нас политика СПС неће удаљити од тог решења па ћемо бити приморани за нове, можда горе (не дај Боже) опције. Све промене настају од тренутне ситуације, циљ исти: демократска Србија мора бити Пијемонт српства и гаранција другим народима за квалитетно живљење.

Напоменуо бих г. Ракетићу да је недемократска Вук поред несугласица са њиме после јунских догађаја у свом задњем обраћању јавности из болнице овластио г. Ракетића и указао му поверење вођења странке до избора новог председника у случају своје смрти (Божјом вољом и „људском милошћу“ то се није десило).

Тражење оставке г. Вука због неуспеха на изборима када је ДЕПОС друга странка Србије (победника нема) не разумем. Зашто г. Ракетић не тражи оставку г. Милошевића који већ други пут губи изборе или је то лакше од недемократе Вука.

Овим својим јављањем желим расветлити случај Ракетић из своје перспективе. Г. Ракетића ћу надаље ценити, само сам желео аргументовати некоректност неких његових ставова. Г. Ракетићу желим успеха у даљем демократском раду, али поштено је вратити мандате СПО-а тј. ДЕПОС-а које је стекао и

основати сопствену странку уколико се жели политичка борба.

За крај поздрав СПО-у, ДЕПОС-у, демократској опозицији, демократски настројеним грађанима, људима добре воље и подршка господину Вуку Драшковићу.

**Зоран Бабић
Бачка Паланка**

„СРПСКЕ ПРЕЦИОЗЕ“

Синтагма г. М. Маркова — ... само зато што сам се одважио да другачије мислим — жалећи се на телефонске „подришке“ поштене опозиције, приказано на државној ТВ, говори све о личности самога аутора синтагме.

Он је, пре свега, мислилац, а затим „угрожен“ од фашисондне опозиције, али је и девица и хероина и „Герој совјетскава сојуза“, и, наши, обичан денунцијант, као и остала братија, која уз помоћ Телевизије, Позиције, жели да доака Опозицији, сада када је опозиција коначно добила физиономију и убедљиву, фактично, већину у парламенту и на изборима.

Ове шушумиге замерају г. Вуку Драшковићу што улази у коалицију са г. Шешељем и осталим опозиционим странкама и импутирају му да је за унитарну Босну.

Од „Црвене Сотоне“ жив је остао, у Србији, само реп, који све слабије удара све око себе и тај реп треба што пре ликвидирати, усмртити. Пошто је опозиција, појединачно, још слаба треба да се удружи и удружије се, на срећу овога народа, који је и сам спознао истину. Подрепаци, који се хране сишући смрдљиве сокове из самога репа, уплашили су се за сопствени опстанак и сада бране тај Реп Сотонин.

Колико знам г. Вук Драшковић предлаже да само Западна Херцеговина припадне Хрватској, а остатак Босне и Херцеговине буде српски, пошто у њему живе Срби православне и муслиманске вере.

Председник Србије г. С. Милошевић је у тексту аболације за брачни пар Драшковић поменуо и борбу, унутар СПО, за власт, знајући, конкретно, колико гњиди има у тој партији и изражавајући гађење према њима, не желећи да им помогне, аболирао је оптужене.

Питам „угледне чланове СПО-е“, савезне посланике и остале који се жале на диктатуру у странци и који желе право на аутономно мишљење — Где тога има и где је било?! Да ли има у СПС или је било у СКЈ.

Ако сте желели аутономију мишљења онда је требало да поднесете оставке на мандате у Скупштини и откаже на чланство у Странци, па онда у Хајд Парк.

Питам вас, господо, зар заиста мислите да сте часни људи и да ли вам црвенило не облива лице у сусретима са комшијама, сопственом децом и њиховим пријатељима?!

Ако желите да оснујете сопствене странке онда вам препоручујем називе тих странака: „Српске прециозе“ или „Војвода Мирјана Марковић“.

**Бранко Трпков, пензионер,
Београд**

ВРАТИТЕ ОДЛИКОВАЊА

Да ли је Скупштина Републике Српске требало да одликује патријарха Павла, који на све стране збуњено шаље немуште поруке „да се ником не замери“, да ли је заслужио одликовање Слободан Милошевић, који је све жртвовао ради очувања своје цезарске власти, вреди ли и помињати одликованог Момира Булатовића, носиоца чојства и јунаштва, чији је једини задатак да ћути и по тврдно клима главом свом творцу и заштитнику, да ли је требало скромно да се самоодликује Радован Караџић, бескомпромисни женевски преговарач који чува сваки комадић освојене територије и убијеног Сарајева, или је Скупштина Републике Српске требала да додели само једно одликовање — народу у Србији. Можда и постхумно.

Највећа жртва рата у Босни јесте народ који је живео, а сада умире, у Србији. Национални великаши проклетих душа започели су у упорно распаљују братоубилачки рат за остварење магловитих националних интереса који ће довести до затирања људских рода у Босни и у Србији.

Од „Антине“ европске Србије за три године рата Србија је враћена у праисторију Бранковог Коријења.

Национали великаши и велике ратне вође, ви сте последњи који треба да славите победу, ћутке вратите одликовања онима који у ропцу трпе беду, глад, смрти — и вас.

И на крају, пре Скупштине Републике Српске, требало је сачекати одлуку суда за ратне злочине.

**Бркић Ђураћ
Лазаревац**

ДА ЛИ ИМАЈУ ДУШУ?

Ја сам 79. годиште и желим испричати нешто у име својих вршњака и у име све деце.

Питамо „госпуду“ из СПС-а да ли имају душу? Ово што данас преживљава народ је нешто од чега би власт требала да се стиди, а она се управо овим поноси. Најтеже је деци. Нама је потребно много, тога. Уместо да живимо као и сва деца нормалног света, дешава нам се ово што се дешава.

Волели би да ноћу заспемо мирно, да не будемо гладни (СПС би се сигурно питала одакле гладних, а ја ћу рећи да има много оних који данас у Србији гладују. То се може видети на сваком кораку. Ко помаже тим људима? Нико други сем „СПОНЕ“) да имамо чоколада, бомбона, сокова, воћа што нам је јако потребно. Желимо да се лепо обучемо, да можемо себи приуштити основне ствари нормалног живота. На крају желимо и путовати, склапати нова пријатељства... На жалост све ово нам је отето. Као што ми не можемо међу свет тако и свет не може лако међу нас. Желели бисмо видети неки концерт наших

омиљених звезда попут Мајкла Џексона, Витни Хјустон, Џенет Џексон и многих, многих других. О свему овоме можемо само сањати. Ми желимо живети како се у свету живи.

Многе ствари још нисам набрајала, јер их има заиста превише. Ја увек читам „Српску реч“ до последњег слова. Ове новине ми служе да сазнам много тога, а и да ме обрадују. Остајем ваш верни читалац.

Пуно среће у овој години и пуно успеха.
Поздравља вас ваша

А. М. Ј.

СЕЊЕ СЕ КАЈЕ

Пишем Вам по други пут са истом жељом: да у нашем листу објавите како живе привилеговани и недодирљиви у Ћуприји. Ја живим у селу Сењу, надамак Ћуприје. Живим у селу које је било познато по четништву и интелигенцији, а од прошле године је познато по Буди Марићу, председнику СО Ћуприја.

Кад су сви паметни бежали од ове функције овај професор физкултуре је радо прихватио слободан положај. Од тада он пуни свој џеп и не хаје на то што месецима немамо горива на државним пумпама као други, што пешице идемо на посао 10-ак километара до Ћуприје и назад, што радимо за 2-5 ДМ, што почињемо да гладујемо, што не видимо излаз из ових патњи, што... А он нас из дана у дан иритира. На посао иде једним колима (општински плави кадет), а жена му другим (црвени југо). Никада не стају да повезу нас који немамо чиме да купимо гориво, региструјемо ауто, Сећамо се да је доскора он био наш сапутник, а сада је недодирљив. Прети и да ће се светити непослушнима. Да би га изабрали за нашег одборника обећао нам је брда и долине, а спустио нас је у понор. Тиме је оправдао његов младалачки надимак „БУДА ЛАЖОВ“. Народ каже „ко лаже тај и краде“.

До скора је живео у скромној кући, а данас завршава велелепну кућу коју штити од воде бакарним олуцима. Да ли је то изводљиво од плате? Кога он прави будалама? Кога он убеђује да је СПС једина снага која се бори за просперитет свих људи? А многи и све више је оних који и у селу и у Ћуприји буквално гладују.

У граду га зову „мали Бица“. Разлог за то — његова изјава да му је идол Бица из Свилајнца. Ово „мали“ важило је почетком прошле године, неповратила се, а сада скоро и да не важи — крупан је као Бица, све је дебели као он, све више и више краде и својата, прети. Задњи финансијски лични успех имао је децембра месеца када је под фарсом српск-грчког пријатељства довукао сродне му Грке. Јело се, пило, банчило, а и пријатељице ноћи су биле присутне неколико дана све из општинског буџета. Он је динарски раван нули али је зато девизни конто огроман. До девиза су дошли јер је општина радила „жирал“ који закон одавно забрањује. Већ сам Вам написао да су они недодирљиви. Како СПС има фирму „Србија комерц“ тако општина има фирму „Пословна“. Док су девизе пристизале било је исто, али кад је требало да се поделе Буда је хтео већи део за себе и

оне око себе и посвађали су се. Јавна је тајна да СПС Ћуприја тражи његову смену, као и то да убира рекет — 2001 горива од сваке приватне пумпе (има их 8, а завршено је још 5 нових).

Шта село мисли о њему и СПС-у рекло је на овим изборима: СПС 161, СРС 107, ДС 54, ДЕПОС 95, ДСС 16. гласова. На прошлим изборима то је изгледало у Сењу овако: СПС 210, СРС 129, ДС 25, ДЕПОС 79 гласова. А можда ће мој земљак да направи паралелни СПС у Ћуприји? То је већ покушао са СПО-ом, али су то јаки и паметни и угледни момци. Па их се на даље клонио. Свака им част. У селу је њихових присталица највише. Како никада није ушао у Ћупријску цркву и уопште му није стало до духовности одлучио је да се увуче у манастир Раваницу. Жалосно, али му је мањим делом и успело. На бадње вече није био где је место покајницима, којих је ове године било много, већ је направио некакво удружење никаквих које је без свештеника донело на трг 10-овогодишњи хрст и уз звуке оријентала позивало грађанство на „козарачко коло“. Опет на срећу црквена порта је била препуна, а комунистима који се залажу за православље без свештенства друштво су правили чувари реда и ПОРЕТКА.

Позитивних страна овога човека отуђеног од села скоро да од прошле године више и нема. До сада смо у селу ћутали и снебивали се али знајте да ће неко од нас покрадених овом влашћу на предстојећим локалним изборима бити противкандидат нашем „кмету“ и, по расположењу села које већ влада, победити га.

Д. М. Сење

СМИЦАЛИЦЕ ТВ БАСТИЉЕ

Драге колеге, молим вас за мало разумевања и новинарске радозналости да нам помогнете да расветлимо најновију кадровску заврзаламу на Трећем каналу. Као што сте можда приметили, нови главни уредник Драган Караџић се у интервјуима „РТВ Ревиви“ и „Политици експрес“ хвалио како ће примити нове људе у стални радни однос, што је за сваку похвалу. Али...

Господин Караџић није рекао да је до слободних радних места дошао тако што је бофавак на Каналу учинио неподношљивим за људе који су годинама носили програм у Таковској 10. Споразумни раскид радног односа су прошлог месеца добили Омер Карабег и Александар Црквењаков, а Звонимир Шимуњец је замрзао свој статус за годину дана, као и Александар Влајковић.

Уместо њих стиже појачање у лицу Сање Игњатовић, Тамаре Раонић, Драгане Јовановић — девојака са средњом школом које знају само да лепо прочитају оно што им други напишу и не испуњавају основни услов за новинара — немају факултет. То нашем уреднику Караџићу не смета јер и он нема факултет и не зна ништа о програму (пошто је годинама продавао огласни простор). У истом па-

кети су и Љиљана Милошевић, Ана Милићевић и Душан Панчић — људи који годинама раде једно те исто. На питање редакције како може да запосли особе које праве све емисије на исти клуб ("ТВ клиника", „Ко ће кога", „Поздрав из Београда", „Подне-поподне..."), Караџић нам је одговорио да је то за њега врхунац креативности који жели да задржи. Ми мислимо да је главни квалитет Трећег канала био нове идеје, свеж израз, провокација... Данас тога нема јер све емисије иду по шеми од пре бар три године. Особе које су могле да смисле нешто боље су побегле уморне од чекања да се нешто промени. Тако су се у Радио Пингвину запослили: Ивана Бојић, Воја Недељковић, Горица Зарић и Наташа Костић, односећи са собом креативност и остављајући за собом своје мало успешне читаче. Господину Караџићу заиста није било лако да се одлучи кога ће запослити, јер се на његовој листи могао наћи свако ко је десетак пута свој глас и глас позајмио Трећем каналу.

Вешти правници из Таковске 10, предвођени господином Касалицом, су лако средњошколце запослили на радна места са високом школском спремом и при том изиграли јавни конкурс. Сви поменути су претходно запошљавани на дан-два у неким приватним фирмама, а онда их је РТС само преузео. То је, како смо сазнали, добро уходан механизам, који је примењен и када је на место радника РТС који су послати на принудне одморе примљено преко 200 свежих снага патриотског усмерења.

Пошто, на жалост, као хонорарци, немамо коме да се обратимо за заштиту нашег статуса, излажемо све ово вама и суду јавности.

Сарадници Трећег канала РТС

Њ. В. ПРЕДСЕДНИК СРБИЈЕ

(Поводом чланка „Њ. В. председник Русије“ др Ратко Марковића у „Политици“ од 31. 01. 1994. год.)

Председник Милошевић се загледао, откопчао одело, ћутао пет минута и рекао: „У реду, идемо одмах!“ Тако је, по др Драгославу Аврамовићу, промовисан антиинфлациони програм од стране само једног човека, Њ. В. председника Србије и замрзнутог председника СПС. Кршећи овим чином жаљачки Устав (писац: др Ратко Марковић), Устав Републике Србије (писац: др Ратко Марковић, опет), Устав Црне Горе, уставе или нешто томе слично Републике Српске и Републике Српске Крајине (и тамо стиже „супер“ динар), Слободан Милошевић је узурпировао надлежност пет легално изабраних парламената са око 800 посланика.

То је само најсвежији пример царовања председника Србије који је изабран и влада у складу са уставима др Ратка Марковића. А сада се тај исти г. Ратко нашао позваним да критикује Устав нове Русије који је дао огромна овлашћења Борису Јељцину!

Господине Ратко Марковићу, почисти прво ћубре у својој кући па онда завируј преко тућег плота.

Према члану 86, став 8. Устава Републике Србије „Председник Републике не може обављати другу јавну функцију или професионалну делатност“. А „свим добронамерним грађанима добро је познато“ да С. Милошевић врло прилежно обавља јавну функцију председника СПС јер држи предизборне митинге у Горњем Милановцу и Женеви, и игра главну улогу на промоцији СПС — кандидата у Сава-центру.

А наш г. Ратко о Јељцину. Као, шта има у новом руском Уставу. Али да је ипак не грешим? Можда је Ратко Марковић нови Нушић па „ћерку кара снаји приговара“. У том случају припадају му сва признања.

За разумевање чланка г. Ратка Марковића није нам уопште потребан Устав Русије, довољан је и Устав Републике Србије. Јер све што у Уставу Русије стоји по мери Ивана Грозног већ пише у Уставу Републике Србије.

Ево једног бисера г. Ратка: „Ако је председнику Русије стало до владе, пре ће се Народна скупштина распустити него што ће влада сићи са политичке сцене“. Г. Ратко, да се разумемо: када је онај тврдо укоричени тефтер бесно залупљен 20. октобра 1993. године, спасен је Шаниновић, а не тамо неки Рус.

Алгоритима нема краја: „Он (председник Русије) утврђује основне правце унутрашње и спољне политике и води целокупну спољну политику“. Поштено! Бар пише у Уставу оно што Борис заиста ради. А у Југославији спољну политику води председник једне федералне јединице. Лепо је др Ратко Марковић написао у уставима ко ће шта да ради, а посебно у спољној политици. Шта вреди кад га не слушају или не читају његове уставне творевине. Зато је ваљда и решио да претресе уставне одредбе и ускалди теорију и праксу. У то име, почео је од браће Руса. Сада нека стрепе Румуни, а и нама се добро не пише.

Виспрено г. Ратко опажа да по Уставу те мрачне и заостале Русије председник Русије именује кандидата за председника владе па чак уводи и ванредно стање у земљи. Па где то још има! (За најрадозналије дајем решење скривалице: Устав Републике Србије, члан 83, тачка 1. и 8.).

И најзад, готово је незамисливо, али верујемо на реч г. Ратку и да се десило, „за разрешење председника Русије ангажује се пет државних органа“! Код нас, захваљујући уставописцу др Ратку Марковићу, то је много једноставније. По Уставу Републике Србије (члан 88.) „кад Народна скупштина оцени да је председник Републике прекршио Устав, покреће поступак за његов опозив, ако се о томе изјасни две трећине од укупног броја народних посланика. О опозиву председника Републике одлучује се непосредним и тајним изјашњавањем бирача. Председник Републике је опозван ако за опозив гласа већина од укупног броја бирача“.

Ето како је то лако и просто. Кад за опозив председника гласа само 167 посланика (од 250) потребна је још само једна ситница: да за његов опозив гласа око 3.600.000 бирача у Србији. Таман нешто мало више него што уопште и излази на изборе.

А као шлаг на тарту, Устав је припремио посебног „топлог зеца“ за такв дрску Народ-

ну скупштину која је покренула поступак за опозив „његовог лика и дела“. Наиме, последњи став члана 88. Устава Републике Србије (писаца већ знате) прети: Ако бирачи не опозову председника Републике Народна скупштина се распушта. Тако треба! Каква би и била та скупштина која није за дику и понос и која не разликује појам „доживотно“ од појма „смењивати“.

Него да се вратимо ми Русима и њиховом Уставу. У праву је др Ратко Марковић, са оваквим одредбама које смо анализирали, (њиховим, не нашим одредбама) никада они (они Руси, не ми) неће закорачити у воде демократије јер ће их увек гушити неки Иван Грозни (њихов, не наш).

**Бркић Ђураћ
Лазаревац**

ПРАВДА НА ВОЈНИ НАЧИН

Ово писмо вам пишем из Ниша, тачније из војног затвора у Нишу. Овде се налазим од 14. маја 1991. године, осуђен сам на казну затвора у трајању од три године, због кривичног дела пљачке из члана 172. ст. 3 кривичног закона Србије. Тачније осуђен сам због тога што сам 1990. године издао чекове без покрића у износу од 189.000 тадашњих динара. Судио ми је војни суд у Нишу и осудио ме. Од када сам у затвору па до данас писао сам безброј пута надлежника нeбили ми скратили казну, али без успеха.

Због свог политичког убеђења и због тога што говорим увек што мислим ја сам оволико у затвору.

Вама је добро позната она размена ратних злочинаца код Неметина 1992. године. Из овог затвора су пустили 7 усташа и 2 муслимана — бивша официра ЈНА. Са њима су боље поступали него сада са нама. Укупно нас затвореника нема 9 подофицира (од водника до заставника) а има један официр-муслиман. Наша кривична дела су толико смешна, а има нас осуђених од шест месеци до три године. За оно што се ради и што се радило (крало) у овој војсци ми смо ситна боранија која испашта. Навешћу вам пример: пуковник Јелић из Приштине, продао је толико горива шиптарима на Косову да се то мери (од 4-5 милиона марака). Био је месец дана у истражном затвору и пустили су га због недостатка доказа, а гориво испарило. Тај се пуковник сада шета по Приштини и отишао је у заслужену пензију. Други пример потпуковник Ранђеловић из Ниша, иста ствар, само мало мање такође ослобођен. Има још стотине таквих примера. Они су официри и недодирљиви су за закон, а ми смо подофицири и треба нас кажњавати јер смо нико и ништа.

Пишем вам ово писмо јер мислим да сте ви и ваш лист једини који могу и смеју да објаве причу о нишком војном затвору и упознају јавност ко је у затвору. Ми што смо сада овде сигурно нисмо радили толико страшне ствари, сматрам да сигурно има оних који су заслужили више од нас, да се нађу овде.

Што се тиче односа управе према нама затвореницима, то је посебна прича.

Довољно је рећи само то да нас они тера-

ју да сунђерима сакупљамо воду са спор-тских терена кад год падне киша. Зашто то раде, па мислим да је то иживљавање. Тако-ђе вам морам рећи да Управу затвора чине углавном старешине из бивших република, који су по овом новом закону о војсци треба-ли отићи из Србије. Зашто нису не знам. Ве-роватно везе. Чак је и управник овог затвора из Карловца, где је то Ви знате.

**Н. М.
Војни затвор Ниш**

РАНИ КУЧЕ ДА ТЕ ЛАЈЕ

На југу Србије од давнина постоји народ-на изрека „Рани куче да те лаје“. То ва-жи за оне који када те искористе окрену леђа.

Од постанка вишестраначја на политичкој сцени Србије дешава се нешто веома чудно. Људи мали, недорасли за ова времена, не-морално амбициозни, стављају се на место које у нормална времена ни у сну не би доби-ли. У земљама са развијеним парламентариз-мом правило је да мале партије улазе у коа-лицију са једном од већих опозиционих пар-тија, свесни да једино тако ако им је циљ ус-пех, успеху могу и да се надају. Код нас на примеру СПО-а није тако. Као највећа и нају-порнија странка у скидању једне неодговор-не власти, која једино што добро ради — чу-ва своје привилегије.

Кад год се чинило да је њихов пад неизбе-жан јаве се спасиоци тј. расколници свесно знајући или не, раде за режим. СПО као злу коб прати од самог почетка та несрећа. По-маже те мање партнере и чим им се учини да су ојачали као по неком правилу гледају да се одвоје, а успут стигну и да испљују СПО заборављајући на чијем су крилу расли. Први у низу је Мирко Јовић и СНО. Чим су се доче-пали Вуковог програма хтели су да се од ње-га одвоје. Као заклетни антикомунисти и роја-листи пред сваке изборе израћају шепурећи се о својој доследности у ставовима да би им и Фирер завидео. Сва ларма на се своди на неколико шовинистичких фраза, које и врапци знају напамет. Неотргнути од старог комплек-са плују по СПО-у, чинећи само себи штету, а тиме дувајући у комунистичка једра.

Два месеца по спајању опет раскол најав-љен са свих медија као крај СПО. Воја Ше-шељ плује и бљује непрестано и неуморно две године. Схвативши да од разбијања опо-зиције нема ништа, а у међувремену и налаго-давац му је ослабио, бар он мисли, чини на-гли преокрет. По свој прилици обновио би са-вез. СПО не би смео да заборави протекло време када нам је скакао притисак од њега увесељавајући комунисте.

Светосавски је праштати, али никако не заборављати, јер нас заборави убише. Нека га Воја, нек се пар година пече, па тек онда да се разматра шта и како даље и са њим и без њега.

Таман се расколи смирише јави се Народ-на Странка тј. њих двојица, трабуњају о пре-вазиђености коалиције. Милан Парошки у превеликој жељи да успе изгорео је и он и

његова странка. Једино можда ће још да се памти његова самозаљубљеничка реторика.

У даљем опозиционом деловању СПО се прихвата Сизифовог посла да окупља и кад је био на прагу тријумфа у оквиру ДЕПОС-а не-очекивани ударци. Неколицина сујетних ака-демика и по цену гашења ДЕПОС-а само да Вук не буде у врху, где му је по залагању место, угуравају несрећног Воју Коштуницу. Тако подгрејаног без јаког разлога и лоше процене излази из ДЕПОС-а, заборављајући да је уз несебичну помоћ СПО-а створена ДСС, а излазак из ДС сводио се на личну ам-бицију. Ово што је урадио на овим изборима је највећа штета коју је опозиција претрпела од како постоји. А благовремено је упозора-ван и од обичног чланства.

Из свега што се до сада догодило СПО излази јачи и поред невероватне трогодишње кампање — нападе из свих праваца. Оно нај-битније СПО је у фази стабилног бирачког те-ла са тенденцијом, уз паметан рад, на пове-ћању тог тела. И поред свега свиђало се то неком или не дошло се до општег закључка, да сви од наведених док су били са Вуком без имало свога труда имали су загарантова-ни успех, чим су се одвојили доживели су не-успех.

На ову тему својевремено је дао јасан од-говор г. Милан Ст. Протић. „Ако је било про-пуста и грешака ипак је само Вук био тај који је могао да уздрма систем и његовог првог човека. Други су углавном били само декор. Да је срећа и да смо сви стали под ту заста-ву, појачали Вукову снагу и у броју и у идеја-ма комунизам у Србији не би издржао“

**Бојан Марковић
Прокупље**

ПАРТИЈСКИ КАРИЈЕРИСТИ

Поштована редакцијо цењеног листа, прође два месеца како се ја огласих преко вашег и мог листа. У међувреме-ну, догоди се нешто и у мојој странци СПО. Наиме, господин Ракитић и његови другови се огласише, (додуше већ 6 месеци и више се они подмукло изјашњаваше) и оно што за-служите то и добише. Али, кренуо бих ре-дом. Када се догодише они догађаји у јулу испред скупштине, када мучки пребише Вука, Даницу и на стотине других у које спада и мо-ја маленкост, догађаји после тога отклонише сумњу ко је вера а ко је невера. Док Вука и Дану држаше у затвору и на великој муци, Ра-китићу где си ти био. Сећам се окупљања исп-ред Светосавског платоа, марша према Ц. З. — на хиљаде милионера, гурања КЕКЦА од стране полиције, батине, сузавац — никога тада од господе из парламента невидех а и нечух, многи тада остадоше у мишјој рупи. Многи Вуче брата зајемаше власт, престо, то-ти брате нису пријатељи, то су непријатељи СПО. Много сам лица виђао попут РАКУЦА, КАСТРАТОВИЋА, ЂИРКОВИЋА, налицкане, углађене, тобож штрајају глађу, испред че-ме, сликају се и изгласавају забринутост. А ми обичан народ, тискали смо се и спавали на камену, били привођени од стране полиције молећи се за Вуков и Данин спас а и наш. Је-

дино тада беше храбра Весна Пешић, и Дра-ган Веселинов хвала им и од бога и народа. Колико сам тих дана пролатио путовао и по 200 километара са села до Београда и назад, молио господу Ракитића и друге а они су тада били превисше узвишени. Говораху тада шта ко заслужи то добије, али бог драги види све и пресуди па их стиже казна. Они су хтели власт. Они су имали задатак да разбију стран-ку. Али ми смо сад још јачи, млађи поштенији људи дођоше. Данице, сестро, ти храбра же-но, ти која преко „СПОНЕ“ нахрани на хиља-де гладних уста, ти која излечи на хиљаде оних који немаше лека, који многу деци по-врати срећно детињство хвала ти за све и молим те настави и даље гордо и поштено. Ми, наша деца, Српска младост је уз тебе. Ти се бориш као „лавица“ а и свима сестро у брк као до сада реци. Више си учинила од њих 11. Где је та господа била за време предизборне кампање. Када ти и Вук пређос-те на хиљаде километара они седеше кући лицајући се и бусајући се у прса, слава им ударила у главу а и ТВ бастилја. Ракитићу са-да имаш шансу до миле воље да се појављу-јеш на ТВ, а ако тако наставиш можеш угро-зити место и Стефану Грубачу, дезертеру ко-га протераше из Книнске Крајине и устолочи-ше га на ТВ БГ. Дано сестро и вуче Брате и остала браћо и сестре ускоро ће све изаћи на видело. Пашће ЦРВЕНА НИШТАРИЈА, до-годиће се Букурешт, а ми народ ћемо одах-нути. Судиће се тада тим хоштаплерима, на-род ће почети да живи, да се рађа поново. Сваки ваш ударац и бол који вам је летос био мучки нанесен ће проћи, а ви им нећете вра-ћати силом ви ћете их некрштене благосиља-ти, послати у цркву да искају своје грехе.

**Бранислав Лазич
село Ботош**

ЗБОГОМ

Другови наши растанак дође стиже господа нема друговања спакујте у кбфер срп, чекић и звездe коначно дође време растајања. Не морате више трчати ка небу сазнали сте тамо је само Богу место сагните се мало додирните земљу не љутите се ако вам други заузму престо.

А будите искрени доста вам је било најивесте се лепо пола века и седа вам коса постаје црвена бежите одатле нема више лека.

Понесите са собом и своје фотеле и код куће пред огледалом изигравајте вође морате признати да сте били смешни и да све ипак једном мора и да прође.

Знам, тужна сте срца и не верујете истини која стиже полако ал' нисте јој довољно изгревали лице жалим, време је истекло, облачите сако!

**Снежана Биберчић
Умка**

СРПСКА РЕЧ ПОЗИВА НА ПРЕТПЛАТУ

3 МЕСЕЦА
6 МЕСЕЦИ
12 МЕСЕЦИ

12 НОВИХ ДИНАРА
24 НОВА ДИНАРА
48 НОВИХ ДИНАРА

УПЛАТЕ извршити у корист „Српске речи“,
Београд, на жиро рачун (ЗА УПЛАТУ У
НОВИМ ДИНАРИМА) 40801-603-4-27562,
или (ЗА УПЛАТУ У СТАРИМ ДИНАРИМА, ПО
КУРСУ НБЈ) 60801-603-0-27562. Пети
примерак уплатнице послати на адресу
„Српске речи“, Бранкова 13-15, IV спрат,
11000 Београд. За остале информације
обратити се секретаријату Редакције на тел.
011/628-242 или 011/620-891

УПЛАТА ИЗ ИНОСТРАНСТВА: ЕВРОПА

3 МЕСЕЦА 40 ДЕМ или 25 УСД
6 МЕСЕЦИ 75 ДЕМ или 45 УСД
12 МЕСЕЦИ 140 ДЕМ или 85 УСД

ВАНЕВРОПСКЕ ЗЕМЉЕ:

3 МЕСЕЦА 50 ДЕМ или 30 УСД
6 МЕСЕЦИ 95 ДЕМ или 55 УСД
12 МЕСЕЦИ 170 ДЕМ или 100 УСД

Информације на тел. 381 11 628-242 и 381 11 620-891

ЦЕНОВНИК ОГЛАСНОГ ПРОСТОРА

А. ОГЛАС У КОЛОРУ

ЗАДЊА СТРАНА КОРИЦА ФОРМАТ 1/1 600 н. дин.
ОСТАЛЕ КОЛОР СТРАНЕ ФОРМАТ 1/1 400 н. дин.
БИЊЕТА НА НАСЛОВНОЈ СТРАНИ 5/5 цм 200 н. дин.

Б. ОГЛАС ЦРНО-БЕЛИ

— Унутрашња страна, форма 1/1 300 н. дин.
— Унутрашња страна, формат 2/3 200 н. дин.
— Унутрашња страна, формат 1/2 150 н. дин.
— Унутрашња страна, формат 1/3 100 н. дин.
— Унутрашња страна, формат 1/4 80 н. дин.
— Унутрашња страна, формат 1/8 50 н. дин.

ПОПУСТИ
2—5 ОГЛАШАВАЊА 10%
6 И ВИШЕ ОГЛАШАВАЊА 20%

ОБАВЕШТЕЊЕ

Због великог интересовања редакција „Српске речи“ обавештава читаоце да располаже комплетом бројева.

Комплети или појединачни бројеви могу се наручити уплатом на жиро рачун број

- 40801-603-4-27562 (НОВИ ДИНАРИ)
- 60801-603-0-27562 (СТАРИ ДИНАРИ)

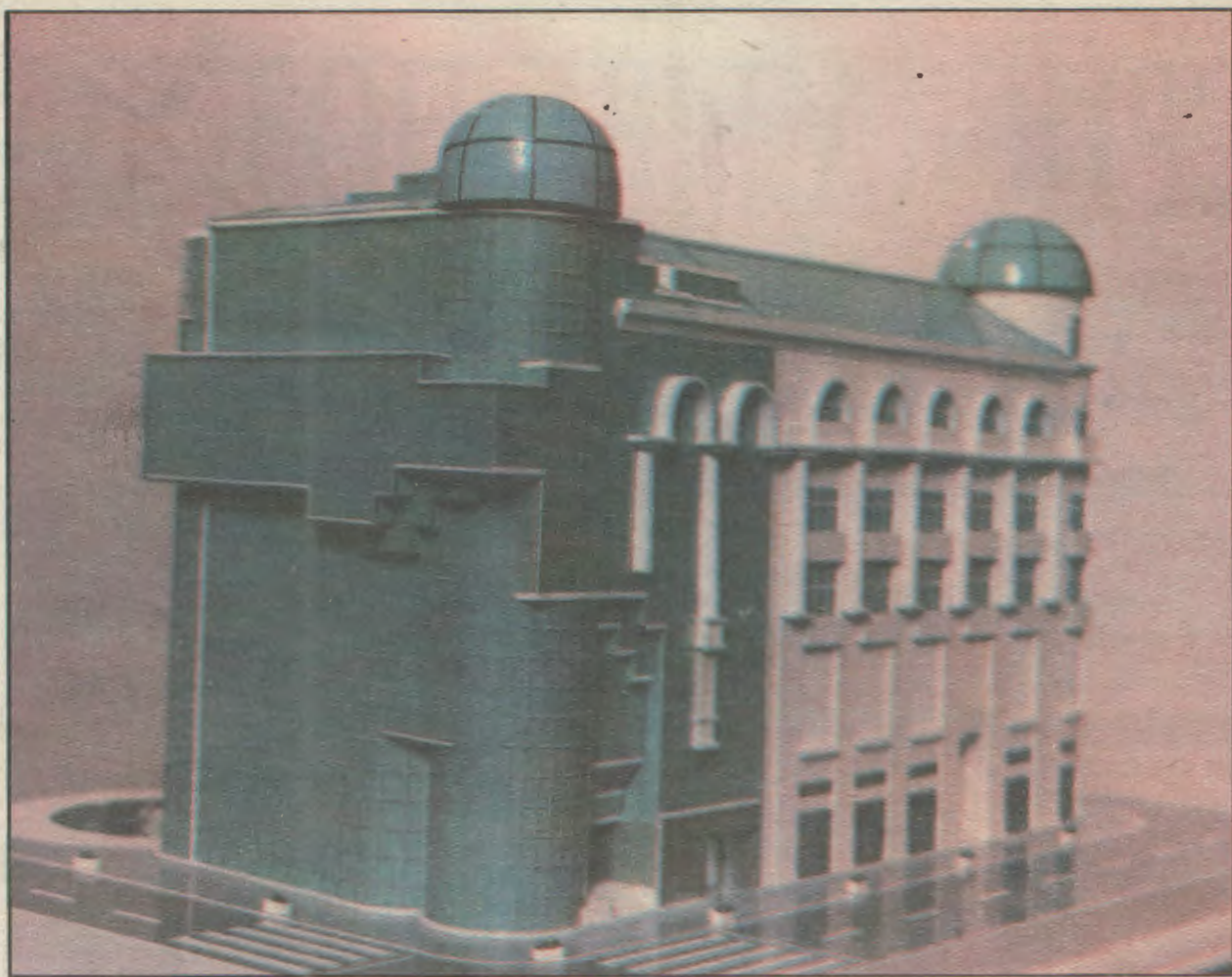
ПОРУЏБЕНИ КУПОН

Наручујем „Српску реч“ од Бр 1. до бр.
Напишите који број наручујете.

_____ (име и презиме)

_____ (улица и број)

_____ (место и поштански број)

BIZNIS I STAN

BIZNIS CENTAR *SINGIDUNUM*

STAMBENO-POSLOVNI KOMPLEKS *KARABURMA*

POSLOVNO-SPORTSKI CENTAR *RADIVOJ KORAC*

011/341-532, 340-342

InvestExport

